

Verksamheten i Europeiska unionen under 2009, inklusive det svenska ordförandeskapet

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens skrivelse 2009/10:150 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2009 med en följdmotion, regeringens skrivelse 2009/10:174 Redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009 med en följdmotion, två motioner från allmänna motionstiden 2008 och ett antal motioner från allmänna motionstiden 2009 som innehåller yrkanden som avser samarbetet inom Europeiska unionen.

Regeringens skrivelse 2009/10:150 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2009 täcker hela EU:s verksamhet och är tillbakablickande. Regeringens skrivelse 2009/10:174 Redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009 beskriver hur ordförandeskapet förbereddes inom Regeringskansliet, hur det genomfördes och de viktigaste av de resultat som uppnåddes. Dessutom lämnas en kostnadsredogörelse. Den 16 februari 2010 informerade regeringen i kammaren om resultatet av det svenska ordförandeskapet (prot. 2009/10:75).

Utskottet har, baserat på de motioner som väckts om samarbetet inom EU, varav flera är framåtblickande, i betänkandet valt att fästa särskild uppmärksamhet vid elva teman. Dessa teman är följande: den övergripande utvecklingen i EU och det svenska EU-ordförandeskapet; utvidgningsprocessen; EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitisk samt bilaterala och regionala förbindelser; ekonomiska och finansiella frågor; rättsliga och inrikes frågor; sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård; jämställdhet och arbetet mot diskriminering; energi; jordbrukspolitik; miljö och klimatutmaningen; EU:s institutioner.

Utrikesutskottet har undersökt övriga utskotts intresse att vad avser deras respektive beredningsområden yttra sig över skrivelserna och de motioner som behandlas i anslutning till dessa. EU-nämnden har getts tillfälle att yttra sig över skrivelserna. Ett yttrande har inkommit från finansutskottet över båda skrivelserna med följdmotioner. Skatteutskottet har

genom en protokollsanteckning beslutat att inte yttra sig över skrivelserna och motionerna och hänvisat till ställningstaganden i tidigare betänkanden. Socialutskottet har yttrat sig över skrivelse 2009/10:150 med följdmotion. EU-nämnden har inkommit med ett yttrande över skrivelserna. Yttrandena refereras i betänkandet i de delar dessa har bäring på utrikesutskottets överväganden men återfinns även i sin helhet i bilagorna 2–4.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden och föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelser 2009/10:150 och 2009/10:174 till handlingarna.

I betänkandet finns 20 reservationer och 1 särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	6
Redogörelse för ärendet	10
Ärendet och dess beredning	10
Bakgrund	13
Skrivelsernas huvudsakliga innehåll	13
Utskottet	14
Den övergripande utvecklingen i EU och det svenska EU-	
ordförandeskapet	14
Skrivelserna	14
Motionen	14
EU-nämndens yttrande	14
Utskottets överväganden	17
Utvidgningsprocessen	20
Skrivelserna	20
Motionerna	21
EU-nämndens yttrande	21
Utskottets överväganden	22
EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och	
regionala förbindelser	24
Skrivelserna	24
Motionerna	25
EU-nämndens yttrande	27
Utskottets överväganden	27
Ekonomiska och finansiella frågor	32
Skrivelserna	32
Motionerna	33
Finansutskottets yttrande	34
EU-nämndens yttrande	35
Utskottets överväganden	35
Rättsliga och inrikes frågor	43
Skrivelserna	43
Motionerna	44
EU-nämndens yttrande	44
Utskottets överväganden	45
Sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård	46
Skrivelsen	46
Motionerna	47
Socialutskottets yttrande	48
EU-nämndens yttrande	49
Utskottets överväganden	49
Jämställdhet och arbetet mot diskriminering	53
Skrivelsen	53
Motionerna	53
Utskottets överväganden	54
Energi	56

Skrivelsen	56
Motionerna	57
Utskottets överväganden	57
Jordbrukspolitik	59
Skrivelsen	59
Motionerna	59
EU-nämndens yttrande	59
Utskottets överväganden	60
Miljö- och klimatutmaningen	60
Skrivelserna	60
Motionerna	61
EU-nämndens yttrande	61
Utskottets överväganden	62
EU:s institutioner m.m.	63
Skrivelserna	63
Motionerna	64
EU-nämndens yttrande	65
Utskottets överväganden	65
Reservationer	71
1. Utvidgningsprocessen, punkt 2 (s, v, mp)	71
2. EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser, punkt 4 (s)	72
3. EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser, punkt 4 – motiveringen (v)	77
4. EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser, punkt 4 – motiveringen (mp)	78
5. Ekonomiska och finansiella frågor, punkt 5 (s)	79
6. Ekonomiska och finansiella frågor, punkt 5 – motiveringen (v)	80
7. Ekonomiska och finansiella frågor, punkt 5 – motiveringen (mp)	81
8. God förvaltning i skattefrågor, punkt 6 (s, v, mp)	82
9. Moms, punkt 7 (s, v, mp)	83
10. Minimiskatt på vin, punkt 8 (s, v, mp)	84
11. Beskattnings av kostnadsersättningar till ledamöter i Europaparlamentet, punkt 9 (s, v, mp)	84
12. Patientärlighet, punkt 10 (s, mp)	85
13. Patientärlighet, punkt 10 – motiveringen (v)	85
14. Rättsliga och inrikes frågor, punkt 11 (v, mp)	86
15. Sysselsättning och fackliga rättigheter, punkt 12 (s, v, mp)	86
16. Handlingsplan för energitrygghet och energisolidaritet, punkt 15 (s, v, mp)	87
17. Civil övervakningsmekanism för gasledningen i Östersjön, punkt 16 (s, v, mp)	88
18. EU:s gemensamma kemikalielagstiftning, punkt 18 (s, v, mp)	89
19. Klimatförhandlingarna, punkt 19 (s, v, mp)	89
20. Diplomatsisk närvaro i Latinamerika, punkt 26 (v, mp)	90
Särskilt yttrande	92
Antidiskrimineringslagstiftning och andra åtgärder till skydd för hbt-personer, punkt 13 (v, mp)	92

<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	93
Skrivelse 2009/10:150	93
Följdmotion med anledning av skrivelse 2009/10:150	93
Skrivelse 2009/10:174	94
Följdmotion med anledning av skrivelse 2009/10:174	94
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	94
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	95
<i>Bilaga 2</i>	
Finansutskottets yttrande	99
<i>Bilaga 3</i>	
Socialutskottets yttrande	113
<i>Bilaga 4</i>	
EU-nämndens yttrande	118

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Samarbete med svenska frivilligorganisationer**

Riksdagen avslår motion 2008/09:U243.

2. **Utvidgningsprocessen**

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:U205 yrkande 1, 2009/10:U335 och 2009/10:U340 yrkande 57.

Reservation 1 (s, v, mp)

3. **Köpenhamnskriteriernas efterlevnad**

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:U209 yrkande 8 och 2009/10:A443 yrkande 25.

4. **EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser**

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:U15 yrkande 1 och 2009/10:U340 yrkandena 11, 56, 58, 59, 61 och 62.

Reservation 2 (s)

Reservation 3 (v) – motiveringen

Reservation 4 (mp) – motiveringen

5. **Ekonomiska och finansiella frågor**

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:U15 yrkande 4 och 2009/10:U16 yrkande 3.

Reservation 5 (s)

Reservation 6 (v) – motiveringen

Reservation 7 (mp) – motiveringen

6. **God förvaltning i skattefrågor**

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:U15 yrkandena 5–7 och 2009/10:U16 yrkandena 4 och 5.

Reservation 8 (s, v, mp)

7. **Moms**

Riksdagen avslår motion 2009/10:U15 yrkande 8.

Reservation 9 (s, v, mp)

8. **Minimiskatt på vin**

Riksdagen avslår motion 2009/10:U15 yrkande 9.

Reservation 10 (s, v, mp)

9. Beskattning av kostnadsersättningar till ledamöter i Europaparlamentet

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:U15 yrkande 10 och 2009/10:U16 yrkande 6.

Reservation 11 (s, v, mp)

10. Patienttrörlighet

Riksdagen avslår motion 2009/10:U15 yrkande 11.

Reservation 12 (s, mp)

Reservation 13 (v) – motiveringen

11. Rättsliga och inrikes frågor

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:U223 och 2009/10:Sf211 yrkande 7.

Reservation 14 (v, mp)

12. Sysselsättning och fackliga rättigheter

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Sk407 yrkande 3, 2009/10:U15 yrkande 3, 2009/10:U16 yrkande 7 och 2009/10:U321.

Reservation 15 (s, v, mp)

13. Antidiskrimineringslagstiftning och andra åtgärder till skydd för hbt-personer

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:U209 yrkande 7, 2009/10:U282 yrkande 7, 2009/10:U343 yrkandena 3 och 5, 2009/10:U350 yrkandena 1–3 och 2009/10:A443 yrkande 26.

14. Sexuell och reproduktiv hälsa

Riksdagen avslår motion 2008/09:U282.

15. Handlingsplan för energitrygghet och energisolidaritet

Riksdagen avslår motion 2009/10:U15 yrkande 12.

Reservation 16 (s, v, mp)

16. Civil övervakningsmekanism för gasledningen i Östersjön

Riksdagen avslår motion 2009/10:U16 yrkande 2.

Reservation 17 (s, v, mp)

17. Jordbrukspolitik

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:U340 yrkande 21 och 2009/10:N490 yrkande 12.

18. EU:s gemensamma kemikalielagstiftning

Riksdagen avslår motion 2009/10:U15 yrkande 2.

Reservation 18 (s, v, mp)

19. Klimatförhandlingarna

Riksdagen avslår motion 2009/10:U16 yrkande 1.

Reservation 19 (s, v, mp)

20. Europaparlamentets placering

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:U212, 2009/10:U309 och 2009/10:U340 yrkande 63.

21. EU som arbetsgivare

Riksdagen avslår motion 2009/10:A443 yrkande 27.

22. Offentlighetsprincipen inom EU

Riksdagen avslår motion 2009/10:U340 yrkande 60.

23. Kommissionär för barn

Riksdagen avslår motion 2009/10:U286.

24. Kommissionär för mänskliga rättigheter och Europaparlamentets underkommitté för mänskliga rättigheter

Riksdagen avslår motion 2009/10:U282 yrkande 9.

25. Strategi för jämställdhetsarbetet

Riksdagen avslår motion 2009/10:U300.

26. Diplomatisk närvaro i Latinamerika

Riksdagen avslår motion 2009/10:U202 yrkande 2.

Reservation 20 (v, mp)

27. Tillgång till Internet på ambassader och EU-delegationer

Riksdagen avslår motion 2009/10:U345 yrkandena 1 och 2.

28. Miljardbegreppet

Riksdagen avslår motion 2009/10:U324.

29. Skrivelse 2009/10:150

Riksdagen lägger skrivelse 2009/10:150 till handlingarna.

30. Skrivelse 2009/10:174

Riksdagen lägger skrivelse 2009/10:174 till handlingarna.

Stockholm den 20 maj 2010

På utrikesutskottets vägnar

Göran Lennmarker

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Göran Lennmarker (m), Urban Ahlin (s), Gustav Blix (m), Carina Hägg (s), Anne-Marie Pålsson (m), Kent Härstedt (s), Fredrik Malm (fp), Kenneth G Forslund (s), Walburga Habsburg Douglas (m), Kerstin Engle (s), Holger Gustafsson (kd), Christian Holm (m), Hans Linde (v), Carin Runeson (s), Rosita Runegrund (kd) och Max Andersson (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 18 mars om skrivelse 2009/10:150 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2009, vilken bordlades av kammaren den 1 april. Motionstiden löpte ut den 21 april. En följdmotion väcktes.

Den 31 mars beslutade regeringen om skrivelse 2009/10:174 Redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009, vilken bordlades av kammaren den 9 april. Motionstiden löpte ut den 26 april. En följdmotion väcktes.

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse 2009/10:150 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2009 med en följdmotion, regeringens skrivelse 2009/10:174 Redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009 med en följdmotion, två motioner från allmänna motionstiden 2008 och ett antal motioner från allmänna motionstiden 2009 som innehåller yrkanden som avser samarbetet inom Europeiska unionen.

Regeringens skrivelse 2009/10:150 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2009 täcker hela EU:s verksamhet och är tillbakablickande. Regeringens skrivelse 2009/10:174 Redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009 beskriver hur ordförandeskapet förbereddes inom Regeringskansliet, hur det genomfördes och de viktigaste av de resultat som uppnåddes. Dessutom lämnas en kostnadsredogörelse. Den 16 februari 2010 informerade regeringen i kammaren om resultatet av det svenska ordförandeskapet (prot. 2009/10:75).

Utskottet har, baserat på de motioner som väckts om samarbetet inom EU, varav flera är framåtblickande, i betänkandet valt att fästa särskild uppmärksamhet vid elva teman. Dessa teman är följande: den övergripande utvecklingen i EU och det svenska EU-ordförandeskapet; utvidgningsprocessen; EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitisk samt bilaterala och regionala förbindelser; ekonomiska och finansiella frågor; rättsliga och inrikes frågor; sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård; jämställdhet och arbetet mot diskriminering; energi; jordbrukspolitik; miljö och klimatutmaningen; EU:s institutioner.

Utrikesutskottet har undersökt övriga utskotts intresse att vad avser deras respektive beredningsområden yttra sig över skrivelserna och de motioner som behandlas i anslutning till dessa. EU-nämnden har getts tillfälle att yttra sig över skrivelserna. Ett yttrande har inkommit från finansutskottet över båda skrivelserna med följdmotioner. Skatteutskottet har genom protokollsutdrag uppgivit att utskottet beslutat att inte yttra sig över skrivelserna, och när det gäller de motionsyrkanden som rör skatteutskottets beredningsområde har liknande yrkanden nyligen behandlats i betän-

kandena 2009/10:SkU26, 2009/10:SkU4y (kostnadsersättningar till ledamöter i Europaparlamentet), 2009/10:SkU28 (momsreglerna för den ideella sektorn), 2009/10:SkU29 (minimiskatt på alkoholdrycker), 2009/10:SkU27 (god förvaltning i skattefrågor inklusive sparandedirektivet), 2009/10:SkU19, 2009/10:SkU30 och 2009/10:SkU35 (OECD:s modellavtal om informationsutbyte, internationell skattekontroll m.m.). Skatteutskottet hänvisar i protokollet till de ställningstaganden och i förekommande fall reservationer och särskilda yttranden som finns i dessa betänkanden. Socialutskottet har yttrat sig över skrivelse 2009/10:150 med följdmotion. EU-nämnden har inkommit med ett yttrande över skrivelserna. Yttrandena refereras i betänkandet i de delar dessa har bäring på utrikesutskottets överväganden men återfinns även i sin helhet i bilagorna 2–4.

Utskottet har i samband med ärendets beredning tagit del av faktapromemoriorna 2009/10:FPM51 Ett finansiellt paket för anslutningsförhandlingarna med Kroatien, 2009/10:FPM59 Islands ansökan om EU-medlemskap och 2009/10:FPM72 Rådsbeslut om europeiska avdelningen för yttre åtgärder (EU:s utrikestjänst).

Utskottet har, i samband med beredningen av detta ärende, även tagit del av kommissionsmeddelandena KOM(2009) 290 Generaldirektoratets för humanitärt bistånd (ECHO) årsrapport 2008; KOM(2009) 296 Årsrapport 2009 om genomförande av Europeiska gemenskapens utvecklings- och biståndspolitik under 2008; KOM(2009) 335 Rapport från kommissionen om kommittéernas arbete under 2008; KOM(2009) 341 Europeiska kommissionens årsrapport om stabilitetsinstrumentet för 2008; KOM(2009) 533 Om utvidgningsstrategin och huvudsakliga utmaningar 2009–2010; KOM(2009) 550 Meddelande från kommissionen om utvidgning av tjänsten för yttre representation: Inrättande av en delegation på Island och ett kontor i Libyen; KOM(2009) 590 Årsrapport för det strukturpolitiska föranslutningsinstrumentet (ISPA) 2008, KOM(2009) 675 Tjugosjätte årsrapporten om kontroll av gemenskapsrättens tillämpning; KOM(2009) 698 Årsrapport för Sapard – år 2008; KOM(2009) 699 Årsrapport om instrument för stöd inför anslutning (IPA) 2008; KOM(2009) 700 2008 års rapport om Phare, föranslutningsinstrument för Turkiet, Cards och övergångsmekanismen; KOM(2010) 62 Kommissionens yttrande om Islands ansökan om medlemskap i Europeiska unionen; KOM(2010) 138 Årsrapport om politiken för humanitärt bistånd och dess genomförande under 2009.

Utrikesutskottet har genomfört en subsidiaritetsprövning med anledning av kommissionsdokumentet KOM(2010) 102 om stöd till bananproducerande AVS-länder och beslutade den 13 april 2010 att EU-förslaget inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Inför mötena med ministerrådet för allmänna frågor och yttre förbindelser (General Affairs and External Relations Council, Gaerc), som från den 1 december 2009 och Lissabonfördragets ikraftträdande är uppdelat i två råd, allmänna rådet (GAC) och utrikesrådet (Foreign Affairs Council, FAC), begär utskottet regelmässigt föredragningar av Utrikesdepartemen-

tet. Under 2009 erhöll utskottet nio Gaerc/FAC-föredragningar, mestadels med kabinetssekreteraren (22 januari, 19 februari, 12 mars, 23 april, 14 maj, 11 juni, 22 oktober, 12 november och 3 december).

Bland relaterade besök som utskottet tagit emot sedan det förra betänkandet Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 2008 (2008/09:UU10), kan noteras den tjeckiske talmannen Přemysl Sobotka den 28 april 2009, chefen för Europeiska kommissionens generaldirektorat för humanitär bistånd (Echo) Peter Zangl den 29 april 2009, Kosovos talman Jakup Krasniqi den 7 maj 2009, Erwan Fouéré, EU:s särskilde representant för f.d. jugoslaviska republiken Makedonien den 9 juni 2009, Javier Solana, dåvarande generalsekreteraren för Europeiska unionens råd och höge representant för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken den 23 juni 2009, en delegation från brittiska parlamentet den 13 oktober 2009, en delegation från turkiska utrikesutskottet den 10 februari 2010 samt Moldaviens vice premiärminister, tillika utrikes- och Europaminister Iurie Leancă den 11 mars 2010.

Utskottet genomförde den 7 maj 2009 en offentlig utfrågning om gasfrågan och energisäkerhet i EU:s yttre förbindelser. Utfrågningen redovisas i rapporter från riksdagen 2008/09:RFR12 Gasfrågan och energisäkerhet i EU:s yttre förbindelser.

Den 10 juni 2009 genomförde utrikesutskottet och EU-nämnden ett offentligt seminarium om EU:s Östersjöstrategi, som redovisas i och låg till grund för utskottets utlåtande 2009/10:UU5 enligt 10 kap. 4 § riksdagsordningen¹ om kommissionens meddelande om EU:s strategi för Östersjöområdet, KOM(2009) 248 (jfr SEK(2009) 702, 703 och 712).

Den 6 och 7 september stod utskottets ordförande värd för EU:s konferens för nationella och Europaparlamentets ordförande i respektive utrikesutskott, Cofacc (Conference of Foreign Affairs Committee Chairmen).

På initiativ av utrikesutskottets ordförande arrangerades den 21 oktober ett mellanparlamentariskt möte om det östliga partnerskapets parlamentariska dimension. Samtliga sex partnerländer deltog i mötet, liksom Europaparlamentet. Vid mötet diskuterades olika aspekter av det östliga partnerskapets parlamentariska dimension, bl.a. dess målsättningar och arbetsformer och vilken roll EU-staternas och de sex partnerländernas nationella parlament kan spela.

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Utrikesutskottet var det utskott som beredde regeringens proposition 2007/08:168 Lissabonfördraget genom utskottets betänkande 2008/09:UU8 (rskr. 2008/09:64). Utskottet fick inför ikraftträdandet en föredragning om Lissabonfördraget av statsrådet Cecilia Malmström den 26 november 2009. Utskottet fortsätter att följa genomförandet av Lissabonfördraget nära. Den 11 februari

¹ Enligt den paragraf som gällde vid tidpunkten för utlåtandet, vilken sedan den 1 december 2009 motsvaras av 10 kap. 5 § i enlighet med lagen (2009:1332) om ändring i riksdagsordningen.

2010 lämnade kabinetssekreteraren information om EU:s utrikestjänst. Lissabonfördragets genomförande var även en huvudfråga för utskottets årliga möte med de säkerhetspolitiska aktörerna den 14 april 2010.

Bakgrund

Enligt 10 kap. 2 § riksdagsordningen ska regeringen fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen och varje år till riksdagen lämna en skrivelse med berättelse över verksamheten i Europeiska unionen. Med skrivelse 2009/10:150 har regeringen lämnat den avsedda redogörelsen till riksdagen gällande 2009. Med skrivelse 2009/10:174 lämnas en kompletterande redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009.

Skrivelsernas huvudsakliga innehåll

Skrivelse 2009/10:150 Berättelse om verksamheten inom Europeiska unionen under 2009 behandlar övergripande Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. I bilagor till skrivelsen finns information om mål av svenskt intresse vid EU-domstolen och tribunalen samt pågående överträdelseärenden 2009. Där återfinns även information om beslut i ministerrådet under 2009 som Sverige inte stött.

Skrivelse 2009/10:174 Redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009 beskriver hur ordförandeskapet förbereddes inom Regeringskansliet, hur det genomfördes och de viktigaste av de resultat som uppnåddes. Dessutom lämnas en kostnadsredogörelse.

Utskottet

Den övergripande utvecklingen i EU och det svenska EU-ordförandeskapet

Skrivelserna

Regeringen redogör i skrivelse 2009/10:150 för den övergripande utvecklingen i EU (s. 14–22) och det svenska EU-ordförandeskapet.

I skrivelse 2009/10:174 beskrivs mer utförligt hur ordförandeskapet förbereddes inom Regeringskansliet, hur det genomfördes och de viktigaste av de resultat som uppnåddes. Det svenska ordförandeskapet präglades av två övergripande frågor, nämligen klimatutmaningen och den finansiella och ekonomiska krisen. Lissabonfördragets ikraftträdande och tillhörande institutionella frågor krävde också stora ansträngningar. Dessutom antogs Stockholmsprogrammet och Östersjöstrategin. EU:s roll som global aktör stärktes, och framsteg gjordes i utvidgningsprocessen.

Motionen

I den *enskilda motionen 2008/09:U243 (s)* framhåller motionärerna vikten av att regeringen tar vara på de svenska frivilligorganisationernas kompetens och engagemang under Sveriges ordförandeskap i EU. Motionärerna föreslår att ett system för samarbete mellan regeringen och frivilligorganisationerna utvecklas och formaliseras i god tid före ordförandeskapet.

EU-nämndens yttrande

Av EU-nämndens yttrande framgår att den uppskattar regeringens skrivelse 2009/10:150 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2009.

EU-nämnden konstaterar i yttrandet att de förändrade arbetsformer för EU-frågor som infördes 2007 och som bl.a. innebär nya uppgifter för utskottet i behandlingen av EU-frågor, och därmed en ny arbetsfördelning mellan EU-nämnden och utskotten, har funnit sin form samt att samarbetet mellan nämnden och utskotten har utvecklats och fungerar väl. Under 2009 inleddes en utredning inom riksdagen för att följa upp de nya arbetsformerna med målet att klargöra arbetsfördelningen och rekommendera en modell för hur arbetet ska bedrivas framöver. Utredningen förväntas lägga fram sina förslag under denna mandatperiod.

I detta sammanhang fäster EU-nämnden uppmärksamheten på att reformen av riksdagens arbete med EU-frågor även medfört utökade uppgifter för nämnden då nämnden numera även samråder om samtliga A-punkter

på rådets dagordning. I syfte att öka öppenheten kring de skriftliga samråd som sker med nämndens ledamöter om A-punkterna publiceras numera information om dessa skriftliga samråd på riksdagens webbplats.

EU-nämnden samrådde med regeringen inför samtliga möten i Europeiska rådet och ministerrådet. Liksom tidigare framhåller EU-nämnden att kontakterna mellan å ena sidan riksdagen och å andra sidan regeringen och Regeringskansliet präglades av god samarbetsanda, skyndsamt och effektiv handläggning och beredskap till nödvändig flexibilitet. Detta var särskilt viktigt då 2009 kännetecknades av flera pågående eller uppblående frågor av brådskande karaktär som orsakade extrainsatta rådsmöten och extramöten i Europeiska rådet, bl.a. den ekonomiska och finansiella krisen, ratificeringen av Lissabonfördraget och tillsättningen av nya poster med anledning av fördraget, klimatförhandlingarna, den nya influensan och gas-krisen mellan Ryssland och Ukraina i början av året. Nämnden noterar dock att ledamöterna i vissa fall fick väl kort tid på sig för att lämna synpunkter på skriftliga samråd.

EU-nämnden anger vidare att regeringens återrapportering är en viktig del av helheten i samrådet och utgör en del av riksdagens kontrollmakt. Genom en tillräckligt tydlig och informativ återrapportering kan nämndens ledamöter följa ärendenas utveckling och få underlag till uppföljande frågor vid nästa samrådstillfälle. Inte minst har nämndens ledamöter vid flera tillfällen efterlyst information om vilka medlemsstater som står bakom de ståndpunkter som redogörs för i återrapporterna. Muntliga kompletteringar har därför varit nödvändiga vid nämndens möten. Nämnden vill i detta sammanhang påminna om behovet av att återrapporteringen uppfyller sådana krav och är så enhetlig som möjligt samt att nämnden har fullgoda rutiner för att hantera sekretessbelagda uppgifter. Inte minst är en god återrapportering från informella ministermöten av betydelse, eftersom dessa rådsmöten kan vara nog så viktiga för utvecklingen av olika EU-frågor.

EU-nämnden tar även i år upp språkfrågan. För att samråden ska kunna genomföras på ett tillfredsställande sätt är det nödvändigt att relevanta dokument översänds i svensk översättning när en sådan finns tillgänglig och att det i andra fall ges kompletterande information på svenska i lämplig form.

Nämnden betonar även, liksom förra året, att det är viktigt att Regeringskansliet i sin planering försöker undvika krockar mellan arbetet i kammaren och arbetet i nämnden.

EU-nämnden noterar vidare i sitt yttrande att det korta övergripande avsnittet om relationerna mellan regeringen och riksdagen (avsnitt 1.1) kompletteras av referenser till riksdagskontakter (samråd, överläggningar och information) i övriga delar av skrivelsen. EU-nämnden välkomnar referenser till när samråd har skett med nämnden i olika sakfrågor men noterar en viss brist på enhetlighet och att referenser ibland helt saknas.

EU-nämnden konstaterar vidare i yttrandet att regeringen under detta svenska ordförandeskap på ett tillfredsställande sätt samrådde med och informerade nämnden om verksamheten under ordförandeskapet samt att samarbetet mellan regeringen och Regeringskansliet å ena sidan och EU-nämnden å andra sidan fungerade väl. EU-nämnden vill särskilt uppmärksamma att underlag inför samråden oftast levererades i god tid och att det var hög närvaro av statsråd på EU-nämndens möten.

En fråga som gav upphov till upprepade diskussioner i EU-nämnden var hur Sveriges ståndpunkt som medlemsstat förhöll sig till Sveriges roll som ordförande i rådet och hur regeringen uttryckte detta i kontakterna med nämnden. Liksom under det tidigare svenska ordförandeskapet 2001 förekom inte sällan i det underlag som regeringen överlämnade inför samråden formuleringar med innebörden att ”Sverige stöder ordförandeskapets förslag”. Ibland var det oklart om detta skulle tolkas som att ordförandeskapets förslag stämde helt överens med svenska ståndpunkter eller om ordförandeskapets förslag var en kompromisslösning som avvek från den svenska ståndpunkten i syfte att nå resultat.

EU-nämnden utgick, vid de samråd med regeringen som ägde rum under det svenska ordförandeskapet, från att regeringen även under denna period avsåg att i varje fråga driva endast en uppfattning i ministerrådet. En annan sak är att Sverige i vissa frågor, i syfte att uppnå resultat, haft anledning att i samband med ordförandeskapet inta en mer flexibel position än annars. EU-nämnden anser sig kunna konstatera att samrådet de facto rörde hur den svenska regeringen avsåg att agera i egenskap av ordförande. EU-nämnden har med den utgångspunkten kunnat stödja ståndpunkter som syftat till att uppnå acceptabla kompromisser snarare än specifika lösningar i de utestående frågorna.

Sammanfattningsvis konstaterar EU-nämnden, trots de principiella oklarheter som antytts ovan, att regeringen sammantaget på ett tillfredsställande sätt informerat och samrått om sitt arbete i EU:s ministerråd under det svenska ordförandeskapet.

Det svenska ordförandeskapet innebar för EU-nämnden även att vara ordförande i Cosac, konferensen mellan parlamentariska organ för EU-frågor. Redan under våren 2009 intensifierades arbetet med Cosacförberedelser i och med att Sverige var del av den s.k. trojkan fr.o.m. den 1 januari 2009. Under Sveriges ordförandeskap var EU-nämnden värd för två möten som arrangerades i riksdagen. Den 6–7 juli hölls ett möte på ordförandennivå, med deltagande av utrikesminister Carl Bildt, EU-minister Cecilia Malmström och EU-kommissionär Margot Wallström. Den 4–6 oktober hölls det ordinarie Cosacmötet i plenum, med deltagande av H.K.H. Kronprinsessan Victoria, statsminister Fredrik Reinfeldt, justitieminister Beatrice Ask, migrationsminister Tobias Billström, miljöminister Andreas Carlgren och EU-kommissionär Margot Wallström. Ämnen som togs upp på mötet var klimatfrågan, Stockholmsprogrammet och öppenhet inom

EU:s institutioner, vilka stämde väl överens med det svenska ordförandeskapets prioriteringar. Även Lissabonfördraget diskuterades mot bakgrund av den irländska folkomröstningen dagarna innan Cosacs möte.

När det gäller den övergripande utvecklingen av EU-samarbetet konstaterar EU-nämnden att EU:s verksamhet 2009, liksom tidigare år, i hög utsträckning präglades av ett par stora och horisontella frågor som berörde flera rådskonstellationer. Det gällde framför allt den ekonomiska och finansiella krisen. Även om frågan hade sin huvudsakliga hemvist i Ekofinrådet, diskuterades den i flertalet rådskonstellationer och på möten med Europeiska rådet. Klimatfrågan, som återkommande diskuterades på möten i miljörådet, Ekofinrådet, energirådet och Europeiska rådet, var också en av de stora horisontella frågorna. Klimatfrågan berördes också i diskussionerna om bistånd och jordbruk. Vidare behandlades energifrågor inte bara inom ramen för rådet för transport, telekommunikation och energi (TTE-rådet) utan även i Europeiska rådet, Ekofinrådet och miljörådet. Mot slutet av året blev förberedelserna för den nya EU 2020-strategin ännu en fråga som kom att behandlas i flera rådskonstellationer. Nämnden framhåller i detta sammanhang EU:s strategi för Östersjöregionen som ytterligare ett viktigt exempel på en horisontell fråga som behandlats i Europeiska rådet, allmänna rådet och miljörådet. Nämnden konstaterar att strategin är det första exemplet på en makroregional strategi inom EU och att den berör många olika politikområden, som miljö, energi, transporter, jordbruk, fiske, regionalpolitik och konkurrenskraftsfrågor.

EU-nämnden anger vidare att den har en särskilt viktig roll för samrådet mellan regering och riksdag i denna typ av frågor, eftersom EU-nämnden är det enda riksdagsorgan som har ett horisontellt ansvar för samtliga EU-frågor. I EU-nämnden kan därmed diskussionerna inför ett specifikt råds-möte sättas i sitt större sammanhang och relateras till liknande diskussioner inom andra rådskonstellationer, vilket borgar för kontinuitet och samstämmighet i riksdagens behandling av dessa frågor. Kombinerat med fackutskottens överläggningar med regeringen inom sina respektive ansvarsområden ger det en parlamentarisk behandling av EU-frågorna och ett parlamentariskt inflytande gentemot regeringen i dessa frågor som har både bredd och djup.

Utskottets överväganden

Utskottet har kontinuerligt informerats om de olika förberedelser som ägde rum inför ordförandeskapet och de åtgärder som togs under ordförandeskapet. I sitt betänkande 2008/09:UU10 avsattes ett särskilt avsnitt till förberedelser inför Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd 2009. I betänkandet gav utskottet sitt stöd till regeringen för de prioriterade områden som regeringen tagit fram inför det svenska ordförandeskapet: Klimat, energi och miljö; Jobb, tillväxt och konkurrenskraft; Ett tryggare och öppnare Europa; Östersjöstrategin och relationerna med närområdet; EU som

global aktör och fortsatt utvidgning. Utskottet framhöll även att beredskap måste finnas för att Sverige som ordförande skulle kunna ta sig an frågor som var aktuella under hösten i ljuset av den händelseutveckling som då ägde rum i Europa och internationellt. Vidare uppmärksammade utskottet riksdagens roll under ordförandeskapet med bl.a. möten för EU-utskott (Cosac) och för utrikesutskottsordföranden (Cofacc).

Utskottet konstaterar att regeringen med överlämnandet av skrivelse 2009/10:150 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2009 fullföljer sitt åtagande enligt 10 kap. 2 § riksdagsordningen och anmodar regeringen att fortsättningsvis i skrivelsen hänvisa till detta lagrum i enlighet med lagen (2009:1332) om ändring i riksdagsordningen som trädde i kraft den 1 december 2009.

Utskottet noterar att utöver den skriftliga redogörelsen har statsminister Fredrik Reinfeldt den 16 februari muntligt informerat i kammaren om resultatet av det svenska ordförandeskapet (prot. 2009/10:75).

Utskottet noterar vidare att EU-nämnden i sitt yttrande anger att regeringen sammantaget på ett tillfredsställande sätt informerat och samrått om sitt arbete i EU:s ministerråd under det svenska ordförandeskapet.

Utskottet önskar inledningsvis framföra sin uppskattning för det effektiva, öppna och resultatnriktade sätt som regeringen genomförde ordförandeskapet på. Det svenska ordförandeskapet lyckades uppnå resultat inom samtliga prioriterade områden och även på en rad andra områden. Utskottet kommer att återkomma till en del av dessa frågor under respektive tema.

Utskottet noterar att regeringen, utöver kontakterna med riksdagen, har haft kontinuerliga kontakter med företrädare för arbetsmarknadens parter, näringslivet och enskilda organisationer inför och under ordförandeskapet i syfte att förankra ordförandeskapet. Utskottet konstaterar även att ett stort antal högskolor, institutioner och frivilligorganisationer har varit viktiga aktörer och samarbetspartner med regeringen i samband med en rad evenemang under ordförandeskapet, exempelvis EU:s NGO-forum om de mänskliga rättigheterna den 6–7 juli 2009 och European Development Days (EDD) den 22–24 oktober 2009. Därmed anser utskottet att det som anförts i *motion 2008/09:U243 (s)* är tillgodosett, varför motionen kan avslås.

Utskottet konstaterar att riksdagen, som en del i Sveriges ordförandeskap i EU under hösten 2009, genomförde sammanlagt tolv möten och konferenser. Av de möten som genomfördes var åtta utskottsordförandekonferenser (inklusive ett möte med deltagande av ordförande i de nationella parlamentens organ för EU-frågor). Riksdagen svarade även, den 4–6 oktober, för det stora Cosacmötet (Conference of Community and European Affairs Committees of Parliaments of the European Union), som hålls varje halvår. I konferensen deltar de nationella parlamentens EU-organ och ledamöter från kandidatländernas parlament och Europaparlamentet. Cosac arrangeras av parlamentet i EU:s ordförandeland. Höstens Cosacmöte hölls i riksdagen. En huvudfråga under mötet var öppenhet inom EU och parla-

mentens roll i att öka denna. Riksdagen har fram t.o.m. den 15 maj 2010 en samordnande roll i EU-talmanskonferensen. Talmannen tog även initiativ till en extra EU-talmanskonferens om de nationella parlamentens roll i och med Lissabonfördragets ikraftträdande. Vid konferensen, som hölls den 11–12 december, var samtliga medlems- och kandidatländer representerade. Konferensen föregicks av ett förberedande generalsekreterarmöte som genomfördes i Europaparlamentet. Tillsammans med Europaparlamentet genomförde riksdagen ett s.k. Joint Parliamentary Meeting (JPM) på temat Stockholmsprogrammet. Tillsammans med generalsekreterarmötet var detta det enda möte som hölls utanför Sverige, nämligen i Bryssel. Utöver dessa möten har en lång rad besök till riksdagen haft en tydlig koppling till EU-ordförandeskapet. Dessa innefattar besök på talmans-, utskotts- och tjänstemannanivå. Likaså har ett stort antal resor haft stark anknytning till ordförandeskapet. Riksdagsförvaltningen har genomfört informationsaktiviteter om ordföranderollen och de möten som hållits. EU-upplysningen har gjort en omfattande informationssatsning och använt såväl webbtjänster som tryckt material. EU-upplysningen har också varit delaktig i utbildning av lärare inför ordförandeskapet och anordnat tävlingen EUUpplyst28 för gymnasieelever, där 67 skolor deltog.

Utrikesutskottet har under ordförandeskapet aktivt bidragit till arbetet bl.a. genom att utskottsordföranden stod värd för EU:s konferens för nationella och Europaparlamentets ordförande i respektive utrikesutskott, Cofacc (Conference of Foreign Affairs Committee Chairmen). Mötet, som arrangeras varje halvår av parlamentet i ordförandelandet, ägde rum i Visby den 6–7 september 2009. På dagordningen stod Östersjön, Afghanistan och Mellanöstern. Talare var Sveriges utrikesminister Carl Bildt, statssekreterare Maria Åsenius, EU:s höge representant Javier Solana, EU:s särskilde sändebud för Afghanistan och Pakistan Ettore Francesco Sequi och EU:s särskilde representant för Mellanöstern Marc Otte.

På initiativ av utrikesutskottets ordförande arrangerades den 21 oktober ett interparlamentariskt möte om det östliga partnerskapets parlamentariska dimension. Av 35 inbjudna länder infann sig 26. Samtliga sex partnerländer deltog i mötet, liksom Europaparlamentet. Vid mötet diskuterades ett flertal perspektiv och aspekter kring det östliga partnerskapets parlamentariska dimension, bl.a. dess målsättningar och arbetsformer och vilken roll EU-staternas och de sex partnerländernas nationella parlament kan spela. Utgångspunkten för mötet var den inbjudan till europeiska parlamentariker och parlamentariker från de sex partnerländerna att presentera idéer och tankar kring hur Europaparlamentets förslag om en parlamentarisk dimension till det östliga partnerskapet skulle kunna förverkligas, som finns i deklarationen om det östliga partnerskapet från den 7 maj 2009. De deltagande parlamentens representanter enades om att etablera en särskild arbetsgrupp med uppgift att föra arbetet vidare inför nästa parlamentariska möte, som väntas äga rum under 2010.

Utskottet och EU-nämnden genomförde tillsammans ett offentligt seminarium om EU:s Östersjöstrategi den 10 juni 2009, som låg till grund för utskottets utlåtande 2009/10:UU5 enligt 10 kap. 4 § riksdagsordningen om kommissionens meddelande om EU:s strategi för Östersjöområdet, KOM (2009) 248 (jfr SEK(2009) 702, 703 och 712). I seminariet deltog EU-minister Cecilia Malmström, chefen för EU-kommissionens Stockholmskontor Pierre Schellekens, Världsnaturfondens generalsekreterare Lasse Gustavsson, Swedbanks chefsekonom Cecilia Hermansson och Svenska Kraftnäts generaldirektör Mikael Odenberg. Utskottet noterar att EU-nämnden i sitt yttrande lyfter fram EU:s strategi för Östersjöregionen som ett viktigt exempel på en horisontell fråga som behandlas i Europeiska rådet, allmänna rådet och miljørådet. Nämnden konstaterar att strategin är det första exemplet på en makroregional strategi inom EU och att den berör många olika politikområden, som miljö, energi, transport, jordbruk, fiske, regionalpolitik och konkurrenskraftsfrågor. Utskottet har nyligen behandlat frågan om EU:s strategi för Östersjöregionen i ett särskilt betänkande (2009/10:UU16).

Utvidgningsprocessen

Skrivelserna

I skrivelse 2009/10:150 lämnar regeringen en redogörelse för utvidgningsprocessen (s. 30–34).

Regeringen för i denna skrivelse fram att utvidgningen är en av EU-samarbetets största framgångar och starkt har bidragit till säkerhet, stabilitet och ekonomisk utveckling i Europa. Den fortsatta utvidgningsprocessen är av strategisk betydelse för unionen som helhet. Sverige har under året fortsatt att fästa vikt vid att principerna för utvidgningsprocessen upprätthålls. Det är angeläget för EU:s trovärdighet att de åtaganden och beslut som fattats på utvidgningsområdet respekteras. Takten i EU-närmandet avgörs av de enskilda ländernas reformframsteg och anpassning till EU:s regelverk.

I samma skrivelse framhåller regeringen kommissionens årliga utvidgningspaket som innehåller dels en övergripande utvidgningsstrategi för 2009–2010, dels översynsrapporter för kandidatländerna Turkiet, Kroatien och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien samt länderna på västra Balkan och Island som har ett medlemsperspektiv. Kommissionen noterar framsteg i samtliga berörda länder, trots det senaste årets globala ekonomiska kris. Regeringen delar över lag lägesbedömningen och de slutsatser som kommissionen presenterar.

I skrivelse 2009/10:174 noterar regeringen att viktiga framsteg togs i utvidgningsprocessen under det svenska ordförandeskapet bl.a. när det gäller Kroatien, Turkiet, Island, Albanien, Serbien, f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, Bosnien och Hercegovina samt Montenegro (s. 33).

Motionerna

I *kommittémotion 2009/10:U340 yrkande 57* framhåller Socialdemokraterna att utvidgningen måste fortsätta. Alla europeiska länder som lever upp till kraven på medlemskap ska kunna bli medlemmar i EU. EU:s dörr måste stå öppen för alla, inklusive Serbien. Kosovo måste garantera minoriteter skyddande rättigheter. Ett framtida turkiskt EU-medlemskap är viktigt inte minst med tanke på hur det främjar rättigheterna för kurder och andra folkgrupper. EU:s grannskapspolitik måste användas för att underlätta ett framtida medlemskap även om det ligger långt fram i tiden – snarare än att bli ett alternativ till medlemskap.

I *kommittémotion 2009/10:U205 yrkande 1* anför Vänsterpartiet att Sverige bör agera inom EU för att villkora ett turkiskt EU-medlemskap med att kurdernas rättigheter ska respekteras och det politiska systemet ska genomgå en grundläggande reformering för att exkluderingen av kurderna ska upphöra.

I *partimotion 2009/10:U209 yrkande 8* begär Vänsterpartiet att Sverige inom ramen för EU ska verka för en skärpning av Köpenhamnskriterierna när det gäller hbt-personers rättigheter. Som skäl anförs att det inte räcker att ansökarländerna formellt uppfyller de lagmässiga kraven i Köpenhamnskriterierna, utan ansökarländerna behöver även uppvisa ett engagemang för att arbeta mot diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet.

I den *enskilda motionen 2009/10:A443 (fp) yrkande 25* anger motionärerna att det är angeläget att Sverige verkar för att Köpenhamnskriterierna efterföljs och att blivande medlemsländer således måste respektera de mänskliga rättigheterna, inklusive homosexuellas, bisexuellas och transpersoners grundläggande rättigheter.

I den *enskilda motionen 2009/10:U335 (fp)* betonar motionären att krav på mänskliga rättigheter för den albanska minoriteten i södra Serbien (känd som Preshevadalen) ska vara en del av den svenska hållningen till Serbiens närmande till EU.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden betonar i sitt yttrande att utvidgningen är en av EU-samarbetets största framgångar och starkt har bidragit till säkerhet, stabilitet och ekonomisk utveckling i Europa. EU-nämnden gav under året ett aktivt och brett stöd i det fortsatta arbetet med utvidgningsprocessen. EU-nämnden gjorde t.ex. en studieresa till Kroatien i mars för att få inblick i hur Kroatien arbetar för att bli medlem. Besöket resulterade bl.a. i ett initiativ att starta en svensk-kroatisk parlamentarikerförening i riksdagen.

Utskottets överväganden

Utskottet står fast vid att utvidgningen är en av EU-samarbetets största framgångar och av strategisk betydelse för unionen som helhet. Utvidgningen innebär en unik möjlighet att bygga stabilitet, fred och säkerhet i Europa och medför politiska, ekonomiska och miljömässiga fördelar för alla inblandade länder. Det finns ett brett politiskt stöd i Sverige för utvidgningsprocessen och för att EU:s dörrar måste hållas öppna.

Utvidgningen har visat sig vara en modell för fredligt samarbete och integration som inspirerar andra regioner världen över och där EU har kunnat fungera som ett föredöme för det internationella samarbetet. Det är viktigt för EU:s trovärdighet som internationell aktör att principerna för utvidgningsprocessen upprätthålls och att de åtaganden och beslut som fattats på utvidgningsområdet respekteras.

Utskottet noterar att kommissionen den 14 oktober 2009 presenterade sitt årliga strategidokument om EU:s utvidgning. Dokumentet innehåller även en sammanfattning av de framsteg som gjorts under de senaste tolv månaderna av vart och ett av kandidatländerna respektive de potentiella kandidaterna: Kroatien, f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och Turkiet samt Albanien, Bosnien och Hercegovina, Montenegro, Serbien och Kosovo.

Samma dag publicerades 2009 års lägesrapporter, där kommissionen följer upp och bedömer de framsteg varje kandidat och potentiell kandidat gjort under det senaste året. Detta ”utvidgningspaket” med information innehåller också en flerårig ekonomisk ram som anger vilket ekonomiskt stöd som finns tillgängligt för kandidatländernas och de potentiella kandidaternas reforminsatser under kommande år. Kommissionen anger att regionen i stora drag har gjort framsteg på vägen mot EU-medlemskap trots den ekonomiska krisen, men mycket återstår att göra.

Utskottet välkomnar de framsteg för EU-utvidgningen som gjordes under det svenska EU-ordförandeskapet. Det är utskottets uppfattning att dynamiken i utvidgningsprocessen måste upprätthållas. Sverige och EU bör genom fortsatt politisk dialog och mötesverksamhet samt genom utvecklingssamarbete stötta kandidatländerna och de potentiella kandidatländerna i deras respektive EU-integrationsprocesser och strävan att närma sig unionen. Det är utskottets uppfattning att utvidgningsförhandlingarna med kandidatländerna ska fortsätta i den takt som ländernas förberedelser medger.

Utskottet erinrar om att EU:s grannskapspolitik och det östliga partnerskapet inte ska ses som en ersättning för medlemskap för de länder som berörs och som så småningom kan och vill söka medlemskap i EU. Utskottet står fast vid den uppfattning som tidigare framförts om att EU:s politik i förhållande till grannländerna Moldavien, Ukraina och Vitryssland bör innehålla ett medlemskapsperspektiv. Utskottet återkommer till frågan om EU:s grannskapspolitik och det östliga partnerskapet under avsnittet om EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser.

I dagsläget är det tre länder – *Kroatien*, *Turkiet* och *f.d. jugoslaviska republiken Makedonien* – som officiellt är kandidatländer för EU-medlemskap.

Vad gäller *Kroatien* menar kommissionen att anslutningsförhandlingarna är i ett slutskede och troligtvis kan avslutas under 2010 om reformtakten upprätthålls. Kommissionen uppmanar landet att fortsätta sitt reformarbete för att uppfylla villkoren för EU-medlemskap. Det gäller främst arbetet med att bekämpa korruption och organiserad brottslighet samt samarbetet med krigsförbrytartribunalen Icty. Utskottet noterar att kommissionen har presenterat ett finansiellt paket för anslutningsförhandlingar med Kroatien (KOM(2009) 595 och regeringens fakta-PM 2009/10:FPM51). Utskottet välkomnar att de finansiella ramarna för Kroatiens anslutning definieras och emotser att övriga krav som ställts uppfylls för ett snart förhandlingsavslut.

Förhandlingarna med *Turkiet* har enligt kommissionen fortsatt framåt, och ytterligare två kapitel öppnades under 2010, varav ett (miljökapitlet) under det svenska ordförandeskapet. Kommissionen gör bedömningen att Turkiet alltjämt tillräckligt uppfyller det politiska Köpenhamnkriteriet för att inleda och föra förhandlingar om EU-medlemskap, men betonar även att betydande ytterligare åtgärder behöver vidtas inom områden som mänskliga rättigheter och konstitutionella reformer. Utskottet framhåller att Sverige bilateralt och i EU-sammanhang måste fortsätta att understryka vikten av att Turkiet genomför konkreta reformer, särskilt inom områden som minoritetsrättigheter, yttrandefrihet, jämställdhet och rättsväsendet. Utskottet anser att ett turkiskt medlemskap i Europeiska unionen skulle ha stor betydelse inte bara för vår gemensamma utveckling utan även för unionens globala vikt och trovärdighet.

Utskottet konstaterar att ytterligare tre länder har ansökt om EU-medlemskap under 2009: *Albanien*, *Montenegro* och *Island*. Island tog ett viktigt steg mot officiell status som kandidatland i och med den utvärdering av om landet är redo för EU-medlemskap som kommissionen presenterade den 24 februari 2010 (KOM(2010) 62). Kommissionen rekommenderar att EU inleder medlemskapsförhandlingar med Island, som bedöms uppfylla de politiska och ekonomiska Köpenhamnskriterierna och överlag ha en hög förmåga att genomföra EU:s regelverk. Utskottet noterar att regeringen stöder rekommendationen och avser att verka aktivt för att förhandlingar inleds så snart som möjligt (fakta-PM 2009/10:FPM50 Islands ansökan om EU-medlemskap).

Albanien och Montenegro utökar gruppen av potentiella kandidatländer som utöver dessa länder består av *Serbien* och *Bosnien och Hercegovina*. Kommissionens bedömning är att ett EU-medlemskap för denna grupp av länder ännu ligger långt fram i tiden. Beslutet om viseringsfrihet för f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, Montenegro och Serbien den 30 november 2009 sänder samtidigt en viktig signal om de respektive ländernas EU-perspektiv.

Den politiska situationen i *Kosovo* har under året präglats av arbetet efter självständighetsförklaringen. Kosovos förbindelser med EU är fortfarande i sin linda. I en särskild rapport beskriver EU-kommissionen de områden där Kosovo måste vidta åtgärder och hur EU kan hjälpa till. Kommissionen noterar att vissa framsteg har gjorts under året framför allt vad gäller att stärka det juridiska ramverket med bäring på det politiska Köpenhamnskriteriet. Fortsatta ansträngningar är nödvändiga inom samtliga områden, inklusive samarbetet med EULEX.

Det som anförts i *motionerna 2009/10:U340 (s) yrkande 57, 2009/10:U205 (v) yrkande 1 och 2009/10:U335 (fp)* får anses besvarat med det av utskottet anförda. Något särskilt tillkännagivande till regeringen bedöms inte vara nödvändigt, varför motionerna avstyrks.

Motionsvis framförda krav om att regeringen ska verka för att *Köpenhamnskriterierna* efterföljs och skärps samt att blivande medlemsländer ska respektera mänskliga rättigheter, inklusive homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter, är identiska eller i hög grad överensstämmande med sådana som utskottet har behandlat under det senaste riksmötet. Utskottet kan mot denna bakgrund behandla motionsförslaget med förenklad motionsbehandling enligt de riktlinjer som fastslagits av riksdagen med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3. Något annat ställningstagande än det som gjordes av riksdagen genom beslutet med anledning av betänkande 2007/08:UU10 (rskr. 2007/08:176) och betänkande 2008/09:UU10 (rskr. 2008/09:229) är inte motiverat. Därmed avstyrker utskottet *motionerna 2009/10:U209 (v) yrkande 8 och 2009/10:A443 (fp) yrkande 25*.

EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser

Skrivelserna

I skrivelse 2009/10:150 lämnar regeringen en redogörelse för EU:s förbindelser med omvärlden (s. 35–87). De viktigaste politikområden som tas upp i avsnittet är den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, den gemensamma handelspolitiken, EU som global utvecklingsaktör samt EU:s bilaterala och regionala förbindelser.

Regeringen anger att målen med den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken är bl.a. att skydda unionens gemensamma värden och intressen, stärka unionens säkerhet och främja internationellt samarbete. EU:s globala aktörsroll utgår från en tydlig agenda för fred, utveckling, demokrati och mänskliga rättigheter. Enligt skrivelsen har Sverige, och det svenska EU-ordförandeskapet, under året förberett införandet av de nya strukturerna enligt Lissabonfördraget och i en rad andra avseenden fortsatt

arbetet med att stärka EU som global aktör. Lissabonfördraget, som trädde i kraft den 1 december, ger EU helt nya förutsättningar att kunna genomföra en samstämmig och effektiv utrikespolitik.

I samma skrivelse uppmärksammas även EU:s gemensamma intressen med länder utanför EU. Genom goda förbindelser främjas det ekonomiska, politiska, sociala och kulturella utbytet. EU bidrar samtidigt till hanteringen av ett stort antal konflikter i hela världen. Under året har samarbetet med EU:s närområde utvecklats, särskilt genom genomförandet av det östliga partnerskapet, och samarbetet med en rad viktiga partner i världen har stärkts.

I skrivelse 2009/10:174 redogör regeringen bl.a. för relationerna med närområdet, inklusive genomförandet av det östliga partnerskapet, utvecklandet av EU:s aktörsroll, krishanteringsförmåga och utvecklingspolitik med fokus på klimat och demokrati samt insatser för ökad frihandel under det svenska ordförandeskapet.

Motionerna

I *kommittémotion 2009/10:U340 yrkande 11* betonar Socialdemokraterna att EU:s medlemsländer och kommissionen är världens största biståndsgivare och att unionen ska vara en pådrivande aktör för att uppnå FN:s millenniemål. För att det ska lyckas krävs, enligt Socialdemokraterna, att EU-biståndet fokuserar på fattigdomsbekämpning och att EU:s olika politikområden bättre samordnas för hållbar utveckling. Jordbruks- och handelspolitiken pekas ut som två områden som behöver reformeras inom EU. Sverige ska även vara pådrivande för att EU:s medlemsländer ska höja sina biståndsnivåer. Sverige bör verka för att politikområden också på det europeiska planet strävar åt samma håll för en global utveckling.

I *kommittémotion 2009/10:U340 yrkande 56* framhäver Socialdemokraterna att EU i grunden ska vara ett samarbete mellan suveräna stater, där vi tillsammans med de andra medlemsstaterna kan lösa problem som kräver gemensamma lösningar. Det är viktigt att Sverige för en aktiv EU-politik för folkhälsa, jobb, en bättre miljö, jämställdhet, kunskap och en bättre värld. Sverige och EU måste bli bättre på att inom internationella organisationer driva frågor om arbetstagarnas rättigheter, internationella miljöregler och rättvisa handelsvillkor. Socialdemokraterna vill arbeta för en stark, effektiv och respekterad rättsordning baserad på folkrätt och mänskliga rättigheter. EU har en viktig roll inte minst genom att vara ett föredöme för det internationella samarbetet.

I *kommittémotion 2009/10:U340 yrkande 58* lyfter Socialdemokraterna fram området öster om EU. Europeiska unionen måste skaffa sig en tydligare politik och skarpare instrument för att kunna påverka situationen i de länder som angränsar till såväl EU som Ryssland. Regeringens initiativ tillsammans med Polen om det östliga partnerskapet välkomnas. EU måste bli bättre på att stimulera grannländerna att utvecklas i en demokratisk rikt-

ning. Regeringen bör utarbeta en Svartahavsstrategi för att bidra till unionens arbete i området. Sverige behöver ge stöd till att stärka den moldaviska administrationens kapacitet i dess relation till Europeiska unionen. Sverige bör vara pådrivande inom EU när det gäller arbetet med hur EU:s relation till Vitryssland ska utvecklas och hur EU bäst kan stödja Vitrysslands suveränitet och demokratisering. Vidare bör, enligt Socialdemokraterna, Sverige arbeta för att EU ska erbjuda substantiella handlingsplaner som kan vara ett stöd för Ukrainas nödvändiga reformarbete.

I *kommittémotion 2009/10:U340 yrkande 59* uppmärksammar Socialdemokraterna området söder om EU. Socialdemokraterna anför att den välståndsklyfta vi kan se mellan EU och norra Afrika inte är långsiktigt hållbar. Enda lösningen är att skillnaderna i livsvillkor utjämnas. Även här kan EU med sin mjuka makt bidra till stora förändringar genom att i alla avtal och förbindelser peka på behovet av demokratisering och av ekonomiska reformer. EU måste också ge dessa länder en möjlighet att sälja sina produkter på den europeiska marknaden. De handelshinder som finns för att skydda europeiska bönder och industrier måste upphöra. Den socialdemokratiska regeringen initierade flera projekt med syftet att få i gång en dialog och att bidra till ökade relationer med EU:s södra grannskap. Alexandriainstitutets och det svenska konsulatet i Istanbuls ansträngningar och viktiga roll för detta måste understrykas. Sveriges riksdag har också behandlat ett betänkande om vår relation till den muslimska världen i EU:s närområde. Riksdagens beslut bör, menar Socialdemokraterna, ligga till grund för ett fortsatt svenskt engagemang även under en borgerlig regering.

I *kommittémotion 2009/10:U340 yrkande 61* markerar Socialdemokraterna att EU har ett stort ansvar att internationellt vara en lyhörd, demokratisk, progressiv och solidarisk organisation som tar ansvar, bidrar och inte enbart agerar utifrån egen vinning.

I *kommittémotion 2009/10:U340 yrkande 62* och *kommittémotion 2009/10:U15 yrkande 1* påpekar Socialdemokraterna att EU har en viktig roll att spela i världen och att EU:s gemensamma utrikespolitik är en mycket viktig del av EU-samarbetet. I motionen lyfts bl.a. frågor om veto-rätten på utrikespolitikens område, behovet av att eftersträva enighet inom EU, samtidigt som Sverige ska vara berett att hävda sin uppfattning när så inte är möjligt, vikten av en fortsatt EU-utvidgning, det östliga partnerskapets betydelse, EU:s snabbinsatsstyrkor, EU som förebild och biståndsgivare och vikten av att EU inte militariserar. Med hänvisning till EU:s solidaritetsklausul i Lissabonfördraget anges att Sverige ska förbli militärt alliansfritt. Vidare bör EU, enligt Socialdemokraterna, rikta starkare krav på medlemsländerna att leva upp till åtagandena i millenniedeklarationen om minst 0,7 % av BNP i bistånd. Därutöver lyfter Socialdemokraterna i *kommittémotion 2009/10:U15 yrkande 1* fram att EU kan vara en viktig aktör i nedrustningsarbetet. Sverige bör vara en pådrivande kraft i EU-kretsen för att unionen ska ta steg framåt. För att kunna vara en sådan kraft måste Sverige självt vara en föregångare. Sverige bör å det snaraste ratifi-

cera klusterkonventionen. Motionärerna vidhåller sin tidigare framförda avvikande mening vad gäller möjligheten att stödja EU:s utbildningsinsats i Uganda till stöd för den somaliska regeringens säkerhetsstyrkor. Vidare anger motionärerna att återkopplingen av EU:s bistånd bör förbättras och att EU ska vara en pådrivande aktör för att uppnå FN:s millenniemål. För att det ska lyckas krävs att mer av EU-biståndet fokuseras på fattigdomsbekämpning och att EU:s olika politikområden bättre samordnas för hållbar utveckling. EU:s jordbrukspolitik är ett exempel på områden som måste reformeras i enlighet med detta.

EU-nämndens yttrande

Vad gäller den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken lyfter EU-nämnden i sitt yttrande fram att EU:s globala aktörroll utgår från en tydlig agenda för fred, utveckling, demokrati och mänskliga rättigheter. EU-nämnden ägnade stor uppmärksamhet åt dessa frågor. Samråden har liksom tidigare år präglats av öppna och ingående diskussioner i EU-nämnden med ett brett parlamentariskt stöd. En av de frågor som fortlöpande diskuterades var kriget i Gaza och fredsprocessen i Mellanöstern, då bl.a. vikten av EU:s aktiva roll i freds- och försoningsprocessen framhölls.

Utskottets överväganden

Lissabonfördragets ikraftträdande innebär att ett avgörande steg har tagits för att stärka Europeiska unionen som global aktör. Med fördraget befästs den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken genom upprättandet av en tydligare struktur och organisation i syfte att öka effektiviteten och samstämmigheten mellan olika politikområden. Det är utskottets mening att detta gynnar EU:s utrikespolitik. Europa har med fördraget fått nya möjligheter att utforma den internationella utvecklingen utifrån europeiska intressen och värderingar. Sveriges utrikespolitik är mer integrerad än någonsin i EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Det ger Sverige ett nytt ansvar och nya möjligheter att verka för frihet, fred och försoning i vår omvärld.

En av de största förändringarna med Lissabonfördraget är inrättandet av en hög representant för utrikes- och säkerhetspolitiken och en gemensam utrikestjänst (EAS). EU:s nya höga representant för utrikes- och säkerhetspolitiken har en central roll när det gäller att formulera och genomföra unionens yttre politik utifrån de mandat som medlemsstaterna enats om i Europeiska rådet och utrikesrådet. Den höga representanten har även en ledande roll i uppbyggandet av den nya europeiska utrikestjänsten. Utskottet återkommer till frågan om utrikestjänsten under avsnittet om EU:s institutioner m.m.

I utrikesdeklarationen den 17 februari 2010 konstaterade regeringen att det är genom det europeiska samarbetet som Europas nationer kan göra sitt inflytande gällande i en multipolär värld med stora utmaningar. Det är genom Europa som vår röst får tyngd och våra insatser kraft. Medlemskapet i Europeiska unionen innebär att Sverige ingår i en politisk allians och tar ett solidariskt ansvar för Europas säkerhet. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Utskottet delar regeringens ställningstagande ovan. Vad gäller den solidaritetsklausul som finns i Lissabonfördraget noterar utskottet att den inte ställer krav på militärt bistånd till andra medlemsstater. Den handlar snarare om viljan att hjälpa andra medlemsstater vid händelse av en katastrof eller terroristattack. Det är upp till medlemsstaterna själva att välja på vilket sätt de vill hjälpa varandra.

Att bidra till demokratisk utveckling och ekonomisk integration i närområdet är en av EU:s mest centrala utrikespolitiska uppgifter. En viktig utmaning för Sverige och Europeiska unionen är att bidra till ett fortsatt öppet Europa med ett särskilt intresse och ansvar för utvecklingen i EU:s grannländer, vilket innefattar en vidareutveckling av den europeiska grannskapspolitiken, det östliga partnerskapet och Östersjöstrategin.

Utskottet konstaterar att Sverige fortsätter att vara drivande i arbetet med att stärka den europeiska grannskapspolitiken. Den ger en möjlighet för länder från Marocko i väst till Azerbajdzjan i öst att komma närmare Europeiska unionen.

Med utgångspunkt i behovet att manifesteras EU:s strategiska intresse att knyta de östliga grannländerna Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och Vitryssland närmare unionen, presenterade Polen och Sverige våren 2008 gemensamma tankar om att förstärka och fördjupa EU:s politik gentemot dessa länder i ett östligt partnerskap. Partnerskapet lanserades vid ett EU-toppmöte med partnerländerna i Prag den 7 maj 2009.

Under det svenska ordförandeskapet togs viktiga steg i genomförandet av det östliga partnerskapet inom både den bilaterala och den multilaterala delen, bl.a. togs beslut om att ta fram förhandlingsmandat för nya avtal med Armenien, Azerbajdzjan och Georgien. Förhandlingarna med Ukraina om ett associationsavtal, inklusive ett fördjupat frihandelsavtal, gick framåt och förväntas avslutas under 2010. Även strukturen för ett fördjupat multilateralt samarbete inom specifika områden, t.ex. räddningstjänst och gränskontroll, har kommit på plats. Under det svenska ordförandeskapet lanserades även ett partnerskap för energieffektivisering och miljö i Östeuropa, initialt med fokus på Ukraina.

Utskottet noterar att regeringen under 2010 kommer att medverka till att partnerskapet utvecklas vidare för att på så sätt främja reformer och EU-integration för unionens närmaste grannar i öst. Utskottet stöder till fullo utvecklingen av EU:s relationer med de östliga partnerländerna – ett djupare samarbete som syftar till ökad EU-integration och närmande till EU:s

värdegrund, regelverk och lagstiftning – och välkomnar utvecklandet av det östliga partnerskapet. Utskottet konstaterar att det finns ett ömsesidigt intresse av att utveckla samarbetet och relationerna mellan EU och partnerländerna och välkomnar att samarbetet innebär konkret integration länderna emellan, t.ex. genom att rörligheten för partnerskapets medborgare främjas genom viseringslättnader. Utskottet anser att det är viktigt att utveckla den parlamentariska dimensionen av det östliga partnerskapet, vilket även var bakgrunden till det interparlamentariska möte om det östliga partnerskapets parlamentariska dimension som ägde rum i Stockholm den 21 oktober 2009 efter initiativ av utskottsordföranden.

Utskottet fortsätter att fästa stor vikt vid samarbetet inom olika områden med Ukraina. Landets demokratiska utveckling är av stor vikt. Utskottet delar regeringens förhoppning om att förhandlingarna om det nya associationsavtalet med Europeiska unionen kan slutföras under 2010.

Situationen i Vitryssland är alltså oroande, inte minst vad gäller respekten för mänskliga rättigheter. Utskottet konstaterar att regeringen har för avsikt att fortsätta att ge stöd för ett öppet och demokratiskt Vitryssland. Utskottet framhåller vikten av att EU:s engagemangspolitik gentemot Vitryssland fortsätter att inkludera tydliga ställningstaganden för demokrati och respekt för mänskliga rättigheter och att brister påtalas.

Ryssland är en viktig global och regional aktör. Utskottet noterar att Europeiska unionen och Ryssland har ett omfattande samarbete där Sverige är aktivt. Både EU och Ryssland eftersträvar en fördjupad politisk dialog, ekonomisk integration och förbättrade villkor för handel och ekonomisk utveckling. Utskottet välkomnar den ryske presidentens uttalanden om vikten av en fungerande rättsstat och en omfattande modernisering av det ryska samhället. Utskottet konstaterar att viktiga mål för både EU:s och Sveriges politik är att bidra till att stärka rättsstaten och att främja framväxten av ett starkt civilt samhälle i Ryssland. Utskottet anser att en uppriktig och vid behov kritisk dialog med Ryssland är ett naturligt inslag i de fördjupade, förtroendefulla relationer som eftersträvas.

Vad gäller frågan om en Svartahavsstrategi noterar utskottet att statsrådet Cecilia Malmström vid det offentliga seminarium om EU:s Östersjöstrategi som utskottet höll tillsammans med EU-nämnden den 10 juni 2009 konstaterade att det finns ett stort intresse från andra EU-länder att se hur arbetet med Östersjöstrategin bedrivs. Liknande initiativ tas i Donauregionen och diskuteras även i Svartahavsregionen. Utskottet delar statsrådets bedömning att Östersjöstrategin på så sätt kan resultera i ett antal metoder och strategier som kan vara användbara i andra maritima regioner utanför Östersjön, och därigenom bli hela EU:s angelägenhet.

Unionen för Medelhavet är en viktig del av EU:s breda grannskapspolitik. Samarbetet med partnerländerna längs Medelhavet är mångfasetterat och av strategisk betydelse för Europeiska unionen. Det innebär också för-

bättrade möjligheter till ett starkt europeiskt engagemang inom för Sverige viktiga områden, såsom mänskliga rättigheter, demokrati, jämställdhet, handel, investeringar och miljö.

EU är en synlig och alltmer efterfrågad aktör på den globala arenan. Utskottet betonar vikten av att EU uppträder som en trovärdig och koherent aktör i multilaterala forum som FN, OSSE och Europarådet.

EU:s militära och civila krishanteringsinsatser inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken utgör ett konkret uttryck för unionens vilja och förmåga att bidra till fred och säkerhet i konfliktområden på ett globalt plan. Utskottet konstaterar att det under 2009 bedrevs tolv insatser – två militära, åtta civila och två civil-militära i Afrika, Europa och Asien. Det är utskottets mening att arbetet med att förbättra EU:s civila och militära krishanteringsförmåga är viktigt för att kunna svara på efterfrågan som finns på EU:s engagemang i civil internationell fredsfrämjande verksamhet. Utskottet uppskattar därför det arbete som görs för att stärka EU:s fredsfrämjande insatser och de framsteg som gjordes under det svenska ordförandeskapet avseende bl.a. användandet av snabbinsatsgrupperna, polisinsatser, utbildning i jämställdhet och mänskliga rättigheter, EU:s militära krishanteringsförmåga samt EU:s dialog- och medlingskapacitet.

EU:s roll inom nedrustning och icke-spridning har utvecklats de senaste åren. I utskottets betänkande 2009/10:UU1 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan konstateras att EU:s strategi mot spridning av massförstörelsevapen, som tillkom på svenskt initiativ, under 2008 och 2009 bl.a. har resulterat i fortsatta insatser för att främja nedrustning och icke-spridning, att Sverige har deltagit aktivt i de multilaterala samarbetena och samarbetena inom EU vad gäller exportkontroll och produkter med dubbel användning, att Sverige är en aktiv deltagare i internationella organisationer som EU, FN, OSSE, Europarådet och OECD samt att Utrikespolitiska institutet (UI), Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (Sipri), Folke Bernadotteakademien och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har bedrivit forskning som har bidragit till utformningen av svenska initiativ i internationella forum.

Utskottet noterar att EU-arbetet stärktes ytterligare under det svenska ordförandeskapet. Omfattande EU-samordning ägde rum i Bryssel, New York (FN:s generalförsamling), Genève, Wien och Haag. I september hölls en högnivåkonferens i New York för att främja anslutningen till det fullständiga provstoppsavtalet då utrikesminister Carl Bildt framförde EU:s tal till stöd för avtalet. EU kom överens om en gemensam deklaration om nedrustning och icke-spridning med USA, vilken antogs vid toppmötet mellan EU och USA den 3 november. I slutet av november fattade Internationella atomenergiorganets (IAEA) styrelse beslut om ett ryskt förslag om en kärnbränslebank, vilken ska tillförsäkra tillgång till kärnbränsle. EU stödde förslaget och bidrog till att beslutet fattades. Vidare fortsatte EU under året uppföljningen av den strategi mot spridning av massförstörelse-

vapen som rådet antog i december 2003. Detta sker bl.a. genom flera konkreta gemensamma åtgärder och genom att en s.k. icke-spridningsklausul tas in i samarbetsavtal mellan EU och tredjeländer. För Sverige är det särskilt viktigt att EU driver en politik för både nedrustning och icke-spridning av massförstörelsevapen. Utskottet utgår från att Sverige kommer att fortsätta att aktivt arbeta för nedrustning av såväl taktiska som andra typer av kärnvapen, inte minst inom ramen för icke-spridningsavtalet (NPT).

Utskottet konstaterar att utrikesminister Carl Bildt i sitt svar på en skriftlig fråga om en svensk ratificering av konventionen om klusterammunition; daterat den 7 april 2010, bl.a. konstaterat att konventionen öppnades för undertecknande i Oslo den 3 december 2008 och att Sverige då undertecknade konventionen. Regeringen har, enligt utrikesministern, därmed signalerat sin avsikt att ratificera konventionen. Av svaret framgår vidare att beredning pågår inom Regeringskansliet med att utarbeta en departementsskrivelse som innehåller de författningsändringar som krävs för ett svenskt tillträde till konventionen. En departementsskrivelse remitteras i allmänhet till myndigheter och organisationer. När remisstiden löpt ut påbörjas inom Regeringskansliet normalt beredning som innebär remissammanställning och för de fall det behövs utarbetande av en lagrådsremiss. Först när Lagrådet har lämnat sitt yttrande över en lagrådsremiss påbörjas inom Regeringskansliet beredning som innebär utarbetande av proposition. Enligt utrikesministern avser regeringen att återkomma till riksdagen med en proposition vad gäller konventionens ratificering, så snart som möjligt, då beredningen är klar.

Utskottet välkomnar att folkrätten har lyfts fram i EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik under det svenska ordförandeskapet och att arbetet för mänskliga rättigheter tydligare har integrerats i bredden av EU:s utrikespolitiska arbete. Utskottet konstaterar att EU under det svenska ordförandeskapet genomfört ett stort antal uppvaktningar i tredjeländer med hänvisning till EU:s gemensamma riktlinjer om mänskliga rättigheter, inklusive dödsstraffet, tortyr och MR-försvare. Vidare har omkring 85 uttalanden gjorts om enskilda övergrepp på de mänskliga rättigheterna. Över 230 enskilda fall av MR-försvare vars mänskliga rättigheter kränkts har tagits upp i uppvaktningar och uttalanden. Dessutom genomfördes MR-dialoger med 17 länder och organisationer. EU:s NGO-forum om mänskliga rättigheter genomfördes i Stockholm i juli på temat våld mot barn. Arbetet med att öka synligheten i EU:s MR-arbete måste fortsätta, och utskottet uppskattar de konkreta steg mot bl.a. bättre användning av Internet och förbättrad MR-rapportering som togs under det svenska ordförandeskapet.

En hållbar globalisering måste bygga på demokratiska värderingar, på respekten för mänskliga rättigheter och på folkrättens principer. Utskottet välkomnar därför den handlingsplan för demokratistöd i Europeiska unionens yttre förbindelser som antogs under det svenska ordförandeskapet¹. Unionen har därigenom fått mer effektiva instrument för att främja demokrati och mänskliga rättigheter i världen.

Inom utvecklingssamarbetet utvecklas EU som aktör genom bl.a. det gemensamma arbetet för att öka biståndsvolymer, biståndseffektivitet och en EU-gemensam ansats till budgetstöd. Utskottet noterar att Europeiska rådet, under det svenska ordförandeskapet, har betonat vikten av att upprätta nationella tidsplaner för biståndsvolymer och den viktiga roll som EU spelar för att bistå utvecklingsländerna med att göra framsteg mot millenniemålen och för att möta kriser och utmaningar. Utskottet vill i sammanhanget även positivt uppmärksamma European Development Days (EDD) som arrangerades av det svenska ordförandeskapet och kommissionen den 22–24 oktober 2009 i Älvsjö. Med mer än 6 000 deltagare, inklusive ett tiotal stats- och regeringschefer, ett stort antal ministrar och ett brett urval av experter inom utvecklingsområdet var detta det största möte som anordnades under det svenska ordförandeskapet. Under EDD ordnade utrikesutskottet, tillsammans med Europaparlamentets biståndsutskott m.fl., ett seminarium med rubriken *Raise Your Voice – Hold Governments Accountable: Who are the Drivers of Change?*. Vid detta arrangemang, där utrikesutskottets ordförande var inledare, diskuterades frågor om inflytande och ansvarsutkrävande i utvecklingspolitiken ur såväl ett lokalt som ett nationellt perspektiv. Ledamöter i utrikesutskottet medverkade också i andra initiativ under EDD.

Det som anförts i *motionerna 2009/10:U340 (s) yrkande 11, 56, 58, 59, 61 och 62 samt 2009/10:U15 (s) yrkande 1* får anses besvarat med det av utskottet anförda. Motionerna avstyrks.

Ekonomiska och finansiella frågor

Skrivelserna

I skrivelse 2009/10:150 anger regeringen att det svenska ordförandeskapet inom det ekonomiska och finansiella området inriktades på att hantera effekterna av den ekonomiska och finansiella krisen (s. 88–105). EU enades om en ordnad utfasning av krisåtgärder och genomförandet av åtgärder som skulle öka den medel- och långsiktiga stabiliteten på de finansiella marknaderna. En viktig åtgärd är överenskommelsen i rådet var att skapa en ny struktur för tillsyn över de finansiella marknaderna.

¹ Rådsslutsatser om demokratistöd i EU:s externa relationer antagna den 17 november 2009.

I skrivelse 2009/10:174 lämnar regeringen en redogörelse över hur ordförandeskapet hanterade uppföljningen av den ekonomiska krisen och lade grunden för tillväxtarbetet för nästa årtionde (s. 20–25). Arbetet inriktades på att utarbeta strategier för avveckling av genomförda stödåtgärder när tiden är mogen samt på att enas om åtgärder för att förbättra stabiliteten i och tillsynen över det finansiella systemet. Det antogs även en allmän inriktning om ändringar i kapitalstäckningsdirektiven. Ändringarna innebär skärpta kapitaltäckningsregler och bindande regler för ersättningssystem, inklusive begränsning av bonusar.

Motionerna

I *kommittémotion 2009/10:U15 yrkande 4* och *kommittémotion 2009/10:U16 yrkande 3* bedömer Socialdemokraterna att den svenska regeringen måste vara djupt engagerad i reformeringen av den finansiella sektorn under de kommande åren, för att säkerställa en kraftfull och effektiv reglering och tillsyn. Regeringen måste prioritera att skapa ett så enhetligt finansiellt regelverk som möjligt. Det behövs en kraftfull reglering av kapitaltäckningen, utformningen av rörliga ersättningssystem, förbättrade riskbedömningar av finansiella instrument och institutioner, arbetet för att begränsa de s.k. skatteparadisens verksamhet och för att öka transparensen. Socialdemokraterna vill även på sikt se en europeisk finansiell myndighet med muskler med möjlighet att överpröva nationella inspektioner under vissa förutsättningar. Därutöver anger Socialdemokraterna i *kommittémotion 2009/10:U16 yrkande 3* att det är uppenbart att regeringens jobbpolitik – försämringar i trygghetsförsäkringarna i kombination med skattesänkningar – inte har varit effektiv utan dessutom har mycket olyckliga fördelningseffekter. Socialdemokraterna vill att regeringen delar med sig av dessa negativa erfarenheter till de övriga medlemsländerna, så att liknande misstag kan undvikas.

I *kommittémotion 2009/10:U15 yrkande 5* och *kommittémotion 2009/10:U16 yrkande 4* konstaterar Socialdemokraterna att det svenska ordförandeskapet inte lyckats föra i hamn en önskvärd tillämpning av sparandedirektivet med fullständigt informationsutbyte i enlighet med direktivet.

I *kommittémotion 2009/10:U15 yrkande 6* och *kommittémotion 2009/10:U16 yrkande 5* anger Socialdemokraterna att Sverige borde visa en betydligt större aktivitet till stöd för en mer omfattande revidering och utvidgning av sparandedirektivet än vad som hittills varit fallet. Sverige bör inom EU ta upp och driva en utvidgning av sparandedirektivet till att omfatta juridiska personer och också andra kapitalinkomster än räntor.

I *kommittémotion 2009/10:U15 yrkande 7* anför Socialdemokraterna att skattemyndigheter måste ges rätt att lämna vidare information till berörda myndigheter då andra brott än skattebrott föreligger. Detta kan inte göras med dagens modellavtal. Sverige borde därför ta initiativ inom OECD för att förbättra modellavtalen i fråga om informationsutbytet.

I *kommittémotion 2009/10:U15 yrkande 8* vill Socialdemokraterna att Sverige genom ministerrådet begär att momsdirektivet ses över för att förbättra villkoren för den ideella sektorn.

I *kommittémotion 2009/10:U15 yrkande 9* föreslår Socialdemokraterna att Sverige driver att det inom EU införs en minimiskatt på vin.

I *kommittémotion 2009/10:U15 yrkande 10* och *kommittémotion 2009/10:U16 yrkande 6* begär Socialdemokraterna att regeringen ska undersöka möjligheten att beskatta sådana kostnadsersättningar till ledamöter i Europaparlamentet för utövande av uppdraget som ej motsvaras av de utgifter som de är avsedda att täcka.

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet fokuserar i sitt yttrande på fyra teman: Den ekonomiska och finansiella krisen; Lissabonstrategin och EU 2020; Översyn av EU:s budget; Effektiv och korrekt användning av EU-medel. Finansutskottet refererar även till tidigare ställningstaganden av utskottet som berör dessa frågor. I sitt ställningstagande noterar utskottet att samarbetet under 2009 har innehållit en mängd händelser och beslut inom finansutskottets område. Mycket av arbetet inom EU under 2009 har handlat om att hantera uppföljningen av den finansiella och ekonomiska krisen, vilket inte minst framgår av regeringens skrivelse med redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009. Finansutskottet har vid flera tillfällen under det senaste året haft anledning att ta ställning till åtgärder som har föranletts av den finansiella och ekonomiska krisen. Finansutskottet har ställt sig bakom regeringens ståndpunkter och uttryckt vikten av samordnade åtgärder inom hela EU för att lindra effekterna av krisen och vikten av att det krävs trovärdiga exitstrategier från de akuta krisåtgärderna. Finansutskottet har också tagit ställning till kommissionens meddelande om den finansiella tillsynen i Europa. Dessutom har finansutskottet under 2009 haft överläggningar med Finansdepartementet i frågor om finansiell tillsyn och ytterligare reglering av finansmarknaderna. Mot bakgrund av finansutskottets tidigare ställningstaganden, och mot bakgrund av den svenska regeringens insatser som ordförande i Europeiska unionens råd under andra halvåret 2009, konstaterar finansutskottet att den svenska regeringen har varit djupt engagerad i reformeringen av den finansiella sektorn och arbetat med den inriktning som motionärerna anger i *motionerna 2009/10:U15 och 2009/10:U16*. Finansutskottet konstaterar vidare i sitt yttrande att regeringen i skrivelse 2009/10:150 framhåller att den ekonomiska och finansiella krisen har satt stabilitets- och tillväxtpakten på prov och att en mycket viktig uppgift har varit att upprätthålla förtroendet för pakten när så många länder samtidigt har hamnat i ekonomiska svårigheter och blivit föremål för underskottsutförande. Finansutskottet kan inte se att detta skiljer sig från vad motionärerna i *motionerna 2009/10:U15 och 2009/10:U16* anför när det gäller stabilitets- och tillväxt-

pakten. Finansutskottet har självt också i sitt utlåtande över EU:s framtidsstrategi 2020 framhållit vikten av att respekten för stabilitets- och tillväxtpakten upprätthålls. Finansutskottet delar inte motionärernas bedömning att det är svårt att hitta svenska initiativ och resultat på det svenska ordförandeskapets prioriterade områden. Tvärtom, vilket också framgår av skrivelsen om det svenska ordförandeskapet, har medlemsstaterna under det svenska ordförandeskapet bl.a. tagit viktiga steg mot en gemensam tillsynsmyndighet inom den finansiella sektorn och antagit slutsatser i Europeiska rådet om en finanspolitisk exitstrategi utifrån de principer som arbetades fram under Ekofinrådets informella möte i Göteborg i oktober 2009. För övrigt anser finansutskottet att regeringen genom att sätta arbetslinjen och jobben främst, även under krisen, har motverkat risken för att arbetslösheten i längden biter sig fast på en hög nivå. Finansutskottet erinrar i yttrandet om att Sverige genom sin expansiva finanspolitik, utan att äventyra de offentliga finanserna, har varit en förebild för andra EU-länder under krisen. Finansutskottet finner mot bakgrund av det anförda inte skäl till att riksdagen ska vidta någon åtgärd med anledning av de båda motionerna. *Motionerna bör således avstyrkas.*

Regeringen redovisar också arbetet i EU under 2009 vad avser EU 2020-strategin, översynen av EU:s budget och arbetet med en effektiv och korrekt användning av EU-medel. Finansutskottet står fast vid de ställningstaganden som gjorts i tidigare betänkanden i dessa frågor.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden anger i sitt yttrande att samråden kring ekonomiska och finansiella frågor under 2009 dominerades av tre frågor som kontinuerligt återkom på nämndens agenda. Den första gällde effekterna av den finansiella krisen och EU:s återhämtningsplan och hur EU-länderna ska avveckla tidigare stödinsatser, både generella finanspolitiska insatser och stöd till finanssektorn, genom s.k. exitstrategier. Den andra gällde framtida regler för övervakning av finanssektorn, bl.a. genom etablerandet av nya EU-myndigheter. Den tredje gällde tillståndet för EU-ländernas offentliga finanser i ljuset av att ovanligt många länder har budgetunderskott som överskrider gränserna i EU:s stabilitets- och tillväxtpakt. I hanteringen av dessa frågor fick regeringen i regel EU-nämndens enhälliga stöd. Viktiga principer som ofta lyftes fram i diskussionerna var nödvändigheten att undvika protektionism som svar på den ekonomiska krisen och att upprätthålla regelverket på den inre marknaden.

Utskottets överväganden

Sedan hösten 2008 har den ekonomiska och finansiella krisen satt sin prägel på såväl den globala agendan som mångas privatekonomi. EU-samarbetet inom det ekonomiska och finansiella området inriktades i början av året framför allt på åtgärder ämnade att hantera effekterna av krisen.

Under det svenska ordförandeskapet låg fokus på att enas om en ordnad utfasning av krisåtgärder samt genomförandet av åtgärder för att öka den medel- och långsiktiga stabiliteten på de finansiella marknaderna och i den reala ekonomin. Enligt utskottet är det viktigt att med utgångspunkt i de erfarenheter som gjorts under krisen verka för ett snart återupprättande av goda och uthålliga offentliga finanser. Det är nödvändigt för återhämtningen på kort sikt men också för jobben och tillväxten på sikt. För att undvika att nya liknande kriser uppstår behövs en ny och förbättrad tillsynsstruktur för finansmarknaderna. Utskottet noterar därför som positivt de strukturer för tillsyn på såväl makro- som mikronivå som togs fram under det svenska ordförandeskapet.

Likt finansutskottet i sitt yttrande konstaterar utrikesutskottet att den svenska regeringen har varit djupt engagerad i *reformeringen av den finansiella sektorn* och arbetat med den inriktning som motionärerna anger i *motionerna 2009/10:U15* och *2009/10:U16*. Regeringen framhåller i skrivelse 2009/10:150 att den ekonomiska och finansiella krisen har satt stabilitets- och tillväxtpakten på prov och att en mycket viktig uppgift har varit att upprätthålla förtroendet för pakten när så många länder samtidigt har hamnat i ekonomiska svårigheter och blivit föremål för underskotts-förfarande. Utrikesutskottet, liksom finansutskottet, kan inte se att detta skiljer sig från vad motionärerna i *motionerna 2009/10:U15* och *2009/10:U16* anför när det gäller stabilitets- och tillväxtpakten. Varken utrikesutskottet eller finansutskottet delar motionärernas bedömning att det är svårt att hitta svenska initiativ och resultat på det svenska ordförandeskapets prioriterade områden. Tvärtom, vilket också framgår av skrivelsen om det svenska ordförandeskapet och poängteras av finansutskottet i dess yttrande, har medlemsstaterna under det svenska ordförandeskapet bl.a. tagit viktiga steg mot en gemensam tillsynsmyndighet inom den finansiella sektorn och antagit slutsatser i Europeiska rådet om en finanspolitisk exitstrategi utifrån de principer som arbetades fram under det informella Ekofinrådets möte i Göteborg i oktober 2009. Utrikesutskottet delar även finansutskottets bedömning att regeringen genom att sätta arbetslinjen och jobben främst, även under krisen, har motverkat risken för att arbetslösheten i längden biter sig fast på en hög nivå.

Frågor om *sysstättning* behandlas i ett senare kapitel. Utrikesutskottet noterar kort att vad gäller dessa frågor bygger medlemsstaternas samarbete på att medlemsstaterna själva ansvarar för utformningen av sin nationella politik och att man för diskussioner på EU-nivå för att lära av varandra. Även om utskottet inte delar den kritik som framförs i *följdmotion 2009/10:U16 yrkande 3* kan utskottet konstatera att det finns ett tydligt mervärde i att medlemsstaterna utbyter såväl goda som dåliga erfarenheter eftersom länderna ofta står inför liknande utmaningar.

Utrikesutskottet delar finansutskottets ställningstagande att det saknas skäl till att riksdagen ska vidta någon åtgärd med anledning av vad som framförs i *motionerna 2009/10:U15 yrkande 4* och *2009/10:U16 yrkande 3* och anser att de kan avstyrkas.

Utrikesutskottet noterar att skatteutskottet i sitt betänkande 2009/10:SkU27 behandlat bl.a. frågan om *sparandedirektivet*. Skatteutskottet konstaterar i sitt betänkande när det gäller sparandedirektivet att ett förslag till ändring i detta lades fram den 13 november 2008. Ändringarna syftar bl.a. till att förhindra kringgående av direktivet. Räntebetalningar, som går via obeskattade juridiska konstruktioner såväl inom som utanför EU till fysiska personer inom EU, föreslås omfattas av sparandedirektivets bestämmelser. Dessutom föreslås direktivet utökas till att omfatta vissa strukturerade investeringsprodukter och vissa livförsäkringar.

Arbetet med ändringarna i sparandedirektivet redovisades vid skatteutskottets överläggning med regeringen den 24 november 2009 och den 9 mars 2010 om bl.a. sparandedirektivet. Det framgick vid överläggningarna att Sverige i enlighet med rådsslutsatserna arbetat intensivt med kommissionens förslag. Enligt den ståndpunkt som regeringen har formulerat är det angeläget att kvaliteten på den information som utbyts enligt sparandedirektivet förbättras och att de kryptiska som uppmärksammats täpps till. Sverige har därför välkomnat ändringsförslagen och stöder det kompromissförslag som behandlades på Ekofinrådets möte i januari 2010. Socialutskottet gav vid överläggningarna stöd till regeringens ståndpunkt.

Utrikesutskottet noterar även att skatteutskottet nyligen avstyrkt yrkanden som i hög grad överensstämmer med yrkandena i *motionerna 2009/10:U15 yrkande 5 och 6* samt *2009/10:U16 yrkande 4 och 5* med hänvisning till att skatteutskottet bedömer att yrkandena går längre än vad som för närvarande synes vara möjligt att föra in i processen inom EU kring sparandedirektivet. Skatteutskottet anser därför att ett tillkännagivande i enlighet med förslagen inte skulle vara meningsfullt. Utrikesutskottet ser inget skäl att göra någon annan bedömning än skatteutskottet, varför motionerna avstyrks.

Utrikesutskottet noterar att skatteutskottet i betänkande 2009/10:SkU19, 2009/10:SkU30 och 2009/10:SkU35 har behandlat *OECD:s modellavtal om informationsutbyte*, internationell skattekontroll m.m. Av skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU35 framgår bl.a. att det internationella samarbetet mot skatteflykt har fått förnyad kraft med anledning av finanskrisen och att ambitionerna på detta område har kunnat höjas. Ett uttryck för detta är, enligt skatteutskottet, den allt bredare uppslutningen kring kravet på en fullständig öppenhet i samarbete kring skattefrågor. EU:s finansministrar betonade i sitt bidrag till G20:s finansministrars möte den 14 mars 2009 behovet av att skydda det finansiella systemet mot otillräckligt reglerade jurisdiktioner där det saknas öppenhet och samarbete samt efterlyste ett sanktionspaket. Vid G20:s toppmöte i London den 2 april 2009 kom stats- och regeringscheferna överens om att ingripa mot icke-samarbetsvilliga

jurisdiktioner, t.ex. skatteparadis, och förklarade att de var beredda att tillgripa sanktioner för att skydda sina offentliga finanser och finanssystem, och att banksekretessens tidevarv var över. Europaparlamentet har i en resolution lämnat ett kraftfullt stöd för denna inriktning. Under Sveriges ordförandeskap har arbetet med att få till stånd avtal med Liechtenstein, Andorra, Monaco, Schweiz och San Marino drivits vidare. Inom ramen för det nordiska samarbetet bedrivs sedan flera år ett arbete med inriktning på att förmå skatteparadisen att skriva bilaterala avtal med de nordiska länderna, och ett stort antal sådana avtal har ingåtts under det senaste året.

Vidare konstateras i skatteutskottets betänkande att informationsutbytesavtal är viktiga för en effektiv skattekontroll genom att de möjliggör samarbete mellan skattemyndigheterna i de avtalslutande länderna. För att öka effektiviteten i Skatteverkets kontrollarbete har särskilda åtgärder vidtagits. Skatteverket tar nu nya initiativ för att utveckla hanteringen och uppföljningen av utländska kontrolluppgifter. Om utvecklingsinsatserna genomförs kommer de att förbättra förutsättningarna för ett effektivt informationsutbyte med andra länder. Av budgetpropositionen för 2010, utgiftsområde 3, framgår att regeringen anser att de öppna gränserna och en alltmer globaliserad ekonomi gör att hoten mot skattebasen ökar. Regeringen anför vidare i budgetpropositionen att det internationella området kräver att Skatteverket intensifierar sin samverkan med andra myndigheter, såväl svenska som utländska. Det är viktigt att myndigheten fortsätter att förbättra de möjligheter till informationsutbyte som finns. Det internationella arbetet kräver en särskild struktur och kompetens. Det är därför, enligt regeringen, viktigt att Skatteverket höjer sin kompetens avseende både personal och teknik för att klara av det internationella arbetet.

Skatteutskottet noterar även i sitt betänkande att Skatteverket i regleringsbrevet för budgetåret 2010 under rubriken 1.2.6 Internationellt samarbete ges i uppdrag att i en återsrapportering beskriva de områden inom vilka det sker ett internationellt samarbete och vilka åtgärder som vidtagits för att förstärka samarbetet. Skatteverket ska beskriva hur den information som man får från andra länder tas till vara i myndighetens arbete. Sverige har under 2008 och 2009 tecknat avtal om informationsutbyte med staterna Isle of Man, Jersey, Guernsey, Caymanöarna, Bermuda, Brittiska Jungfruöarna, Nederländska Antillerna och Aruba. Skatteverket får därför i regleringsbrevet också i uppdrag att i en särskild redogörelse i samband med årsredovisningen för 2010 redogöra för hur verket använt sig av avtalen om informationsutbyte med skatteparadis i verksamheten.

I betänkande 2009/10:SkU35 anges även att regeringen fäster stor vikt vid arbetet med att värna svenska skattebaser, bl.a. genom informationsutbyte i skatteärenden. Sverige har varit pådrivande inom EU i arbetet med de nya direktiven om beskattning av inkomster från sparande och om administrativt samarbete i fråga om beskattning och verkar även aktivt inom OECD och andra forum för ett utbyggt och effektiviserat informationsutbyte. Som finansministern framhåller i ett svar på skriftlig fråga den 18

januari 2010 (fr. 2009/10:370) är det angeläget att överlämnad information också utnyttjas på ett så bra sätt som möjligt. Regeringens förvaltningspolitik bygger på att myndigheterna i största möjliga utsträckning själva ska avgöra var deras resurser gör mest nytta för att uppfylla de mål för verksamheten som riksdagen och regeringen fastställer. Det är av allt att döma Skatteverkets avsikt att förbättra den internationella skattekontrollen.

Skatteutskottet understryker i betänkandet betydelsen av att sådana åtgärder som ger god effekt på skatteinkomsterna prioriteras av Skatteverket. Regeringen bör i sammanhanget även kunna överväga resurstillskott till Skatteverket mot bakgrund av det som Riksrevisionen framfört.

Utrikesutskottet gör bedömningen att *motion 2009/10:U15 yrkande 7* får anses vara besvarad med vad som refererats från skatteutskottets betänkanden ovan. Motionen avstyrks.

Utrikesutskottet konstaterar att skatteutskottet nyligen har behandlat frågan om *momsdirektiven* i sitt betänkande 2009/10:SkU28. Av skatteutskottets betänkande framgår att *allmännyttiga ideella föreningar* och registrerade trossamfund som bedriver verksamhet som de inte behöver betala inkomstskatt för enligt inkomstskattelagen, enligt dagens regler i 4 kap. 8 § mervärdesskattelagen (1994:20), inte heller ska betala någon mervärdesskatt för omsättningar som görs i denna verksamhet. Sådana allmännyttiga ideella föreningar som är befriade från inkomstskatt och mervärdesskatt saknar – liksom privatpersoner – möjlighet att dra av mervärdesskatten på sina inköp. Mervärdesskatteutredningen har i betänkandet Mervärdesskatt i ett EG-rättsligt perspektiv (SOU 2002:74) funnit att det generella undantag från mervärdesskatt för allmännyttiga ideella föreningar och trossamfund som finns i Sverige inte är förenligt med EU-rätten och måste tas bort. EU-kommissionen har också i en formell underrättelse till Sverige uppmärksammat att de svenska mervärdesskatte-reglerna för allmännyttiga ideella föreningar och registrerade trossamfund inte synes överensstämma med EU:s mervärdesskattedirektiv.

Skatteutskottet noterar att det av svaret på skriftlig fråga 2008/09:224 framgår att den svenska regeringen har besvarat underrättelsen den 9 oktober 2008. Av finansministerns svar på en skriftlig fråga (fr. 2008/09:533) den 27 januari 2009 framgår bl.a. att regeringens utgångspunkt är att undvika ändringar i momsreglerna för ideella föreningar och registrerade trossamfund, men att de svenska reglerna kan komma att behöva ändras i ljuset av hur den fortsatta rättsliga processen utvecklar sig. Regeringen har, enligt finansministern, bett två utredare att undersöka hur de svenska skattereglerna kan utformas för att de ska överensstämma med EU-rätten, om en lagändring behöver genomföras (Fi2008:D). Utgångspunkten för utredarnas arbete är således att undvika ändringar, men om ändringar i lagen måste göras som leder till negativa ekonomiska konsekvenser för den ideella sektorn i sin helhet ska utredarna föreslå kompensande åtgärder. Regeringen eftersträvar, enligt finansministern, enkla regler som inte innebär ökat administrativt krångel.

Skatteutskottet konstaterar vidare att utredarna i rapporten Ds 2009:58 Mervärdesskatt för den ideella sektorn, m.m. som överlämnades den 4 november 2009 lämnar ett antal förslag till ändringar av momslagen. I rapporten föreslås bl.a. att vissa begrepp i momslagen anpassas ytterligare till EU-rätten och att de särskilda momsreglerna för ideella föreningar och registrerade trossamfund slopas. Bakgrunden är att Europeiska kommissionen konstaterar att de särskilda momsreglerna för allmännyttiga ideella föreningar och registrerade trossamfund strider mot EU:s momsdirektiv och därför har beslutat att inleda ett fördragsbrottsförfarande mot Sverige. Det är viktigt, menar utredarna, att verksamhet som i dag är skattebefriad även fortsättningsvis kan vara det, i den mån det är möjligt enligt momsdirektivets bestämmelser. Därför har en översyn gjorts av de befintliga undantagen i momslagen, och dessa har anpassats ytterligare till de undantag från moms som gäller enligt EU-rätten. Undantag för mervärdesskatt föreslås även i fortsättningen gälla för allmännyttiga ideella föreningar, stiftelser och registrerade trossamfund som tillhandahåller social omsorg inklusive sjuvård, idrottstjänster och fysisk träning, vissa kulturella tjänster och utbildningstjänster. Det föreslås att ett särskilt undantag införs för penninginsamlingsevenemang, som innebär att varor och tjänster i begränsad utsträckning kan säljas utan mervärdesskatt i syfte att finansiera en ideell verksamhet. Försäljning av skänkta varor som görs av allmännyttiga ideella föreningar eller registrerade trossamfund ska vara momspliktig, men en reducerad mervärdesskattesats (6 %) föreslås.

För att minska den administrativa bördan för dem som eventuellt kommer att omfattas av momssystemet genom förslagen föreslås en skattebefrielse för företag med en skattepliktig omsättning som uppgår till högst 250 000 kr per år. Reglerna kommer även att gynna alla småföretag, oavsett företagsform.

Ett annat förslag, som läggs fram av utredarna, som ska förenkla för företagen är en förändring av reglerna om s.k. frivillig skattskyldighet för lokaluthyrning. Det blir i stället vanliga momsregler som ska gälla, dvs. vanlig skatteplikt. Åtgärden bidrar till att minska hanteringskostnaderna för ett i dag krångligt och administrativt betungande system.

Det är angeläget, säger utredarna, att förslagen inte försämrar ekonomin för ideell verksamhet, vilket i sin tur kan påverka aktiviteten i sektorn. Sådana eventuella effekter kan medföra att ytterligare kompensationsåtgärder kan bli aktuella. Det vore önskvärt att kunna beskriva och analysera konsekvenserna av de föreslagna lagändringarna i siffror för såväl hela som delar av den ideella sektorn. Den ideella sektorn är dock för närvarande inte grundligt kartlagd, och det saknas i stor utsträckning statistik om den ideella sektorns ekonomiska verksamhet. Det är därmed inte heller möjligt att på ett mer kvalificerat sätt bedöma om ytterligare någon del av den ideella sektorn kommer att påverkas så negativt att särskilda kompensande åtgärder borde vidtas. En generell åtgärd som enligt utredarna kan övervägas – trots avsaknad av kvalitetssäkrade uppgifter om storleken på

vad som kunde behöva kompenseras – är att öka de statliga organisationsbidragen till den ideella sektorn. Något färdigt förslag i denna fråga lämnas dock inte. Detta beror dels på bristen på statistik om den ideella sektorns ekonomiska verksamhet, dels på kravet att alla förslag ska vara finansierade. De hyresgäster inom den ideella sektorn som kan få ökade lokalkostnader till följd av förslaget om moms på uthyrning av verksamhetslokaler borde kompenseras för detta, och ett alternativ till en sådan individuell kompensationsordning skisseras.

Ett förslag lämnas om en utvärdering av konsekvenserna för den ideella sektorn, genom vilken man ska kunna följa upp effekterna av den nya lagstiftningen. En sådan utvärdering bör kunna ge ett förbättrat underlag för att bedöma om det finns behov av eventuella kompletterande kompensatoriska åtgärder eller andra justeringar av det föreslagna regelverket. Skatteverket föreslås ansvara för utvärderingen som ska ske i dialog med den ideella sektorn.

Rapporten är för närvarande föremål för remissbehandling.

Skatteutskottet menade vid föregående års behandling av dessa frågor att de allmännyttiga ideella föreningarna och trossamfunden även i fortsättningen bör få en så positiv behandling som möjligt vid en eventuell momsbeläggning. De ideella föreningarna och det ideella arbetet har en lång tradition. Föreningarnas stora betydelse för det svenska samhället kan inte nog understrykas. Skatteutskottet fann vid sin förnyade behandling av dessa frågor i betänkande 2009/10:SkU28 att resultatet av remissbehandlingen och regeringens fortsatta beredning av förslagen bör avvaktas.

Skatteutskottet understryker i betänkandet att kommande förslag till riksdagen som bygger på utredningen och de remissvar som kan förväntas bör innefatta en helhetsbedömning av påverkan på den ideella sektorn. Det är viktigt att de sammanvägda förslagen inte innebär en försämring.

Skatteutskottet anger i betänkandet att förslag inte kommer att kunna läggas fram till riksdagen under den innevarande mandatperioden.

Utrikesutskottet ser inte skäl att göra en annan bedömning än Skatteutskottet och anser att resultatet av remissbehandlingen och regeringens fortsatta beredning av förslagen bör avvaktas, varför *motion U15 yrkande 8* avstyrks.

I skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU29 framgår bl.a. att kommissionen i maj 2004 lämnade en rapport angående funktionen av gällande *skattestrukturer och skattesatser på alkoholskatteområdet*. I rapporten påpekades att punktskattesatserna i de olika medlemsstaterna behöver samstämmas mer för att den inre marknaden ska fungera, inte minst för att undvika bedrägerier och smuggling, som främjas av att det råder olika system i olika medlemsstater. Efter den debatt som följde uppmanade rådet kommissionen att ”lägga fram ett förslag i syfte att justera minimipunktskattesatserna för att undvika att realvärdet av gemenskapens minimiskattesatser faller, varvid övergångsperioder och undantag beviljas för de medlemsstater som eventuellt har problem med att öka sina skattesatser”.

Kommissionen lämnade i september 2006 ett förslag till direktiv om ändring i direktiv 92/84/EEG om tillnärmning av punktskattesatser på alkohol och alkoholdrycker. Kommissionens förslag innebär i stort att minimisatserna för alkohol, mellanprodukter och öl inflationsuppräknas från år 1993 till år 2005, vilket innebär en ökning i storleksordningen 31 %. Vidare föreslås att perioden för kommissionens översyn av minimiskatterna enligt direktivet ska förlängas från två till fyra år.

De föreslagna ändringarna skulle enligt förslaget träda i kraft senast den 31 december 2007. För medlemsstater som skulle behöva öka sina nationella skattesatser med mer än 10 % föreslås övergångsperioder maximalt fram till den 1 januari 2010. Det främsta syftet med förslaget var att återställa skattesatsernas reala värde från 1992, i enlighet med rådets begäran, vilket enligt kommissionen var en förutsättning för att den inre marknaden utan skattegränser ska fungera.

Förslaget behandlades på Ekofinrådets möten den 7 och 28 november 2006. Någon enighet kunde inte nås, och på Ekofinrådets möte den 28 november 2006 fick kommissionen i uppdrag att göra en fullständig studie av beskattningen av alkohol. Resultatet skulle ha presenterats under det första halvåret 2007 men har ännu inte lämnats. Enligt uppgift från kommissionen görs nu en studie om klassificeringen av alkohol. Därefter kommer kommissionen att skriva en rapport, vilken förmodligen också kommer att beröra frågan om minimiskatterna på alkohol. Man beräknade att kunna lämna rapporten med eventuella förslag om ändringar i direktivet under det första halvåret 2010. Finansdepartementet räknar emellertid inte med att rapporten kommer under våren 2010, möjligen senare under året.

Europaparlamentets utskott för ekonomi och valutafrågor anförde i ett yttrande till kommissionen den 7 maj 2007 att minimiskattesatserna på alkohol bör slopas och ersättas av en uppförandekod. Genom en uppförandekod ska medlemsstaterna uppmuntras att anpassa sina skattesatser och närma sig genomsnittsnivån i EU. Eftersom det gäller skatter kan parlamentet endast lämna synpunkter. Det är ministerrådet som beslutar, och där krävs enhällighet i skattefrågor (artikel 113 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt).

Av skatteutskottets ställningstagande framgår att utskottet under en följd av år av alkoholpolitiska skäl har avvisat tanken på att anpassa de svenska alkoholskatterna nedåt utan i stället ansett att Sverige bör verka för att alkoholbeskattningen i EU i högre utsträckning styrs av folkhälsoaspekter och att alkoholen blir dyrare i grannländerna genom höjda minimiskattenivåer. Skatteutskottet vidhåller den ståndpunkten i betänkandet. Skatteutskottet anger vidare att regeringen i EU bör verka för höjningar av minimiskatterna på alkohol. Skatteutskottet beklagar att medlemsländerna vid Ekofinrådets möte i november 2006 inte lyckades enas i frågan. Vidare utgår skatteutskottet från att regeringen fortsätter att driva frågan i EU utan något tillkännagivande från riksdagen.

Utrikesutskottet ser inte skäl att göra någon annan bedömning i frågan varför *motion 2009/10:U15 yrkande 9* avstyrks.

Utrikesutskottet noterar att skatteutskottet nyligen har hanterat frågan om *beskattningen av ersättningar till ledamöter i Europaparlamentet* i skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU26 och i sitt yttrande till konstitutionsutskottet 2009/10:SkU4y Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser.

Skatteutskottet konstaterar i sitt betänkande 2009/10:SkU26 att frågan om beskattning av ersättning till ledamöter av Europaparlamentet behandlades av utskottet under våren 2009 (prop. 2008/09:136, bet. 2008/09:SkU36). Riksdagen biföll propositionen och riktade ett tillkännagivande till regeringen om att den ska undersöka möjligheten att beskatta kostnadsersättningar för utövande av uppdraget som ej motsvaras av utgifter som de är avsedda att täcka. Skatteutskottet utgick i betänkandet från att regeringen skyndsamt bereder frågan utan något nytt tillkännagivande härom från riksdagen varför det avstyrkte den då aktuella motionen.

Skatteutskottet har därefter i sitt yttrande till konstitutionsutskottet, 2009/10:SkU4y Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen, angivit att när det gäller beskattningen av ersättningar till ledamöter i Europaparlamentet har utskottet nyligen vid behandlingen av en motion förutsatt att regeringen skyndsamt bereder frågan utan något nytt tillkännagivande härom från riksdagen. Skatteutskottet betonar i yttrandet att riksdagen genom tillkännagivandet har förutsatt att regeringen ska ombesörja en närmare undersökning av möjligheten att nationellt beskatta sådana kostnadsersättningar för utövande av uppdraget som inte motsvaras av utgifter som ersättningarna är avsedda att täcka. Skatteutskottet anser att den redovisning som presenteras i regeringens skrivelse 2009/10:75 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen inte uppfyller detta krav utan förutsätter att regeringen tar initiativ till en mer ingående behandling av frågan.

Även utrikesutskottet förutsätter att regeringen, utan något nytt tillkännagivande härom från riksdagen, tar initiativ till en mer ingående undersökning av möjligheten att nationellt beskatta sådana kostnadsersättningar för utövande av uppdraget som inte motsvaras av utgifter som ersättningarna är avsedda att täcka. *Motionerna 2009/10:U15 yrkande 10* och *2009/10:U16 yrkande 6* avstyrks.

Rättsliga och inrikes frågor

Skrivelserna

I skrivelse 2009/10:150 redogör regeringen för Stockholmsprogrammet som antogs av Europeiska rådet den 11 december. Visionen med Stockholmsprogrammet är ett tryggare och öppnare Europa där enskilda rättigheter och behov värnas. EU tar krafttag mot brottsligheten. Samtidigt värnas

individens rättigheter över ett brett spektrum, från migranters rättigheter och en rättssäker och förutsebar asylprocess till integritetsskydd och stöd till brottsoffer.

Vidare belyser regeringen i samma skrivelse att det i och med Lissabonfördragets ikraftträdande finns en skyldighet för EU att ansluta sig till Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna.

I skrivelse 2009/10:174 ger regeringen en utförlig redogörelse för framtagandet av det s.k. Stockholmsprogrammet och dess innehåll. Särskild kraft har i programmet lagts på att tydligare fokusera på den enskildes rättigheter. Det svenska ordförandeskapet ville säkerställa att när EU under de kommande åren vidtar åtgärder för att öka den gemensamma tryggheten åtföljs de av initiativ som stärker rättssäkerheten och skyddet för individen. Enligt regeringens uppfattning uppfyller Stockholmsprogrammet de uppsatta ambitionerna.

Motionerna

I *kommittémotion 2009/19:Sf211 yrkande 7* belyser Vänsterpartiet den s.k. gränsförvaltningen av EU:s yttre gränser samt anger att det är av avgörande betydelse att FN:s flyktingkommissariat bereds möjlighet att delta i denna verksamhet för att tillföra sitt kunnande om flyktingkonventionens tillämpning i dessa sammanhang. Enligt Vänsterpartiet bör EU anslå medel för att finansiera detta. Regeringen bör därför i EU verka för att EU anslår medel för att möjliggöra för FN:s flyktingkommissariat att medverka vid förvaltningen av EU:s yttre gränser.

I den *enskilda motionen 2009/10:U223 (s)* begär motionärerna att Sveriges regering i EU agerar för att förhindra penningtvätt i Europa och arbetar för att företag i EU följer ”Global Compact”.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden anger i sitt yttrande att den vid flera tillfällen informerades om arbetet med Stockholmsprogrammet. Utkastet till program behandlades dock formellt vid samråd för första gången inför RIF-rådets möte i december 2009 samt därefter vid statsministerns samråd inför Europeiska rådets möte den 11 december då programmet skulle antas. Det blivande Stockholmsprogrammet var också ett ämne för diskussionerna vid det möte för parlamentens EU-organ, Cosac, som EU-nämnden stod värd för i oktober. Frågan om människohandel stod på rådets agenda i flera sammanhang och föranledde engagerade diskussioner i EU-nämnden. Människohandel är en viktig fråga också i EU:s yttre förbindelser, och i nämnden uppmärksammades även kopplingen mellan frågan om ensamkommande barn och människohandel.

Utskottets överväganden

Stockholmsprogrammet, som antogs av Europeiska rådet den 11 december 2009, kommer att styra inriktningen på samarbetet på politikområdena räddningstjänst, polis- och tullsamarbete, straff- och civilrättsligt samarbete, asyl, migration, visering och kontroll av de yttre gränserna m.m. de kommande fem åren (2010–2014). I Stockholmsprogrammet balanseras brottsbekämpning med åtgärder för rättssäkerhet och stärkt skydd för privatlivet. Utrikesutskottet, liksom justitieutskottet i sitt betänkande 2009/10:JuU7, framhåller vikten av att åtgärder inom EU för att öka säkerheten bör åtföljas av initiativ som också stärker rättssäkerheten och skyddet för individen. Utrikesutskottet framhåller att regeringen anser att dess ambition att tydligare fokusera på den enskildes rättigheter uppfylls i Stockholmsprogrammet. Utskottet noterar även att kommissionen den 20 april 2010 presenterade en handlingsplan för Stockholmsprogrammets genomförande (KOM(2010) 171). Utskottet anser det angeläget att den fokusering som hittills skett på individens rätt till personlig integritet även kvarstår i det fortsatta arbetet.

Utrikesutskottet vill i sammanhanget uppmärksamma att Justitieutskottets ordförande var värd för ett möte den 11 och 12 oktober 2009 till vilket parlamentariker från EU:s alla medlems- och kandidatländer samt från EU-parlamentet var inbjudna för att diskutera hur EU kan stärka samarbetet mot grov brottslighet och samtidigt skydda den personliga integriteten. För att konkretisera diskussionen lades ett särskilt fokus på människohandel för sexuella ändamål.

Utskottet noterar att Frontex (Europeiska byrån för förvaltning av det operativa samarbetet vid Europeiska unionens medlemsstaters yttre gränser) fortfarande är i en uppbyggnadsfas. Byråns huvuduppgift är att samordna medlemsstaternas personkontroll vid de yttre gränserna, vari ingår bl.a. att genomföra riskanalyser, bistå i utbildning av medlemsstaternas gränskontrollanter och samordna gemensamma operationer vid de yttersta gränserna. Under 2009 har Frontex t.ex. organiserat operationer i Medelhavet, utanför Afrikas västkust och längs EU:s östra landgräns samt utvecklat samarbete med andra EU-organ (t.ex. Europol), internationella organisationer (t.ex. UNHCR) och vissa tredjeländer. Samarbetet mellan Frontex och UNHCR omfattar bl.a. informations-, expertis- och erfarenhetsutbyte samt att ta fram allmänt och specifikt träningsmaterial och verktyg avseende de mänskliga rättigheterna och internationell flyktingrätt. Frontex verksamhet berörs även i Stockholmsprogrammet. Utgångspunkten är att EU ska underlätta tillträde till unionen samtidigt som en hög säkerhetsnivå bevaras. Förstärkt gränskontroll får inte påverka tillgången till internationellt skydd. I Stockholmsprogrammet föreslås att medlemsstaternas operativa samarbete genom Frontex ska förbättras och att Frontex operativa förmåga bör stärkas. Mot denna bakgrund anser utskottet att motion 2009/19: *Sf211 yrkande 7* i stort är tillgodosett och kan avstyrkas.

FN:s Global Compact lanserades i samband med World Economic Forum i Davos 1999 när Kofi Annan uppmanade företagsvärlden att ansluta sig till initiativet. Tanken med initiativet är att göra företag uppmärksamma på och ta ett aktivt ansvar för tio internationellt erkända principer inom fyra områden: a) mänskliga rättigheter, b) arbetsrätt, c) miljö och d) bekämpning av korruption. OECD driver också frågorna om företagens sociala ansvar (Corporate Social Responsibility, CSR) och har tagit fram riktlinjer för multinationella företag och ett riskhanteringsverktyg. Inom ramen för Globalt ansvar bedriver Utrikesdepartementet ett arbete kring frågor om företags sociala ansvar för att stärka företagens möjligheter att hantera utmaningar kring mänskliga rättigheter, miljö, arbetsvillkor och korruption. Utgångspunkten är OECD:s riktlinjer för multinationella företag och Global Compacts tio principer. Utskottet noterar att EU-länderna samarbetar för att bekämpa gränsöverskridande och allvarlig brottslighet som t.ex. organiserad brottslighet, penningtvätt och gränsöverskridande handel med narkotika. En av Lissabonfördragets viktigaste reformer är att unionen ges nya och kraftfulla redskap inom det straffrättsliga samarbetet mellan brottsbekämpande myndigheter. Frågor om företags sociala ansvar behandlas i en högnivågrupp med representanter från medlemsstaterna som möts två gånger per år. Det svenska ordförandeskapet ordnade i november en konferens på temat Skydda, Respektera, Åtgärda, baserat på FN:s arbete för att stärka företags ansvar för ekonomisk och miljömässigt hållbar utveckling, något som medlemsstaterna och kommissionen avser att vidareutveckla. Vad som framförs i *motion 2009/10:U223 (s)* får med det ovanstående anses vara besvarat. Motionen avstyrks.

Sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård

Skrivelsen

I skrivelse 2009/10:150 noterar regeringen att medlemsländerna uppmuntras att inom det sysselsättningspolitiska området utbyta erfarenheter och inleda gemensamma diskussioner för att försöka hitta lösningar och bästa praxis som kan leda till ett minskat utanförskap, strukturella starkare arbetsmarknader och höga sysselsättningsnivåer inom EU (s. 143–152).

Vidare belyses frågan om uppföljning av Laval målet. Regeringen konstaterar i skrivelsen att den genom beslut den 5 november överlämnade propositionen Åtgärder med anledning av Laval domen (prop. 2009/10:48) (s. 150).

Motionerna

I *kommittémotion 2009/10:U15 yrkande 3* anger Socialdemokraterna att det är en central uppgift att värna om de fackliga rättigheterna och den svenska kollektivavtalsmodellen. Socialdemokraterna kritiserar regeringen för att genomföra historiska inskränkningar av facketts rätt att fritt förhandla och teckna kollektivavtal med utländska företag och av rätten att använda stridsåtgärder för att få ett avtal till stånd. Olika regler gäller för svenska respektive utländska företag och anställda. Regeringen har inte tagit några initiativ för att försvara den svenska kollektivavtalsmodellen inom EU. Socialdemokraterna anser att det inte ska vara möjligt att förhandla bort grundläggande skyddsregler när det gäller arbetstiden. Sverige måste i EU driva att opt-outmöjligheten avskaffas. Vidare måste regeringen agera betydligt mer aktivt inom EU för att utveckla EU:s inre marknad på ett sätt som leder till ökat välstånd, ökad trygghet, ordning och reda på arbetsmarknaden och att gällande avtal och regler i ett land tillämpas för alla som verkar där. I diskussioner och beslut om "flexicurity" måste regeringen betona tryggheten lika mycket som den hittills betonat vikten av flexibilitet. Socialdemokraterna vill även slå vakt om kvinnors möjlighet att verka på arbetsmarknaden på samma villkor som män. Vidare vill Socialdemokraterna stärka anställningstryggheten. Socialdemokraterna lyfter i yrkandet även fram behovet av ett nära samarbete mellan staten och arbetsmarknadens parter.

I *kommittémotion 2009/10:U15 yrkande 7* argumenterar Socialdemokraterna för att det behövs en översyn av svensk lagstiftning för att värna om den förhandlings- och konflikträtt som är en förutsättning för det svenska kollektivavtalssystemet, men också att frågan behandlas på EU-nivå.

I *kommittémotion 2009/10:U15 yrkande 11* framför Socialdemokraterna att de är positiva till att införa ett patientrörlighetsdirektiv. De betonar vikten av att direktivet utformas med respekt för att sjukvården är en nationell angelägenhet. Socialdemokraterna anför kritik mot att handelsministern i tidningsartiklar framfört idéer om att sjukvården ska vara en del av tjänstesektorn och omfattas av tjänstedirektivet. Socialdemokraterna ställer sig helt avvisande till ett sådant resonemang. Om sådana ståndpunkter förs fram av Sverige i de fortsatta diskussionerna, kommer det enligt motionärerna att försvåra möjligheterna att få till stånd ett patientrörlighetsdirektiv.

I *partimotion 2009/10:Sk407 yrkande 3* anger Vänsterpartiet att Sverige bör verka för ett socialt protokoll som slår fast att nationellt och internationellt erkända fackliga rättigheter inte kan olagligförklaras av EU-domstolen och att detta måste läggas till Lissabonfördraget.

I den *enskilda motionen 2009/10:U321 (s)* anger motionären att det är angeläget att Sverige kräver en social klausul för att hindra social dumpning på den svenska arbetsmarknaden och att EU-fördraget kompletteras med en social klausul om fackliga rättigheter.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet konstaterar i sitt yttrande att utskottet den 24 november 2009 överlade med regeringen om patientrörlighetsdirektivet. Av protokollet från överläggningen framgår bl.a. att regeringen fick utskottets stöd för att godta det svenska ordförandeskapets kompromissförslag till patientrörlighetsdirektiv inför Epscorådets möte den 1 december 2009. Förslaget innebär att domstolens rättspraxis om patienters rätt till ersättning för vård i andra EU-länder förtydligas och får genomslag i samtliga EU-länder, och att informationen till patienter om dessa rättigheter stärks betydligt. Ytterligare mervärde skapas genom direktivets bestämmelser om ömsesidigt erkännande av recept, som kommer att förenkla för patienter som söker vård över gränserna. Dessutom lägger direktivet grund för vidareutveckling av europeiska referensnätverk och stöd till EU-ländernas samarbete kring utvärdering av medicinska metoder, två områden som på sikt kan betyda mycket för tillgången till högkvalitativ och säker hälso- och sjukvård i alla EU-länder. Av protokollet framgår vidare att regeringen delar kommissionens uppfattning att patientrörligheten i dag knappast är av en omfattning som motiverar krav på förhandstillstånd annat än i undantagsfall. En klar majoritet av medlemsstaterna anser dock att möjligheten att införa förhandstillstånd för sjukhusvård är av största vikt för att man ska kunna planera den nationella hälso- och sjukvården, vilket måste respekteras med hänsyn till medlemsstaternas kompetens för att organisera och ge hälso- och sjukvård. Vidare framhålls i protokollet att direktivet inte tvingar medlemsländer att införa förhandstillstånd eller på andra sätt begränsa patienters fria rörlighet, och att ordförandeskapet har arbetat nära rådets rättstjänst för att se till att förslaget inte strider mot domstolens rättspraxis och andra EU-rättsliga principer.

Socialutskottet konstaterar därefter i sitt yttrande att kvalificerad majoritet tyvärr inte kunde uppnås för det svenska ordförandeskapets förslag vid Epscorådets möte. Vid ett informellt hälsoministermöte den 22–23 april 2010 fick det spanska ordförandeskapet generellt stöd för att söka en politisk överenskommelse kring patientrörlighetsdirektivet. Enligt uppgift (rapport den 26 april från den svenska representationen i Bryssel) är texten från december 2009 utgångspunkt för den fortsatta diskussionen. Det spanska ordförandeskapets ambition är att nå en politisk överenskommelse vid Epscorådets möte i början av juni.

Socialutskottet gör i yttrandet ingen annan bedömning än att regeringens ståndpunkt inför Epscorådet i december 2009 alltså ligger fast. *Yrkande 11 i motion U15 (s)* är därmed, enligt socialutskottet, i huvudsak tillgodosett och bör därför avstyrkas.

EU-nämndens yttrande

När det gäller samråden kring sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård nämner EU-nämnden särskilt de samråd som hölls inför de extra-insatta rådsmötena den 30 april och den 12 oktober om hanteringen av den nya influensan (svininfluensan). Vid båda dessa samråd fick regeringen nämndens enhälliga stöd för sin ståndpunkt och för det svenska ordförandeskapets hantering av frågan.

Utskottets överväganden

Arbetsrätt och arbetsmiljöfrågor ingår i det socialpolitiska området, där en central målsättning är att förbättra arbetstagares levnads- och arbetsvillkor. Ett viktigt inslag på detta område är dialogen mellan arbetsmarknadens parter. Medlemsstaternas samarbete bygger på att medlemsstaterna själva ansvarar för utformningen av sin nationella politik och att man för diskussioner på EU-nivå för att lära av varandra. Vid sidan av samarbetet inom ramen för den öppna samordningsmetoden finns EU-lagstiftning för att samordna medlemsstaternas sociala trygghetssystem. Dessa regler är en viktig förutsättning för genomförandet av den fria rörligheten för arbetstagare i EU.

De närmaste åren kommer EU:s arbetsmarknad att ställas inför strukturella problem vars ursprung fanns redan före den ekonomiska krisen. För att Sverige tillsammans med övriga Europa framgångsrikt ska kunna möta de utmaningar som globaliseringen och en åldrande befolkning ställer krävs det arbetsmarknadsreformer som främjar arbetstagares och arbetsgivares omställningsförmåga. I arbetsmarknadsutskottets yttrande 2009/10: AU4y Europa 2020 – En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla anger utskottet att utmaningen framför allt vilar på medlemsländerna. Arbetsmarknadspolitiken är och bör förbli ett nationellt ansvar. Medlemsländerna kan dock hitta inspiration till förbättring och nya angreppssätt på europeisk nivå genom den öppna samordningsmetoden. Vidare betonar arbetsmarknadsutskottet i sitt yttrande att en ökad rörlighet på arbetsmarknaden bör ses som något positivt. Europa bör enligt utskottets mening bejaka en öppnare arbetsmarknad, både inom unionen och i förhållande till övriga världen. Inte minst med tanke på den åldrande befolkningen kommer Europas länder att vara i behov av att människor från andra länder vill arbeta i unionens medlemsländer. Det är samtidigt, enligt arbetsmarknadsutskottets mening, en viktig princip att medlemsstaterna inom ramen för EU-rätten har möjlighet att värna och utveckla sina respektive arbetsmarknadsmodeller. Enligt Lissabonfördraget ska EU respektera medlemsländernas nationella identitet som den kommer till uttryck i deras politiska och konstitutionella grundstrukturer. På så sätt ska medlemsstaterna kunna bidra till att fördelarna med arbetskraftens fria rörlighet förenas med ett socialt ansvar och goda arbetsförhållanden.

I arbetsmarknadsutskottets betänkande 2009/10:AU5 Åtgärder med anledning av *Lavaldomen* och andra arbetsrättsliga frågor bemöter utskottet utförligt de argument som framförts mot regeringens sätt att agera med anledning av den s.k. *Lavaldomen* och följderna för den svenska kollektivavtalsmodellen. Arbetsmarknadsutskottet noterar att det inte går att frigöra sig från intrycket att det i grund och botten handlar om reaktioner mot EU-domstolens dom i *Laval*målet och den bedömning av förhållandet mellan friheten att tillhandahålla tjänster och rätten att vidta fackliga stridsåtgärder som kommer till uttryck i domen. Arbetsmarknadsutskottet konstaterar att domen innebär att de bedömningar som det svenska systemet byggt på – dvs. att det är möjligt att med stridsåtgärder genomdriva en tillämpning av svenska kollektivavtalsvillkor även om arbetsgivaren redan har kollektivavtal i sitt hemland – inte längre har bärkraft. I det läget är det en skyldighet för Sverige som medlem i EU att göra behövliga anpassningar. Det är viktigt att framhålla att de restriktioner som i detta syfte läggs på de fackliga organisationerna inte handlar om möjligheten att åstadkomma resultat i frivilliga förhandlingar med utstationerade arbetsgivare. Begränsningarna avser i stället de villkor som kan tvingas fram med stridsåtgärder. Det som motionärerna beskriver som en historisk försämring av arbetstagares villkor avser en tämligen ny företeelse som åtminstone hittills haft begränsad omfattning. Som regeringen framhåller i sin proposition 2009/10:48 Åtgärder med anledning av *Laval*domen finns det utrymme för olika tolkningar av EU-rätten, vilket inte minst debatten i *Laval*ärendet visar. För arbetsmarknadsutskottet framstår det tydligt att regeringsförslagen genomsyras av en ambition att inte genomföra större förändringar än nödvändigt. Det sker på ett sätt som balanserar de olika intressen som gör sig gällande, dvs. en väl fungerande inre marknad med fri rörlighet för tjänster, en sund och lojal konkurrens mellan svenska och utländska tjänsteföretag och upprätthållandet av en svensk standard på arbets- och anställningsvillkor för de utstationerade arbetstagarna. Det kan antas att EU-rätten kommer att utvecklas vidare genom ytterligare domar från EU-domstolen, t.ex. i fråga om utstationeringsdirektivet. Slutsatsen är att lagreglerna måste klargöra vad som ska gälla i nuläget men att det också måste finnas en beredskap att framöver revidera lagstiftningen. Arbetsmarknadsutskottet konstaterar i samma betänkande att Sverige bör ha ett arbetsrättsligt regelverk som både arbetsgivare och arbetstagare står bakom. Det är viktigt med en modern och väl fungerande arbetsrätt. Arbetsrätten ska möta kraven på trygghet och inflytande för de anställda, samtidigt som den bidrar till en effektiv och flexibel arbetsmarknad och till ett gynnsamt företagsklimat. De svenska arbetsrättsliga reglerna ger generellt sett goda förutsättningar för att kombinera trygga förhållanden på arbetsmarknaden med en hög sysselsättning. Arbetsmarknadsutskottet anser att grunderna för arbetsrätten bör bestå även framöver. Arbetsmarknadsutskottet ser för närvarande inte skäl att göra en översyn av det arbetsrättsliga regelverket. Utrikesutskottet gör inget annat ställningstagande.

Förslag om ett *socialt protokoll* eller *klausul* har tidigare framförts i motioner i samband med riksdagsbehandlingen av Lissabonfördraget. I det sammanhanget konstaterade utrikesutskottet, med referens till arbetsmarknadsutskottets yttrande i ärendet, att Lissabonfördraget bidrar till att förbättra för arbetstagarna och att fördraget i sig inte hindrar förutsättningarna för den svenska modellen med kollektivavtal och tydligt reglerad konflikträtt. Motionerna avslogs av riksdagen (yttr. 2008/09:AU2y, bet. 2008/09:UU8, rskr. 2008/09:64).

Arbetsmarknadsutskottet har i sitt betänkande 2009/10:AU5 om åtgärder med anledning av Lavaldomen och andra arbetsrättsliga frågor konstaterat att frågan om ett socialt protokoll är överspelad i och med att Lissabonfördraget har trätt i kraft. Utrikesutskottet noterar även att riksdagen den 24 mars 2010 fattade beslut om proposition 2009/10:48 Åtgärder med anledning av Lavaldomen i enlighet med arbetsmarknadsutskottets betänkande.

Utrikesutskottet konstaterar att diskussionerna om kommissionens förslag om ändringar i *EU:s arbetstidsdirektiv* (KOM(2004) 607) ännu inte har kunnat avslutas. Förslaget syftade bl.a. till att ändra arbetstidsdirektivets regler för hur jourtid ska beräknas och inom vilken period efter avslutat arbetspass som kompensationsledighet ska läggas ut. Förslaget innebär också att möjligheten att inte tillämpa direktivets regler om begränsning av veckoarbetstiden (opt-out) på sikt skulle fasas ut. Efter flera års förhandlingar enades rådet 2008 om en gemensam ståndpunkt, som emellertid senare samma år avvisades av Europaparlamentet. Eftersom rådet inte accepterade Europaparlamentets förslag, genomfördes under våren 2009 ett förlikningsförfarande mellan rådet och Europaparlamentet. De båda institutionerna kunde likväl inte enas, vilket innebär att kommissionens förslag föll. Det var framför allt runt frågan om den s.k. opt-out-möjligheten som enighet inte kunde uppnås. Europaparlamentet insisterade på att möjligheten skulle fasas ut, något som rådet inte kunde acceptera. Utskottet noterar att Sverige i denna förhandling var pådrivande för en lösning på de utestående frågorna. Ordförandelandstrion i EU-kommissionen, dvs. Spanien, Belgien och Ungern, deklarerade i december 2009 att man avsåg att åter se övermöjligheterna att revidera direktivet. Utrikesutskottet noterar att arbetsmarknadsutskottet nyligen har diskuterat arbetsmarknadsdirektivet i sitt betänkande 2009/10:AU9 (s. 26–27).

Utrikesutskottet konstaterar vidare att diskussionen kring *flexicurity* i grunden handlar om att finna en balans på arbetsmarknaden mellan trygghet och flexibilitet som ser till både företags och individers behov. Målet är att finna rätt balans för att å ena sidan förbättra flexibiliteten på arbetsmarknaden både vad gäller arbetsorganisation och relationen mellan arbetsmarknadens parter och å andra sidan garantera den trygghet som följer av livslångt lärande och en adekvat nivå av socialt skydd. Åtgärderna för att främja en mer rörlig arbetskraft måste fortsätta, genom att människor uppmuntras att ta till vara nya möjligheter där deras kompetens behövs bäst även om det innebär att flytta geografiskt.

Utskottet noterar att frågan om kommissionens formella underrättelse om efterlevnaden av det s.k. *visstidsdirektivet* var föremål för en interpellationsdebatt den 20 april 2010 (ip. 2009/10:321). I debatten framförde statsrådet Sven Otto Littorin bl.a. att regeringens grundinställning är att den lagstiftning vi har är i överensstämmelse med Sveriges åtaganden inom EU. Statsrådet framförde att hans förhoppning är att regeringen kommer att övertyga kommissionen om att de svenska reglerna lever upp till kraven i *visstidsdirektivet*. Vidare angavs att de arbetsrättsliga reglerna i Sverige ger goda förutsättningar för att kombinera trygga förhållanden på arbetsmarknaden med en hög sysselsättningsnivå. En central del av regeringens politik är att bryta utanförskapet och skapa fler arbeten. En förenkling av lagstiftningen och färre restriktioner för tidsbegränsad anställning på det sätt som genomförts kommer att underlätta för rekrytering och nyanställning och därmed bidra till att fler arbetstillfällen skapas.

Vad gäller frågan om att slå vakt om *kvinnors möjlighet att verka på arbetsmarknaden* på samma villkor som män betonar utskottet att Sverige under ordförandeskapet särskilt har lyft fram betydelsen av jämställdhet för ekonomisk tillväxt och sysselsättning, vilket även har gett resultat i arbetet med att ta fram EU:s framtidsstrategi 2020 som ska ersätta den s.k. Lissabonstrategin. Europeiska rådet träffades senast den 25–26 mars 2010 och enades om strategins huvuddrag. Statsminister Reinfeldt lyfte vid sin avrapportering till EU-nämnden den 30 mars fram att Sverige framgångsrikt drivit jämställdhetsfrågorna och att ett av målen för EU:s sysselsättningspolitik inom ramen för framtidsstrategin 2020 är att sysselsättningsgraden ska vara densamma för kvinnor och män i Europa och nå minst 75 %. Processen att ta fram strategin för Europa 2020 ska utmynna i ett beslut av Europeiska rådet i juni 2010 om tematiska prioriteringar och mål för EU och medlemsländerna under perioden 2010–2020.

Utrikesutskottet finner inte anledning att göra någon annan bedömning än arbetsmarknadsutskottet i det refererade yttrandet och betänkandet. Med det ovan anförda anser utskottet därför att *motionerna 2009/10:U15 yrkande 3, 7 och 11, 2009/10:Sk407 yrkande 3 (v) och 2009/10:U321 (s)* är besvarade och kan avstyrkas.

Utskottet noterar att socialutskottet har haft en överläggning om *patientrörlighetsdirektivet* med regeringen den 24 november 2009. I sitt yttrande över skrivelse 2009/10:150 konstaterar socialutskottet att det svenska ordförandeskapet arbetade fram ett kompromissförslag till patientrörlighetsdirektiv inför Epscorådets möte den 1 december 2009. Vid överläggningen i socialutskottet fanns majoritet för regeringens ståndpunkt. En avvikande mening anmäldes av v-ledamoten. Utrikesutskottet konstaterar, likt socialutskottet, att kvalificerad majoritet tyvärr inte kunde uppnås för det svenska ordförandeskapets förslag vid Epscorådets möte. Av socialutskottets yttrande framgår att det spanska ordförandeskapet vid ett informellt hälsoministermöte den 22–23 april 2010 fick generellt stöd för att söka en politisk överenskommelse kring patientrörlighetsdirektivet samt att texten

från december 2009 är utgångspunkt för den fortsatta diskussionen. Det spanska ordförandeskapets ambition är att nå en politisk överenskommelse vid Epscorådets möte i början av juni.

Utrikesutskottet gör, likt socialutskottet, ingen annan bedömning än att regeringens ståndpunkt inför Epscorådet i december 2009 alltjämt ligger fast. *Motion 2009/10:U15 yrkande 11* är därmed i huvudsak tillgodosett och kan avstyrkas.

Jämställdhet och arbetet mot diskriminering

Skrivelsen

Regeringen betonar i skrivelse 2009/10:150 att Sverige arbetar aktivt för att främja jämställdhet inom alla politikområden och för att stärka jämställdhetsintegrering såväl i rådets verksamhet som i genomförandet av EU:s större processer och program (s. 153–157). Under ordförandeskapet har Sverige särskilt lyft fram betydelsen av jämställdhet för ekonomisk tillväxt och sysselsättning och frågan om mäns våld mot kvinnor. Sveriges allmänna inriktning när det gäller arbetet mot diskriminering är att verka för en gemensam miniminivå av skydd mot diskriminering oavsett diskrimineringsgrund.

Motionerna

I *partimotion 2009/10:U209 yrkande 7* framhäver Vänsterpartiet att Sverige inom EU ska verka för att ytterligare åtgärder vidtas mot de medlemsländer som inte efterlever de mänskliga rättigheterna när det gäller sexuell läggning och könsidentitet.

I den *enskilda motionen 2009/10:U343 (s) yrkande 3* noterar motionärerna att Europeiska kommissionen har lagt fram ett lagförslag mot diskriminering av homosexuella. Motionärerna betonar att det är viktigt att Sverige aktivt verkar för att denna lag antas av EU samt kompletteras med ett skydd för transpersoner, inom ramen för liggande antidiskrimineringsdirektiv. I *yrkande 5* i samma motion fordrar motionärerna ett mer aktivt och konsekvent agerande för att påtala brott mot hbt-personers mänskliga rättigheter. För medlemmar i EU bör Sverige kräva att kommissionen använder sig av de legala möjligheter som EU:s stadga erbjuder exempelvis när det gäller att hänskjuta ärenden till EU:s domstol.

I den *enskilda motionen 2009/10:U350 (mp) yrkande 1* föreslår motionärerna att Sveriges regering i EU ska ta initiativ till en pakt om hbt-personers skydd inom EU. I *yrkande 2* samma motion förordas att EU ska använda de möjligheter som finns att vidta åtgärder mot medlemsstater som kränker skyddet för hbt-personers mänskliga fri- och rättigheter. Motio-

närerna belyser även i *yrkande 3* behovet av att EU och dess medlemsländer vidtar utbildningsinsatser riktade till allmänheten om det historiska förtryck som hbt-personer utsatts för och det förtryck som fortfarande finns.

I den *enskilda motionen 2009/10:A443 (fp)* yrkande 26 uppmärksammar motionärerna att det finns fler steg för EU att ta vad gäller homosexuella, bisexuella och transpersoners situation och att Sverige bör spela en pådrivande roll. EU:s instanser för att motverka diskriminering har, enligt motionärerna, hittills i mycket begränsad utsträckning uppmärksammat diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. Sverige bör på lämpligt sätt agera inom EU för att framtida satsningar mot diskriminering på ett bättre sätt beaktar sådan diskriminering. Av särskild vikt anses det vara att beakta de stora behov som finns i EU:s nya medlemsländer.

I den *enskilda motionen 2008/09:U282 (s)* framför motionärerna att Sverige, under sitt EU-ordförandeskap 2009, bör prioritera sexuell och reproduktiv hälsa, både som en utvecklingsfråga och en rättighetsfråga. Sverige måste fortsätta att vara ett föregångsland inom EU för kampen för mänskliga rättigheter och då särskilt de mänskliga rättigheter som rör sexualitet och reproduktion.

I den *enskilda motionen 2009/10:U282 (kd)* yrkande 7 lyfter motionären fram att Sverige på EU-nivå bör se till att religionsfrihetsfrågor och diskriminering på grund av religion och tro integreras i EU:s utvecklingssamarbete, både i relation till hur biståndet fördelas och i uppföljning av hur det har använts.

Utskottets överväganden

Frågor om EU:s arbete mot *diskriminering av hbt-personer* och hur Sverige verkar inom EU för att säkerställa deras rättigheter i unionen, som uppmärksammas i vissa motioner, har tidigare behandlats av utskottet. Utskottet har t.ex. i betänkandena 2008/09:UU10 och 2007/08:UU10 utförligt redogjort för den rättsliga grunden för skydd mot diskriminering inom EU, Europarådet och FN. Till detta kan läggas att Europarådet den 31 mars 2010 antog en rekommendation med riktlinjer för hur medlemsstaternas lagar och regler ska förbättras när det gäller homosexuella, bisexuella och transpersoner (Europarådets ministerkommittés rekommendation CM/Rec(2010) 5). Rekommendationen är ett historiskt steg mot att Europarådets medlemsländer utvecklar ett instrument som uttryckligen skyddar mot kränkningar av de mänskliga rättigheterna på grund av sexuell läggning och könsöverskridande identitet. Den svenska regeringen var pådrivande både i förhandlingarna och i framtagandet av rekommendationen.

Med Lissabonfördragets ikraftträdande är Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, inklusive dess förbud mot diskriminering på grund av bl.a. kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktions-

hinder, ålder eller sexuell läggning, rättsligt bindande. Vidare öppnas för att EU ska kunna bli part till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Kommissionens förslag till direktiv från 2008 med förbud mot diskriminering på grund av religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning, det s.k. antidiskrimineringsdirektivet, har följts särskilt av utrikesutskottet och även behandlats av arbetsmarknads- och socialutskottet samt EU-nämnden.

Skyddet mot diskriminering är en av hörnstenarna i arbetet för de mänskliga rättigheterna. Alla människor är lika i värde och rättigheter. Det betyder att ingen får diskrimineras eller hindras från att utnyttja sina rättigheter på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning eller politisk eller annan uppfattning. Utskottet anser att det är angeläget att i EU säkerställa en gemensam miniminivå för skydd mot diskriminering oavsett diskrimineringsgrund. Ett gemenskapsrättsligt skydd mot diskriminering har positiv effekt på den fria rörligheten. Utskottet vill i sammanhanget välkomna att rådet fattat beslut om att EU ska tillträda FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar (UNCRPD). Utskottet uppmärksammade konventionen med ett särskilt seminarium den 3 december 2009 med deltagande av bl.a. FN:s särskilde rapportör i frågor som rör människor med funktionsnedsättning och representanter för det civila samhället inklusive Sveriges Dövas Riksförbund och Shia.

Utskottet konstaterar att Sverige under sitt ordförandeskap har haft en hög ambition för det s.k. antidiskrimineringsdirektivet. Under det svenska ordförandeskapet har sex möten i arbetsgruppen för sociala frågor ägt rum och arbetet har, enligt regeringen, fortgått i konstruktiv och positiv anda. Utskottet noterar, liksom regeringen, att även om framsteg gjorts så nåddes dessvärre inte målet om enighet under det svenska ordförandeskapet. Utskottet förutsätter att regeringen inom EU och i andra internationella forum fortsätter att aktivt arbeta för att utöka skyddet mot diskriminering i alla dess former och att detta även integreras i biståndssamarbetet.

Sverige måste även bilateralt fortsätta att uppmana regeringar och parlament att förhindra diskriminering och att arbeta för en attitydförändring gentemot hbt-personer.

Vad avser synpunkter som framförs i motioner om att vidta *åtgärder mot medlemsstater som kränker skyddet för hbt-personers mänskliga fri- och rättigheter* får utskottet hänvisa till identiska eller i hög grad överensstämmande sådana som utskottet behandlade under senaste riksmötet. Utskottet kan mot denna bakgrund, och med hänvisning till de av riksdagen godkända betänkandena 2006/07:UU10 (rskr. 2006/07:196), 2007/08:UU10 (rskr. 2007/08:176) och 2008/09:UU10 (rskr. 2008/09:229), behandla dessa frågor med förenklad motionsbehandling.

Sammantaget innebär det ovan anförda att *motionerna 2009/10:U209 yrkande 7 (v), 2009/10:U343 (s) yrkande 3 och 5, 2009/10:U350 (mp) yrkande 1–3, 2009/10:A443 (fp) yrkande 26 och 2009/10:U282 (kd) yrkande 7* avstyrks.

Utskottet konstaterar att sexuell och reproduktiv hälsa (SRHR), inklusive frågan om mödradödlighet, fortlöpande bör stå i särskilt fokus för jämställdhetsarbetet. Utskottet välkomnar att regeringen aktivt har verkat för att föra fram frågor om förbättrad mödrahälsovård och sexuell och reproduktiv hälsa (SRHR) under det svenska ordförandeskapet, bl.a. har rådsslutsatser om hiv/aids, tbc och malaria antagits som en uppföljning av ett europeiskt handlingsprogram från 2005. Slutsatserna lyfter fram det förebyggande arbetet och betonar vikten av respekt för mänskliga rättigheter och SRHR. Vid världsaidsdagen den 1 december gjorde det svenska ordförandeskapet ett EU-uttalande som särskilt uppmärksammade kvinnors, unga människors och sårbara gruppers särskilt utsatta situation vad gäller hiv/aids, liksom vikten av att integrera SRHR i policyer och program. I tillägg till detta har det svenska ordförandeskapet aktivt drivit på arbetet med en handlingsplan för jämställdhet (EU Plan of Action on Gender Equality and Women's Empowerment in Development 2010–2015) som presenterades av kommissionen den 8 mars 2010 (SEC(2010) 265). Utskottet har även nyligen behandlat frågor om SRHR i betänkande 2009/10:UU15 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik.

Med vad utskottet anført ovan kan den *enskilda motionen 2008/09:U282 (s)* avstyrkas.

Energi

Skrivelsen

I skrivelse 2009/10:150 beskriver regeringen EU:s insatser inom energiområdet (s. 223–231). År 2007 fattade Europeiska rådet beslut om de s.k. 20–20–20-målen som ska vara uppfyllda senast år 2020. Målen anger att utsläppen av växthusgaser ska minska med 20 %, att 20 % av den energi som används inom EU ska komma från förnybara energikällor och att energieffektiviseringen ska öka med 20 %. Europeiska rådet enades då också om att EU:s insatser på energiområdet ska vila på tre pelare: miljömässig hållbarhet, inklusive bekämpande av klimatförändringar, konkurrenskraft och ökad försörjningstrygghet. Inom dessa tre områden har EU sedan dess antagit ett flertal rättsakter i enlighet med den energihandlingsplan för 2007–2009² som samtidigt slogs fast för att genomföra 20–20–20-målen. Sverige har, enligt regeringen, aktivt medverkat till att omsätta dessa målsättningar och energihandlingsplanen i praktiken. Efter antagandet av energi- och kli-

² Energihandlingsplanen för åren 2007–2009 med mål för energieffektivitet och förnybar energi antogs av Europeiska rådet den 8–9 mars 2007 (dok. 7224/1/07 Rev 1).

matpaketet 2008 och av det tredje inre marknadspaketet 2009, har Sverige under sitt ordförandeskap prioriterat energieffektivisering och lyckats avsluta förhandlingarna om tre rättsakter på området.

Motionerna

I *kommittémotion 2009/10:U15 yrkande 12* anger Socialdemokraterna att de delar regeringens uppfattning att bekämpningen av klimatförändringarna är det primära målet och att hög prioritet ska ges åt att utveckla förnybara energikällor och insatser för ökad energieffektivitet. Här krävs ytterligare insatser. Det är dock, enligt Socialdemokraterna, av stor vikt att en egen basproduktion baserad på förutsättningarna i respektive land eftersträvas. En fortsatt konkurrenskraftig svensk basindustri förutsätter att en väl fungerande nordisk elmarknad prioriteras framför ytterligare sammankoppling med andra elmarknader.

I *kommittémotion 2009/10:U16 yrkande 2* betonar Socialdemokraterna att det är viktigt för alla länder runt Östersjön att man kommer överens om en civil övervakningsmekanism som tillgodoser alla parter, inklusive Rysslands, behov av övervakning av gasledningen.

Utskottets överväganden

Frågor om energipolitikens inriktning behandlades av näringsutskottet senast hösten 2009 i utskottets energibudgetbetänkande (bet. 2009/10: NU3). Näringsutskottet betonade där betydelsen av att regeringen fortsätter sin aktiva politik på den europeiska arenan och inom EU verkar för att främja försörjningstryggheten, skapa förutsättningar för en fungerande *elmarknad* och motverka klimatförändringarna. Den europeiska dimensionen är och kommer, enligt näringsutskottet, fortsätta att vara en viktig utgångspunkt för den svenska energi- och klimatpolitiken. I betänkandet konstaterar näringsutskottet att en långsiktigt säker tillgång på elektrisk kraft och annan energi är en av hörnstenarna i dagens välfärdssamhälle. Både svenska företag och hushåll måste kunna lita på att det finns energi till internationellt konkurrenskraftiga priser även i framtiden. Ett villkor för detta är att det finns stabila och långsiktiga spelregler för energimarknadens aktörer som ger förutsättningar för investeringar i produktions- och distributionssystem. Vidare är det en angelägen uppgift att säkerställa goda konkurrensförhållanden på energimarknaderna. Näringsutskottet bejakar därför olika åtgärder som vidtas i syfte att åstadkomma ökad konkurrens och effektivitet såväl på elmarknaden som på andra energimarknader. Ett fortsatt arbete för att vidareutveckla den gemensamma nordiska elmarknaden, stärka överföringskapaciteten mellan länderna och främja en fortsatt integrering med övriga elmarknader inom Norden och EU är därför viktigt. Likaså är ansträngningarna för att främja en fungerande konkurrens mellan olika uppvärmningsalternativ betydelsefulla.

Näringsutskottet noterar i samma betänkande att för att möta klimatförändringarna, vilket är en av vår tids största utmaningar, måste insatserna för förbättrad konkurrenskraft och försörjningstrygghet gå hand i hand med strävan mot ekologisk hållbarhet. Med denna insikt godkände riksdagen våren 2009 ambitiösa mål på energi- och klimatområdet som bl.a. innebär att andelen förnybar energi 2020 ska vara minst 50 % av den totala energianvändningen, att andelen förnybar energi i transportsektorn 2020 ska vara minst 10 %, att energianvändningen ska vara 20 % effektivare till 2020 och att utsläppen 2020 ska vara 40 % lägre än 1990. Genom satsningar på förnybar energi och effektivare energianvändning kan, enligt utskottets uppfattning, den svenska försörjningstryggheten stärkas samtidigt som förutsättningarna ökar för svenska forskare och företag att få framträdande roller i det globala omställningsarbetet.

Utrikesutskottet delar näringsutskottets bedömning ovan och anser att *motion 2009/10:U15 yrkande 12* därmed är besvarad och kan avstyrkas.

Utskottet genomförde den 7 maj 2009 en offentlig utfrågning om *gasfrågan* och energisäkerhet i EU:s yttre förbindelser. Utfrågningen redovisas i rapporten från riksdagen 2008/09:RFR12 *Gasfrågan och energisäkerhet i EU:s yttre förbindelser*. Utskottet har även tillsammans med miljö- och jordbruksutskottet genomfört en offentlig utfrågning om en gasledning i Östersjön den 12 december 2006 (2006/07:RFR2). Den 5 november 2009 beslutade regeringen att ge tillstånd till Nord Stream AG att lägga ut två rörledningar på kontinentalsockeln inom svensk ekonomisk zon i Östersjön för transport av naturgas. Beslutet om tillstånd är förenat med olika villkor och åtaganden, som bl.a. rör rörledningarnas exakta placering, kontrollprogram för övervakning samt en plan för avveckling och återställande. Av beslutet framgår att Nord Stream AG ska ha ett kontrollprogram för övervakning av verksamheten under anläggningsfasen samt under driftfasen för respektive rörledning. Detta kontrollprogram ska tas fram i samråd med Kustbevakningen, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Naturvårdsverket, Sjöfartsverket, Transportstyrelsen, Fiskeriverket och SMHI. Formerna för och omfattningen av kontrollprogrammet ska vara fastställda i god tid innan arbetena påbörjas. Kontrollprogrammet ska fortlöpande vara föremål för översyn och vid behov revideras. Genomförda undersökningar, studier m.m. i enlighet med detta kontrollprogram ska göras tillgängliga för respektive myndighet. Regeringen erinrar vidare i beslutet om att det av 2 a § kontinentalsockelförordningen (1966:315) följer att Kustbevakningen utövar tillsynen över efterlevnaden av 15 a § lagen om kontinentalsockeln och villkor som har meddelats med stöd av den paragrafen.

Med detta anser utskottet att *motion 2009/10:U16 yrkande 2* är besvarad och kan avstyrkas.

Jordbrukspolitik

Skrivelsen

I skrivelse 2009/10:150 förespråkar regeringen en ökad marknadsorientering av den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP), styrd av konsumenternas efterfrågan, samt en kraftigt minskad budget. GJP ska förbli ett gemensamt politikområde och utformas i linje med principerna om subsidiaritet, proportionalitet och sund ekonomisk förvaltning (s. 232–242). Jordbrukspolitiken ska bidra till utvecklingsmålen och ta hänsyn till utvecklingsländernas förutsättningar att förbättra tillväxten i jordbruket och att bedriva handel. Jordbrukspolitiken ska också bidra till tryggad global livsmedelsförsörjning.

Motionerna

I *kommittémotion 2009/10:U340 yrkande 21* belyser Socialdemokraterna hur utvecklingsländer påverkas av handelsbarriärer och jordbrukssubventioner. Det är, enligt Socialdemokraterna, särskilt angeläget att omgående avskaffa jordbrukssubventioner på tobak och alkoholvaror. De resurser som EU lägger på jordbrukssubventioner bör i stället användas till utvecklad välfärd, förbättrad miljö, landsbygdsutveckling och att stärka Europas konkurrenskraft. Verklig frihandel med jordbruksprodukter skulle öka tryggheten och inkomsterna för såväl lantbrukare i utvecklingsländer som industriarbetare i rikare länder.

I *kommittémotion 2009/10:N490 yrkande 12* anför Vänsterpartiet att Sverige bör verka för att EU ska avskaffa stöd till inhemska jordbrukare som leder till dumpning av överskott i fattiga länder.

EU-nämndens yttrande

Vid regeringens samråd med EU-nämnden om jordbruk, fiske och livsmedel gav nämnden sitt uttryckliga stöd till att regeringen verkar för en ökad marknadsorientering av den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) efter 2013. Det råder en bred samsyn i nämnden om att omfattande reformer inom GJP är att betrakta som ett nationellt intresse för Sveriges del. I nämnden uttrycktes det bl.a. kritik mot det sätt på vilket en majoritet av unionens medlemsstater träffades, utan deltagande av det svenska ordförandeskapet, under ett medlemslands ledning inför rådsmötena för att samordna sig i några politiskt avgörande frågor. Diskussionerna rörde särskilt vad som föregick rådsmötena den 19–20 oktober i fråga om mejerimarknaden och den 14–16 december i fråga om den gemensamma jordbrukspolitikens framtid vad avser landsbygdsutveckling.

Utskottets överväganden

Utskottet har tidigare behandlat motionsförslag om avskaffande av jordbrukssubventioner i bl.a. betänkande 2008/09:UU10 och 2008/09:UU13. Utskottet framhöll då att regeringen verkar för att den pågående översynen av EU:s jordbrukspolitik och budget leder till en fortsatt reformering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik i en marknadsorienterad riktning. Utskottet fortsätter att stödja regeringens aktiva arbete för att så ska ske. Utrikesutskottet har även i ett yttrande till finansutskottet över EU:s budgetöversyn (2007/08:UU2y) anfört att reformer av jordbrukspolitiken måste vägledas av avreglering och marknadsanpassning, hänsyn till konsument- och miljöskydd samt utfasning av direktstöd och avskaffande av exportsubventioner. Utskottet anförde vidare att marknadsstöd, inklusive exportbidrag, bidrar till att upprätthålla höga priser och ger inlåsnings effekter som kan påverka produktionen negativt vad gäller miljö och konkurrens mot tredjeländer. Utgifterna för den gemensamma jordbrukspolitiken som andel av EU:s totala budget kan, mot bakgrund av det ovanstående, minskas kraftigt.

Utskottet vill samtidigt betona vikten av att Sverige, liksom tidigare, aktivt verkar för att landsbygds- och jordbruksutveckling prioriteras i arbetet för fattigdomsbekämpning. Syftet måste vara att stimulera en ökad produktion, hållbar livsmedelsförsörjning och hållbar ekonomisk utveckling i samarbetsländerna. Utskottet betonar vidare betydelsen av en ökad export av jordbruksprodukter till OECD-länderna samt ökade möjligheter för utvecklingsländerna att handla med varandra.

Utskottet vill i sammanhanget markera att särskild flexibilitet bör ges till AVS-länderna vad gäller utformningen av jordbrukspolitiken, såsom möjligheter att vidta mindre tullsänkningar och ha längre övergångsperioder för att kunna anpassa produktionen vid handelsliberaliseringar. Detta är särskilt relevant så länge industrialiserade länder fortsätter att subventionera jordbruksproduktion och jordbruksexport.

Utskottet förutsätter att regeringen kommer att fortsätta att driva frågan om att kraftigt sänka tullar och handelsstörande subventioner på jordbruksområdet samt att alla former av exportstöd elimineras varför något särskilt tillkännagivande med anledning av *motionerna 2009/10:U340 (s) yrkande 21* och *2009/10:N490 (v) yrkande 12* inte bedöms nödvändigt. Motionerna avstyrks.

Miljö- och klimatutmaningen

Skrivelserna

I skrivelse 2009/10:150 pekar regeringen ut klimatförhandlingarna som den sakpolitiskt svåraste frågan under 2009 (s. 17, 255–258). Under det svenska ordförandeskapet kom EU:s stats- och regeringschefer överens om

ett gemensamt mandat i klimatfrågan. Den politiska överenskommelsen som slöts vid FN:s klimatmöte i Köpenhamn i december var inte så långtgående som EU hade verkat för. Det utgör dock, enligt regeringen, en god grund för de fortsatta förhandlingarna.

I skrivelse 2009/10:174 redogör regeringen närmare för ordförandeskapets insatser i de internationella klimatförhandlingarna, förberedelserna inom EU inför klimatmötet i Köpenhamn samt uppföljningen vid miljöministermötet den 22 december (s. 19–20).

Motionerna

I *kommittémotion 2009/10:U15 yrkande 2* lyfter Socialdemokraterna fram kemikaliefrågan som ett politikområde där EU kan vara pådrivande. Den gemensamma kemikalielagstiftningen Reach behöver revideras. Principen om att farliga kemikalier ska ersättas med mindre farliga alternativ måste snarast skärpas. Reach bör även omfatta fler s.k. lågvolyämnena. Definitionen av vilka ämnen som behöver tillstånd för att användas måste förtydligas så att fler farliga ämnen omfattas. Regeringen måste bli mer aktiv i kemikaliefrågor och t.ex. lämna fler förslag till Reachs kandidatlista för farliga kemikalier.

I *kommittémotion 2009/10:U16 yrkande 1* anser Socialdemokraterna att Sverige hade mycket goda förutsättningar att leda EU till ett framgångsrikt resultat vid klimatmötet i Köpenhamn, men att regeringen i stället för att driva på frånsade sig ledarskapet. Tanken att avveckla Kyotoprotokollet var ett taktiskt felgrepp. Socialdemokraterna vill att Sverige, tillsammans med övriga EU-länder tar nya kraftfulla tag för att åstadkomma ett bindande klimatavtal i Mexiko. Det är dags att Sverige återtar sin position som ”ett miljövänligt land”.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden lyfter i sitt yttrande fram de internationella förhandlingarna i Köpenhamn om ett nytt klimatavtal efter Kyotoprotokollet som en av de mest tongivande frågorna vid regeringens samråd med EU-nämnden under 2009. Frågan behandlades inför framför allt möten i Europeiska rådet, allmänna rådet, miljörådet och Ekofinrådet. Nämnden ser positivt på att regeringen prioriterat samråd med riksdagen inför de olika rådsmötena så som skett samt förmedlat information om det rådande förhandlingsläget inför klimatkonferensen i Köpenhamn. Under konferensens slutförhandling hade regeringen ett extrainsatt telefonmöte för samråd med nämnden om den överenskommelse (Copenhagen Accord) som blev utfallet av Köpenhamnsmötet och som innehåller de övergripande ambitionerna i det globala klimatarbetet. Nämnden delar regeringens ståndpunkt om vikten av att inte sänka ambitionsnivån och betonar att klimatfrågan måste ha högsta prioritet i det internationella arbetet med EU som en tongivande aktör.

Utskottets överväganden

Klimatfrågan och hotet om klimatförändringar är en ödesfråga och kan inte nog betonas, inte bara för Sverige och EU utan för hela världen. Utskottet har tidigare framhåvt vikten av den satsning som Sverige gjorde på hållbarhetsfrågorna och klimatfrågorna inför EU-ordförandeskapet, inklusive rollen som samordnare och företrädare för EU vid FN:s globala partsmöte i Köpenhamn 2009 (bet. 2008/09:UU16). Under EU-ordförandeskapet hade Sverige en unik möjlighet att bidra i de internationella klimatförhandlingarna. Kampen mot klimatförändringarna gick även som en röd tråd genom det svenska ordförandeskapet.

Det svenska ordförandeskapets främsta uppgift och ansvar var att leverera en ambitiös EU-position i de internationella förhandlingarna, vilket utskottet noterar att regeringen fullföljde. I oktober 2010 antog Europeiska rådet ett omfattande mandat för att EU skulle kunna fortsätta att ha en ledande roll i klimatförhandlingarna med ett långsiktigt mål för utsläppsminskningar på 80–95 % till år 2050 och ett förnyat erbjudande om att reducera utsläppen med 30 % till år 2020 om andra parter gjorde motsvarande åtagande. EU lyckades även presentera konkreta siffror för de globala behoven av att finansiera klimatåtgärder i utvecklingsländerna på kort och på medellång sikt. Vid Europeiska rådet i december lyckades enighet nås om motsvarande 72 miljarder svenska kronor för klimatinsatser i utvecklingsländerna under perioden 2010 fram till 2012.

Utskottet konstaterar att FN:s klimatmöte i Köpenhamn trots förberedelserna på EU-nivå inte lyckades nå hela vägen. Den s.k. Köpenhamnsöverenskommelsen lämnar en hel del att önska, men bör ändå enligt utskottet uppfattas som ett steg framåt. Utskottet noterar att statsministern i kammaren den 16 februari, där han informerade om resultatet av det svenska ordförandeskapet (prot. 2009/10:75), angav att de länder som den 1 februari i 2010 hade anmält utsläppsbegränsningar till Köpenhamnsöverenskommelsen representerar 78 % av världens utsläpp. Dessa utsläppsbegränsningar är i dagsläget otillräckliga för att hålla den globala uppvärmningen inom två grader, men Köpenhamnsöverenskommelsen representerar trots det en gemensam grund och metodik för att gå vidare. Överenskommelsen har också fördelen att den ska förverkligas omedelbart. Utskottet konstaterar även att arbetet för att bekämpa hotet om klimatförändringar går vidare. Förhandlingsarbetet som bedrivits i två förhandlingsspår sedan Bali 2007 fortsätter under 2010. Målet är att vid nästa partsmöte i Mexiko, november 2010, fatta beslut om ett nytt klimatavtal i enlighet med vad som beslutades i Bali 2007. Utskottet betonar vikten av att den svenska satsningen för ett högt EU-engagemang och ledarskap i klimatfrågan fortsätter och att Sverige aktivt driver på för ett substantiellt resultat i Mexiko. Utskottet ser dock inte något behov av ett särskilt tillkännagivande till regeringen i frågan varför *motion 2009/10:U16 yrkande 1* kan avslås.

Vad gäller frågan om den gemensamma kemikalielagstiftningen Reach noterar utskottet att miljö- och jordbruksutskottet har berört den i sina betänkanden 2007/09:MJU19 s. 9–13 och 2009/10:MJU16 s. 18. Miljö- och jordbruksutskottet noterar i 2009/10:MJU16 bl.a. att regeringen i budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 20) anför att det de senaste åren har skett en snabb utveckling av gemensam kemikaliepolitik inom EU, främst genom EU:s nya kemikalielagstiftning Reach. Lagstiftningen är ett stort steg framåt för EU:s regler på kemikalieområdet, och en framgångsrik tillämpning är en viktig förutsättning för att åstadkomma en giftfri miljö. Det svenska kemikaliearbetet kommer att hålla en fortsatt hög nivå genom att ansvariga myndigheter får tillräckligt med resurser för kemikalietillsyn, en snabbare handläggning samt säkerställande av att Sverige fortsatt kan agera som en av de mest drivande medlemsstaterna i kemikaliearbetet inom EU och internationellt. Av propositionen framgår vidare att regeringen avser att fortsätta att vara en drivande kraft för att skapa en starkare, mer effektiv och framåtsyftande global kemikaliepolitik. Flera internationella överenskommelser har framgångsrikt förhandlats fram under de senaste åren. Regeringen ger enligt budgetpropositionen högsta prioritet åt ansträngningar för ett effektivt genomförande av konventionerna och till att få till stånd verkningsfulla efterlevnadsmekanismer.

Vad som yrkas i *motion 2009/10:U15 yrkande 2* får därmed anses besvarat och kan avstyrkas.

EU:s institutioner m.m.

Skrivelserna

Regeringen anger i skrivelse 2009/10:150 att det i EU-institutionella frågor nåddes stora framgångar under det svenska ordförandeskapet. Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december efter att alla EU:s medlemsstater avslutat sina nationella förfaranden och godkänt fördraget (s. 15, 23–24, 287–293). Genom Lissabonfördraget införs viktiga förändringar i grundvalen för EU-institutionernas verksamhet, såsom en vald ordförande för Europeiska rådet för 2,5 år. Unionen får nya befogenheter i frågor om polisiärt samarbete och straffrätt. Rådet fattar beslut med kvalificerad majoritet och Europaparlamentet är medbeslutande. De nationella parlamenten får en förstärkt roll i att pröva om kommissionens förslag bör beslutas på EU-nivå. Med Lissabonfördraget får EU helt nya förutsättningar att genomföra en samstämmig och effektiv utrikespolitik. En hög representant för utrikes- och säkerhetspolitik tillsätts och en europeisk utrikestjänst (EAS) inrättas.

I skrivelse 2009/10:174 redogör regeringen för arbetet med att hantera de speciella institutionella förutsättningarna som rådde inför och under det svenska ordförandeskapet, inklusive ett nytt Europaparlament, utseendet av en ny kommission samt Lissabonfördragets ikraftträdande och genomförande (s. 14–17).

Motionerna

I *kommittémotion 2009/10:U340 yrkande 60* noterar Socialdemokraterna att en offentlighetsprincip i EU infördes under det socialdemokratiska svenska ordförandeskapet 2001. Nu måste unionen få tydligare regler för fri tillgång till dokument och ett öppnare lagstiftningsarbete. Sverige måste bidra med erfarenheter och metoder för att ytterligare öppna EU för insyn.

I *kommittémotion 2009/10:U340 yrkande 63* anger Socialdemokraterna att Sverige i alla sammanhang måste agera för att inom EU väcka opinion och nå ett beslut om att koncentrera Europaparlamentets verksamhet till en ort.

I *kommittémotion 2009/10:U202 yrkande 2* anför Vänsterpartiet att riksdagen ska begära att regeringen ska återkomma till riksdagen med besked om hur svensk diplomatisk närvaro kan utökas i Latinamerika.

I den *enskilda motionen 2009/10:U212 (m)* argumenterar motionären för att skattebetalarnas pengar måste användas återhållsamt bl.a. genom att endast ha ett säte för Europaparlamentet.

I den *enskilda motionen 2009/10:U282 (kd)* yrkande 9 argumenteras för att Sverige bör arbeta för att införa en kommissionär för mänskliga rättigheter inom EU-kommissionen och för att Europaparlamentets underkommitté för mänskliga rättigheter blir en huvudkommitté.

I den *enskilda motionen 2009/10:U286 (s)* noterar motionärerna att trots att det bor nästan 100 miljoner barn och ungdomar i EU finns ingen särskild kommissionär som enbart ägnar sig åt barnfrågor och bevakar barnperspektivet. Motionärerna yrkar därför att Sverige bör verka för att en särskild barnkommissionär inrättas i EU.

I den *enskilda motionen 2009/10:U300 (s)* föreslår motionären att Sveriges regering utarbetar ett smalt initiativ, en strategi, för hur jämställdhetsarbetet ska kunna drivas på och konkretiseras i EU-myndigheterna.

I den *enskilda motionen 2009/10:U309 (kd)* hävdar motionären att med hänsyn till de ekonomiska kostnader, miljöutsläpp och irritation flyttandet orsakar, bör Europaparlamentet koncentreras till en ort. Sverige bör arbeta aktivt för att denna fråga lyfts på agendan.

I den *enskilda motionen 2009/10:U324 (m)* belyser motionärerna behovet av en viss konsekvens och standardisering inom EU när det gäller miljardbegreppet. Motionärerna noterar att begreppet en miljard är tusen miljoner, i siffror 1 000 000 000. På amerikansk engelska – och sedan 1974 även på brittisk engelska – heter miljard billion. Dessförinnan var en miljard en milliard och en biljon en billion i Storbritannien. På svenska är däremot en biljon (1 000 000 000 000) detsamma som engelskans trillion. Miljardbegreppet följer den germanska språkstammen och heter på tyska Milliarde. Även i de latinskt baserade språken spanska och italienska heter det mil, millones respektive miliardi, vilket är konsekvent utifrån de flesta europeiska språktraditioner. Språkets lagar är förvisso inte föremål för lagstiftning. Likaväl som Språkrådet, som är Sveriges officiella språkvårdsorgan, ger rekommendationer för benämningar bör en viss konsekvens och

standardisering inom EU dock vara av godo i sammanhanget. Motionärerna förordar därför att det ses över hur miljardbegreppet inom EU:s verksamheter kan nå en samstämmighet och standardisering.

I den *enskilda motionen 2009/10:U345 (m) yrkande 1 och 2* föreslås att Sveriges ambassader och EU:s kommande gemensamma utrikesrepresentation ska tillhandahålla tillgång till Internet för besökande.

I den *enskilda motionen 2009/10:A443 (fp) yrkande 27* belyser motionärerna att Europeiska unionens olika organ är en stor arbetsgivare samt att det förekommer regler som särbehandlar homo- och bisexuella negativt när det gäller anhörigförmåner och andra familjerelaterade bestämmelser. Här har Sverige, enligt motionärerna, ett ansvar att agera för likabehandling oavsett sexuell läggning. Motsvarande gäller givetvis också i andra internationella organ på europeisk eller global nivå.

EU-nämndens yttrande

När det gäller de institutionella frågorna dominerades EU-nämndens verksamhet av utvecklingen kring ratificeringen av Lissabonfördraget och regeringens samråd om nomineringen av ordföranden till kommissionen samt utnämningen av de nya poster som skapats genom det nya fördraget.

EU-nämnden följde kontinuerligt processen kring Lissabonfördragets ratificering. Information om denna process, bl.a. gällande folkomröstningen på Irland och situationen i Tjeckien och Polen, gavs både informellt inom ramen för EU-nämndens beredningsgrupp och i samråd med nämnden.

Frågan om nominering av ny kommissionsordförande diskuterades under EU-nämndens möte den 17 juni då statsminister Fredrik Reinfeldt samrådde med nämnden inför Europeiska rådets möte den 18–19 juni.

Samråd med nämnden om Europeiska rådets beslut att utse en permanent ordförande för Europeiska rådet och en hög representant för utrikesfrågor och säkerhetspolitik enligt Lissabonfördraget skedde i två steg. Statsministern hade ett inledande samråd med nämnden den 17 november inför stats- och regeringschefernas informella möte den 19 november, då stats- och regeringscheferna skulle nå en politisk överenskommelse om dessa utnämningar. Den 19 november hade statssekreterare Gustaf Lind även telefonsamråd med nämnden. De formella besluten togs av Europeiska rådet den 1 december i samband med Lissabonfördragets ikraftträdande. Sverige tillhörde den minoritet av medlemsstater där statsministern hade samråd med parlamentet i dessa frågor. Nämnden vill dock i detta sammanhang framhålla den bristande öppenheten och svårigheterna i att få tillfredsställande insyn i nomineringsprocessen.

Utskottets överväganden

Det svenska ordförandeskapet präglades av stora omvälvningar inom EU:s institutioner. Ett nytt Europaparlament inledde sitt arbete, en utgående kommission väntade på att bli utbytt, en ny kommissionsordförande utsågs och

nationella processer i Tyskland, Irland, Polen och Tjeckien öppnade för ett ikraftträdande av Lissabonfördraget den 1 december 2009. Sverige blev därmed det sista ordförandeskap som genomfördes under det s.k. Nicefördraget och fick ansvaret för att sjösätta det nya fördraget. Genom Lissabonfördragets ikraftträdande inrättas en permanent ordförande för Europeiska rådet och en hög representant för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik som representerar både kommissionen och medlemsländerna. Under svensk ledning utsågs Herman Van Rompuy till ordförandeposten och Catherine Ashton till hög representant. Lissabonfördraget möjliggör även ett effektiviserat och stärkt EU-samarbete på olika områden, inte minst vad gäller rättsliga och inrikes frågor som Sveriges nya kommissionär Cecilia Malmström ansvarar för.

Utskottet har i sitt betänkande 2008/09:UU8 konstaterat att Lissabonfördraget stärker EU på viktiga områden. Unionen blir, enligt utskottets mening, både öppnare och mer effektiv genom Lissabonfördraget utan att den grundläggande balansen mellan aktörerna inom unionen förändras. Fördraget möjliggör en fortsatt utvidgning av EU och stärker de nationella parlamentens inflytande. Unionen får genom rättighetsstadgan en tydligare värdegrund. EU får även bättre redskap för att möta globaliseringens utmaningar på områden där medborgarna önskar det, för att vara en stark utrikespolitisk aktör till stöd för fred, säkerhet och mänskliga rättigheter där EU med Lissabonfördraget som grund kan agera på ett mer sammanhållet sätt internationellt. Med Lissabonfördragets ikraftträdande har EU således bättre förutsättningar att ta sig an framtidens utmaningar och möjligheter.

Utskottet noterar att reflexionsgruppen med uppgift att identifiera framtida utmaningar för EU presenterade sin rapport Projekt Europa 2030 den 8 maj 2010. Reflexionsgruppen består av den förra spanske premiärministern Felipe González, biträdd av två vice ordförande, den förra lettiska presidenten Vaira Vike-Freiberga och Nokias tidigare vd Jorma Ollila samt nio ledamöter (Lykke Friis (tom november 2009), Rem Koolhaas, Richard Lambert, Mario Monti, Rainer Munz, Kalypso Nicolaidis, Nicole Notat, Wolfgang Schuster och Lech Wałęsa). Gruppen har med utgångspunkt i Berlindeklarationen, som antogs av medlemsstaternas stats- och regeringschefer i mars 2007, haft till uppgift att identifierat frågeställningar som kommer att bli centrala under perioden 2020–2030 samt analysera hur dessa kan bemötas. Rapporten kommer att diskuteras vid Europeiska rådets möte i juni.

En stor utmaning framöver blir att realisera Lissabonfördragets potential i praktiken. EU:s nya höga representant för utrikesfrågor och säkerhetspolitik har en central roll när det gäller att formulera och genomföra unionens yttre politik utifrån de mandat som medlemsstaterna enats om i Europeiska rådet och i utrikesrådet. Utskottet noterar det förslag som den höga representanten Catherine Ashton presenterade för Europeiska rådet den 25 mars 2010 om utformningen av den nya utrikestjänsten som ska bistå henne i

arbetet. Förslaget behandlar frågor som utrike tjänstens status, omfattning och uppgifter, administration, EU-delegationerna i tredjeland och vid internationella organisationer, bemanning och rekrytering, budget samt programmering av externa finansiella instrument. Utrike tjänsten ska finansieras inom ramen för EU:s långtidsbudget. Utskottet konstaterar att regeringen i faktapromemoria 2009/10:FPM72 Rådsbeslut om europeiska avdelningen för yttre åtgärder (EU:s utrike tjänst) anger att förslaget över lag är välbalanserat och utgör en god grund för ett rådsbeslut. Allmänna rådet kunde den 27 april nå en politisk överenskommelse om utformningen av EAS med utgångspunkt i förslaget. Utskottet följer nära framväxten av EAS och har fått en särskild föredragning i frågan av kabinettssekreteraren den 11 februari 2010. Utrike tjänsten var även en huvudpunkt under utskottets årliga möte med UD:s säkerhetspolitiska aktörer den 14 april 2010. Utskottet betonar vikten av en ordnad och snar övergång av de uppgifter som med Lissabonfördraget ska överföras från de tidigare roterande ordförandeskapen till den höga representanten och den nya utrike tjänsten, för att minimera risken för att EU som aktör försvagas under övergångsperioden. Utskottet understryker även att detta kräver att den höga representanten och den nya europeiska utrike tjänsten erhåller nödvändiga resurser för att kunna fullfölja sitt uppdrag.

Flera motioner berör institutionernas verksamhet, vilket regleras i EU:s fördrag. Många av dessa har tidigare hanterats av utrikesutskottet. Bland dessa återfinns motioner som behandlar frågan om *Europaparlamentets säte, diskriminerande bestämmelser för personal inom EU:s olika organ* och andra organisationer på europeisk eller global nivå. Utskottet kan mot denna bakgrund behandla motionsförslaget med förenklad motionsbehandling. Något annat ställningstagande än det som gjordes av riksdagen genom beslutet med anledning av betänkandet 2007/08:UU10 (rskr. 2007/08:176) samt betänkandet 2008/09:UU10 (rskr. 2008/09:229) är inte motiverat. Därmed avslår utskottet *motionerna 2009/10:U340 (s) yrkande 63, 2009/10:U212 (m), 2009/10:U309 (kd) och 2009/10:A443 (fp) yrkande 27.*

Likaså motionsvis uppmärksammade frågor om *ökad öppenhet och insyn inom EU* har tidigare behandlats av utskottet och kan behandlas med förenklad motionsförfarande enligt ovan. Med hänsyn till frågans vikt vill utskottet emellertid notera att offentligheten inom EU har förbättrats med ikraftträdandet av Lissabonfördraget. Med fördraget införs en rättslig grund om god förvaltning i EU:s institutioner, organ och byråer. Det fördragsfästs att rådets sammanträden ska vara offentliga när lagstiftningsförslag diskuteras och antas. Samtidigt utvidgas offentlighetsprincipen till att omfatta samtliga EU:s institutioner, organ och byråer med vissa undantag för Europeiska unionens domstol, Europeiska centralbanken och Europeiska investeringsbanken. Utskottet utgår från att regeringen kommer att fortsätta att agera aktivt för främja en öppenhetsvänlig tolkning av fördraget, relevanta förordningar och föreskrifter. *Motion 2009/10:U340 (s) yrkande 60* avstyrks därmed.

Även frågan om inrättandet av en särskild *barnkommissionär* är identisk eller i hög grad överensstämmande med sådant som utskottet behandlade under det senaste eller innevarande riksmöte. Utskottet noterar också att barnets rättigheter får en rättslig grund genom Lissabonfördraget och barnets rättigheter placeras bland unionens mål såväl internt som i förbindelserna med den övriga världen. Utskottet konstaterar att arbetet för att ta fram en EU-strategi för barnets rättigheter (KOM(2006) 0367) fortsätter inom kommissionen. Utskottet noterar vidare att det svenska ordförandeskapet aktivt har drivit på verksamheten i arbetsgruppen Europe de l'Enfance och i EU:s Barnforum samt stått värd för möten under hösten. Förslaget om att inom EU-kommissionen inrätta en särskild barnkommissionär enligt motion 2009/10:U286 (s) vilket tidigare varit föremål för behandling i utrikesutskottet utan att erhålla riksdagens stöd (bet. 2007/08:UU10, rskr. 2007/08:176 och bet. 2008/09:UU10, rskr. 2008/09:229) kan därför avstyrkas.

I Lissabonfördraget regleras hur kommissionen ska vara organiserad. Av fördraget framgår bl.a. att det faller på kommissionens ordförande att ange riktlinjer för kommissionens uppgifter och besluta om kommissionens interna organisation. En ny kommission under ledning av portugisen José Manuel Barroso nominerades under 2009 och tillträdde den 10 februari 2010. För första gången finns en kommissionär med ansvar för rättvisa, grundläggande rättigheter och medborgarskap. Posten innehas av vice ordförande i kommissionen Viviane Reding från Luxemburg. En av den nya kommissionärens arbetsuppgifter är att bevaka efterföljandet av EU:s stadga för grundläggande rättigheter, som har fått rättslig verkan genom Lissabonfördraget. Kommissionären ansvarar även för jämställdhetsfrågor och kommer bl.a. att verka för att minska könsbaserade inkomstskillnader, öka antalet kvinnor i beslutsfattande ställning samt bekämpa våld mot kvinnor.

Europaparlamentet verkar för att rättigheter och friheter skyddas och främjas både i och utanför Europeiska unionen. Frågor som rör de mänskliga rättigheterna står alltid mycket högt upp på parlamentets dagordning. Europaparlamentet tar exempelvis särskilda initiativ inom områden som förhindrande av tortyr, skydd av minoriteter, förebyggande av konflikter, främjande av kvinnors och barnets rättigheter samt skydd för människorättsaktivister. Inom Europaparlamentet och i underkommittén för mänskliga rättigheter finns det flera ständiga utskott som arbetar med frågor som rör skyddet och främjandet av mänskliga rättigheter utanför EU (som utskottet för utrikesfrågor och utveckling) och de grundläggande friheterna inom EU (som utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter, utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män och utskottet för rättsliga frågor). Utskottet anser inte att det ankommer på riksdagen att ha synpunkter på hur Europaparlamentet väljer att organisera sitt arbete. Europaparlamentet avgör själv hur arbetet ska organiseras och vilka kommittéer och utskott som behövs. Ansvaret för sammansättning av och ansvarsområ-

den för utskott, undersökningskommittéer, gemensamma parlamentariker-kommittéer, ständiga delegationer och ad-hoc-delegationer ligger hos parlamentets talmanskonferens, bestående av parlamentets talman och ordförandena i de politiska grupperna. Utskottet gör bedömningen att *motionerna 2009/10:U282 (kd) yrkande 9* och *2009/10:U300 (s)* därmed kan avstyrkas.

Vad gäller motionsvis framförda krav om besked från regeringen om hur *svensk diplomatisk närvaro* kan utökas i Latinamerika noterar utskottet att ärenden om Sveriges representation i utlandet sedan 2001 hör till utgiftsområde 1 och bereds av konstitutionsutskottet, normalt efter yttrande från utrikesutskottet. Utskottet vill påminna om det yttrande som utskottet lämnat tidigare till konstitutionsutskottet i frågor som rör utrikesförvaltningens organisation (bet. 2009/10:KU1). I yttrandet erinrar utrikesutskottet inledningsvis om att beslutskompetensen i frågor som rör utrikesförvaltningens organisation och fördelningen av interna resurser enligt regeringsformen ligger hos regeringen eller hos en myndighet som lyder under regeringen. Enligt utskottets mening ankommer det mot denna bakgrund inte på riksdagen att göra tillkännagivanden i frågor av denna typ. Vidare välkomnar utrikesutskottet i yttrandet engagemang kring frågor om Sveriges diplomatiska närvaro i andra länder och anser, liksom regeringen, att förändringar i omvärlden och kraven på en effektiv användning av resurser föranleder anpassningar i den svenska utrikesrepresentationen. Utskottet noterar att även landfokusering av det bilaterala biståndet har medfört förändringar i utrikesrepresentationen. Av utrikesutskottets yttrande framgår att regeringen mot bakgrund av dels utrikesutskottets uttalanden om behovet av en bred översyn av utrikesförvaltningen (yttr. 2008/09:UU1y), dels Globaliseringsrådets bedömning i samma fråga (jfr Ds 2009:21) har beslutat om en översyn av utrikesförvaltningen (dir. 2009:67). I yttrandet anförs bl.a. att det av utredningens direktiv framgår att utredaren dels ska lämna förslag till förbättringar i fråga om bl.a. utrikesförvaltningens organisation, effektivitet och flexibilitet, dels ska föreslå de författningsändringar som bedöms främja att nuvarande eller föreslagna mål för utrikesförvaltningen uppnås. Vidare ska översynen särskilt beakta den planerade etableringen av en europeisk utrikestjänst. Utrikesutskottet har fått föredragningar om översynen från utredaren och utredningens huvudsekreterare den 20 oktober 2009 samt den 4 maj 2010. Ett delbetänkande presenterades den 27 april 2010. På sikt kan även EU:s nya utrikestjänst komma att påverka den svenska utrikesrepresentationen. Utskottet följer även denna fråga noggrant. Den 11 februari 2010 höll kabinettssekreteraren en föredragning om EU:s utrikestjänst för utskottet.

Utskottet anser mot bakgrund av ovanstående att *motion 2009/10:U202 (v) yrkande 2* bör avstyrkas. Av samma skäl anser utskottet att även *motion 2009/10:U345 (m) yrkande 1* bör avslås. När det gäller *yrkande 2* i samma motion noterar utrikesutskottet att den s.k. gemensamma utrikestjänsten inom ramen för EU-samarbetet nu håller på att ta form efter

ikraftträdandet av Lissabonfördraget. Den höga representanten för utrikes- och säkerhetsfrågor presenterade den 25 mars 2010 ett förslag till utrikes-tjänstens utformning som nu behandlas av rådet. Utskottet menar, i enlighet med samma resonemang som ovan, att det inte åligger riksdagen att göra tillkännagivande i frågor som berör den nya utrikes-tjänstens fördelning av resurser till tekniska hjälpmedel, som exempelvis tillgång till Internet i de nya EU-delegationerna, varför även detta yrkande bör avslås.

En konsekvent, enhetlig och tillgänglig terminologi är nödvändig för att hålla en hög kvalitet i de *svenska översättningarna* vid EU-institutionerna och i informationen till kontaktpersonerna i EU-språkliga frågor på departement och myndigheter. Granskningsenheten i Justitiedepartementet driver den svenska EU-språkvården, som ger stöd åt EU:s översättare och information till kontaktpersoner i EU-språkliga frågor på departement och myndigheter. Även rådgivning och utbildning är viktiga uppgifter för språkvården. Översättare och terminologer vid EU-institutionerna utnyttjar EU-språkvårdens kontaktnät mycket flitigt. EU-språkvårdens arbetsmetod med ett kontaktnät som innefattar dels inhemska experter vid departement och myndigheter, dels översättare och terminologer vid EU-institutionerna omnämns som bästa metod enligt kommissionen ("best practice") och studeras av fler medlemsländer. Utskottet utgår från att EU-språkvården har fullgoda riktlinjer för användandet av det s.k. miljardbegreppet inom EU:s verksamheter och genom sin verksamhet även främjar samstämmighet och standardisering. Något särskilt tillkännagivande till regeringen bedöms därmed inte vara nödvändigt varför *motion 2009/10:U324 (m)* avstyrks.

Med vad utskottet anfört i detta betänkande föreslår utskottet att riksdagen lägger regeringens skrivelser 2009/10:150 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen och 2009/10:174 Redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009 till handlingarna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Utvidgningsprocessen, punkt 2 (s, v, mp)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v), Carin Runeson (s) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:U205 yrkande 1 och 2009/10:U340 yrkande 57 och avslår motion 2009/10:U335.

Ställningstagande

Vi instämmer med utskottsmajoriteten när det gäller vikten av öppenhet. Det är viktigt att EU varken sluter sig gentemot omvärlden eller sina medborgare. Vi är också eniga med utskottsmajoriteten om att det är av stor vikt att utvidgningen fortsätter. Alla europeiska länder som lever upp till kraven på medlemskap ska kunna bli medlemmar i EU.

Att hållbart lösa problemen på Balkan kan endast göras genom att tydligt och klart visa att dörren till EU står öppen. Kosovo är nu en av Sverige och flera andra EU-länder erkänd egen stat även om behovet av insatser från det internationella samfundet även i fortsättningen är mycket stort. EU får inte upprepa misstagen från 1990-talet då man inte lyckades hantera de nya Balkanstaternas tillkomst på ett fullgott sätt. Den process som nu startat måste medföra fördelar för alla länder på Balkan. EU:s dörr måste stå öppen för alla, inklusive Serbien. Kosovo måste garantera minoriteter skyddande rättigheter.

Sverige bör fortsätta att stödja dessa länders reform- och medlemskapsansträngningar. Förhoppningsvis kan vi inom de närmaste åren hälsa också dessa länder välkomna in i EU.

Tyvärr har en förfärande utvidgningströtthet börjat göra sig gällande i EU. För oss rödgröna är det viktigt att slå fast att utvidgningen av EU är en positiv utveckling för Europa som kontinent. Turkiets framtida medlemskap är en mycket omdiskuterad fråga i många europeiska länder. För oss är det inte frågan ”om” Turkiet kan bli medlem utan ”när”. Detta ”när” avgörs av hur snabbt Turkiet klarar att uppfylla de kriterier som

krävs för ett medlemskap och om Turkiets folk önskar ett medlemskap. Vi ser ett framtida turkiskt EU-medlemskap som viktigt inte minst med tanke på hur det främjar rättigheterna för kurder och andra folkgrupper. Tyvärr ser vi fortfarande hur kurder och andra etniska och religiösa minoriteter inte får sina mänskliga rättigheter fullt ut respekterade. Förbudet av DTP och det gångna årets fängslanden av kurdiska politiker inger stark oro. De pågående medlemskapsförhandlingarna med EU och dialogen med den turkiska regeringen och kurdiska företrädare ger Sverige och EU en möjlighet att stå upp för kurdernas rättigheter i Turkiet. Grunden för förhandlingarna är Köpenhamnskriterierna som bl.a. innehåller krav på att de mänskliga rättigheterna ska respekteras; det är avgörande att kräva att Turkiet inte bara på pappret utan också i verkligheten lever upp till dessa krav.

Utvidgningen och den europeiska integrationen får inte göra halt ens efter ett turkiskt medlemskap. Hittills har ett möjligt framtida medlemskap fungerat som en fantastisk drivkraft för många länders reformering. EU har nu utarbetat en grannskapspolitik. Den måste användas för att underlätta ett framtida medlemskap – även om det ligger långt fram i tiden – snarare än att bli ett alternativ till medlemskap. EU har många verktyg i sin politiska verktygslåda. Unionen bör bl.a. erbjuda tillgång till den inre marknaden, biståndsinsatser, studentutbyten och bilaterala handlingsprogram som ger länderna möjlighet att själva bestämma sin integrationsnivå.

2. EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser, punkt 4 (s)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s) och Carin Runeson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:U15 yrkande 1 och 2009/10:U340 yrkandena 11, 56, 58, 59, 61 och 62.

Ställningstagande

EU har en viktig roll att spela i världen, och EU:s gemensamma utrikespolitik är en viktig del av EU-samarbetet. Grunden för den gemensamma utrikespolitiken är strävandet efter gemensamma ståndpunkter. Det här är naturligtvis inte alltid lätt. Ändå är det viktigt och värdefullt att hålla fast vid detta. Unionen behöver mer av gemensamt uppträdande i viktiga utrikespolitiska situationer för att kunna påverka stormakternas agerande. Vetorätten på utrikespolitikens område måste dock gälla även i fortsättningen. Ytterst bidrar den till att utveckla gemensamma ståndpunkter inom

EU. När EU väl kan agera enat innebär det en betydande styrka på den internationella scenen. Sverige ska naturligtvis i största möjliga mån eftersträva enighet inom EU, men Sverige måste alltid vara berett att hävda sin uppfattning när enighet inte kan uppnås. Sverige har historiskt sett varit ett land som trots sin mindre storlek har spelat en stor roll i den internationella debatten. Genom att i dag agera tillsammans med övriga EU-länder kan vår utrikespolitik få den tyngd som ett gemensamt EU-agerande ger.

Vi vill att EU ska fortsätta att vara en förebild för ett öppet samhälle byggt på respekt för mänskliga rättigheter och demokrati. EU:s möjlighet att påverka utan att använda militära vapen är stor. EU ska inte militariseraras. EU är till skillnad från Nato ingen militärallians.

Det har under många år varit en hörnsten i socialdemokratisk utrikespolitik att det internationella samfundet har ett huvudansvar för internationell fred och säkerhet. I FN-stadgans 8:e kapitel, artikel 52, ges direkt stöd för regionala avtal eller att en regional organisation som EU ska behandla angelägenheter som rör upprätthållandet av internationell fred och säkerhet. EU har utvecklats till en stor global aktör och bör samarbeta och stödja FN. Att stärka EU:s kris- och konflikthanteringsförmåga också utanför EU:s gränser, samt att den ställs till FN:s förfogande, är en utveckling vi socialdemokrater aktivt har drivit på. Ett av de första exemplen på när EU kunde axla ett sådant ansvar var under våren 2003 då en EU-styrka, ledd av Frankrike och med svenskt deltagande, kunde bidra till att upprätthålla en skör fredsprocess i Kongo, ett land hårt drabbat av krig, våld och fattigdom.

Dåvarande utrikesminister Anna Lindh sade i sitt tal i Almedalen i juli 2003:

För första gången den här våren har EU blivit så starkt i den gemensamma utrikespolitiken att när FN bad EU ställa upp så kunde EU skicka trupper till Kongo för att bevara freden i Kongo. Och det är också ett viktigt exempel på vad EU kan betyda utanför Europas gränser.

Fördraget betonar solidariteten mellan medlemsstaterna, och att dessa ska stödja varandra med alla till buds stående medel vid naturkatastrofer, terroråd och väpnade angrepp. Fördraget betonar emellertid samtidigt också att den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik inte ska påverka den ”särskilda karaktären” hos de alliansfria staternas säkerhets- och försvarspolitik. Sverige ska förbli militärt alliansfritt.

En demokratisk globalisering kräver respekt för internationella regelverk och institutioner. Internationella rätt, konventioner, protokoll och regelverk måste följas. Med gemensamma spelregler skyddas små staters rätt, och den globala demokratin stärks. När den internationella rätten efterlevs styrs utvecklingen av gemensamma överenskommelser och på lika villkor, inte av de stater som har störst militär eller ekonomisk styrka. Därför vill vi värna och stärka den internationella rätten. EU har här en stor roll att spela.

Den internationella brottmålsdomstolen och andra globala institutioner måste respekteras. Ingångna avtal som Kyotoprotokollet och icke-spridningsfördraget måste efterlevas, liksom FN:s resolutioner. Vi vill arbeta för en stark, effektiv och respekterad rättsordning baserad på folkrätt och mänskliga rättigheter. EU har en viktig roll inte minst genom att vara ett föredöme för det internationella samarbetet.

Europeiska unionen har haft och har som sitt främsta syfte att omöjliggöra krig i Europa. Samtidigt som krig omöjliggjorts mellan medlemsländerna har den europeiska kontinenten inte besparats krig. För att EU:s fredsskapande förmåga ska kunna bidra till målet om en europeisk kontinent utan krig måste processen att ta in nya medlemmar fortsätta. Alla europeiska länder som uppfyller kraven på medlemskap ska kunna bli EU-medlemmar.

Kriget mellan Georgien och Ryssland skakade om situationen i det gemensamma grannskapet mellan Ryssland och EU. Respekten för den internationella folkrätten måste hävdas. Länders territoriella integritet och suveränitet måste värnas. Kritik måste riktas mot de nationalistiska krafter som är beredda att ta till våld för att lösa konflikter som borde lösas med diplomatiska medel. Sedan Sovjetunionens fall har den gränsdragningsproblematik som då uppstod till stor del lösts i internationella överenskommelser. Om länders territoriella integritet ifrågasätts kan det leda till långvariga och blodiga konflikter i EU:s omedelbara närhet.

Ryssland är en viktig granne både till Sverige och till EU – alla parter tjänar på att upprätthålla en konstruktiv och långsiktig relation. Goda relationer till Ryssland är av stor vikt ur såväl säkerhetspolitisk, miljömässig som ekonomisk synvinkel. Främjandet av demokrati och respekt för mänskliga rättigheter och etniska och religiösa minoriteter bör vara en central del i EU:s Rysslandspolitik. Det är lika viktigt att EU tar problemen med bristen på demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland på allvar som att Ryssland inte isoleras.

EU:s relationer till Ryssland står inför en stor utmaning. Efter kriget mellan Georgien och Ryssland finns många svåra frågor som måste behandlas inom ramen för relationen mellan EU och Ryssland. Det finns många s.k. utdragna konflikter som måste hanteras i EU–Rysslands-relationerna. EU måste intensifiera ansträngningarna för att söka en lösning på dessa frågor. Samarbetet kring fred och säkerhet bör också fokusera på nedrustning och icke-spridning. Såväl EU som Ryssland vinner på ökande utbyte. EU bör verka för att främja en diversifiering av rysk ekonomi och stärkt antikorrupsionsarbete samt arbeta aktivt för att Ryssland ska bli medlem i WTO både för att främja handel och för att integrera Ryssland i internationella rättssystem och samarbetsformer.

Sverige och EU måste intensifiera sin grannskapspolitik och öka utbyte och kontakter mellan människor och länder. EU måste skaffa sig en tydligare politik och skarpare instrument för att kunna påverka situationen i de länder som angränsar till både EU och Ryssland. EU måste på allvar inve-

stera resurser, tid och kraft i det östliga partnerskapet som arbetar för en integration av länder som Ukraina, Moldavien, Georgien, Vitryssland, Azerbajdzjan och Armenien. Samarbetet innebär konkret integration. Bland annat ska det leda till ökad rörlighet för människor mellan våra länder och tillväxt i handel. EU:s östutvidgning har stärkt unionens fokus på Rysslands och EU:s gemensamma grannskap vilket är en region av strategiskt intresse för båda parter. Det är viktigt att arbeta för att involvera Ryssland i en gemensam strävan efter utveckling i vårt gemensamma grannskap.

Krisen i Georgien visar även på hur viktig EU:s roll är för ökad gemensam säkerhet. Medlemsländernas samarbete i kampen mot terrorismen och den grova organiserade brottsligheten måste öka inom ramen för rättsstatens grundläggande principer och respekten för den personliga integriteten.

I och med Rumäniens och Bulgariens medlemskap kommer området runt Svarta havet att än mer vara i fokus för unionens utrikespolitik. Regeringen bör utarbeta en Svartahavsstrategi för att bidra till unionens arbete i området.

I Moldavien har Ryssland genom Istanbuldeklarationen och CFE-avtalet åtagit sig att dra hem sina trupper från Transnistrien men tyvärr uppfylls inte dessa löften. Den utdragna konflikten hämmar den ekonomiska utvecklingen i Moldavien, Europas fattigaste land, och hindrar landets närmande till EU. Sverige är en stor biståndsgivare till Moldavien med över 100 miljoner kronor per år. I dag går biståndet till största delen till projekt inom jordbruket, infrastrukturen och den sociala sektorn. Sverige behöver därutöver ge stöd till att stärka den moldaviska administrationens kapacitet i dess relation till Europeiska unionen. Administrationen är av naturliga skäl svag. Sverige behöver därför hjälpa moldavierna på ett liknande sätt som vi hjälpte de baltiska länderna att stärka sin kapacitet.

Sverige bör vara pådrivande inom EU för hur arbetet med EU:s relation till Vitryssland ska utvecklas och hur EU bäst kan stödja Vitrysslands suveränitet och demokratisering. Som exempel kan nämnas det senaste valet som inte kan sägas ha varit fritt och rättvist, inte minst med tanke på de allvarliga fel som begåtts vid rösträkningen, men också mot bakgrund av exempelvis mediasituationen och det auktoritära klimat som oppositionen måste verka i. Fria och rättvisa val måste genomföras, och vi vill se fria massmedier i Vitryssland samt ett slut på trakasserier av oppositionen och det civila samhället. Dock vill vi ändå betona att det skett små steg åt rätt håll och de bör uppmuntras. Den socialdemokratiske partiledaren Aljaksandr Kozulin släpptes efter intensiv medling till sist ur fängelset.

Ukraina har både en europeisk historia och en europeisk framtid. Sverige måste arbeta för att EU erbjuder substantiella handlingsplaner som kan vara ett stöd för Ukrainas nödvändiga reformarbete. EU bör vara öppet för en alltmer ökande integration av Ukraina i EU:s strukturer och erbjuda Ukraina att självt avgöra graden av integration samtidigt som dörren för ett framtida medlemskap står öppen.

EU står i dag modell när man i andra delar av världen bygger upp regionala samarbeten. EU är också en maktfaktor i olika internationella sammanhang och forum, inte enbart i kraft av den ekonomiska eller numerära styrkan utan också utifrån de resultat som uppnåtts inom EU.

EU bygger på samarbete mellan demokratiska stater som själva valt att ingå i samarbetet. Hur och om vad EU samarbetar inspirerar andra. EU har ett stort ansvar att internationellt vara en lyhörd, demokratisk, progressiv och solidarisk organisation som tar ansvar, bidrar och inte enbart agerar utifrån egen vinning.

Söder om EU utgör Medelhavet, likt floden Rio Grande mellan Mexiko och USA, det vatten som måste passeras av fattiga människor för att de ska få chansen att ta del av det ekonomiska välstånd, den frihet och den demokrati som vi européer tar för given. Mediernas bilder av desperata unga män och kvinnor som ofta utnyttjats av hänsynslösa människohandlare och som vågar livet i rangliga båtar för att nå Europas kuster är hjärtskärande. Den välståndsklyfta vi kan se mellan EU och norra Afrika är inte långsiktigt hållbar. Den enda lösningen är att skillnaderna i livsvillkor utjämnas. Även här kan EU med sin mjuka makt bidra till stora förändringar genom att i alla avtal och förbindelser peka på behovet av demokratisering och av ekonomiska reformer. EU måste också ge dessa länder en möjlighet att sälja sina produkter på den europeiska marknaden.

De handelshinder som finns för att skydda europeiska bönder och industrier måste upphöra.

Den tidigare socialdemokratiska regeringen initierade flera projekt med syfte att få i gång en dialog med och att bidra till ökade relationer med EU:s södra grannskap. Alexandriainstitutets och det svenska konsulatet i Istanbuls ansträngningar och viktiga roll för detta måste understrykas. Sveriges erfarenheter bör tas till vara för att öka kontakter och minska misstro mellan kulturer samt stödja processer mot demokrati och mänskliga rättigheter. Sveriges riksdag har också behandlat ett betänkande om vår relation till den muslimska världen i EU:s närområde. Riksdagens beslut bör ligga till grund för ett fortsatt svenskt engagemang även under en borgerlig regering.

Vi måste öka EU:s förmåga i det globala samarbetet så att unionen kan vara en progressiv och säkerhetsskapande kraft, inte minst i Förenta nationerna.

EU:s snabbinsatsstyrkor där Sverige bidragit genom den nordiska stridsgruppen, NBG, har skapats för att avhjälpa kriser och humanitära nödlägen. Stridsgrupperna ska kunna sättas in i en konflikts inledningsfas och förberedas för en mer omfattande internationell insats eller i bästa fall med egen förmåga avstyra konflikten. Det finns dock anledning att se över hur användbar och kostnadseffektiv denna modell är. EU:s snabbinsatsstyrkor har hittills aldrig använts.

Regeringen skriver att man ser över möjligheten att stödja EU:s utbildningsinsats i Uganda till stöd för den somaliska regeringens säkerhetsstyrkor. När det gäller detta har vi tidigare i riksdagens EU-nämnd anmält en avvikande mening, en hållning som vi vidhåller också framgent.

EU kan vara en viktig aktör i nedrustningsarbetet. Sverige bör vara en pådrivande kraft i EU-kretsen för att unionen ska ta steg framåt. För att kunna vara en sådan kraft måste Sverige självt vara en föregångare. I en värld som upprustar alltmer behövs aktiva röster för nedrustning. Det är därför bekymmersamt att regeringen varit så passiv på nedrustningsområdet. Exempelvis har man ännu inte ratificerat klusterkonventionen. Sverige bör ratificera den med det snaraste.

EU och dess medlemsstater är världens största biståndsgivare, och detta har också en stark påverkan på vår omvärld. Genom olika samarbeten med de länder som finns i EU:s geografiska närområde kan EU arbeta för att skapa en utveckling som gör att skillnaden mellan innanför och utanför EU:s gräns blir mindre än i dag. Genom ett solidariskt handlande kan EU bidra inte bara till välstånd och utveckling inom EU utan också till välstånd och utveckling i hela världen.

Sverige ska vara pådrivande för att andra länder, inte minst EU-länderna, ska höja sitt bistånd upp till FN:s mål på 0,7 % av BNI. Vi vill att återkopplingen av EU:s bistånd förbättras. Det skulle öka kunskapen om EU:s verksamhet på området, vilket är särskilt viktigt då det gäller en så stor aktör. Sverige bör verka för att politikområden också på det europeiska planet strävar åt samma håll för en hållbar global utveckling.

EU:s medlemsländer och kommissionen tillsammans är världens största biståndsgivare och unionen ska vara en pådrivande aktör för att uppnå FN:s millenniemål. För att det ska lyckas krävs att mer av EU-biståndet fokuseras på fattigdomsbekämpning och att EU:s olika politikområden bättre samordnas för hållbar utveckling. Jordbruks- och handelspolitiken är två centrala områden som måste reformeras inom EU för att främja och inte bromsa utvecklingsländernas möjligheter.

3. EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser, punkt 4 – motiveringen (v)

av Hans Linde (v).

För Vänsterpartiet är utgångspunkten för vår utrikespolitik att vi vill att Sverige ska vara en tydlig och konsekvent röst för fred, rättvisa och jämställdhet, mot upprustning, ockupation och krig. Vi vill att Sverige ska stå upp för de mänskliga rättigheterna oavsett var, när och med vilka motiv de kränks eller inskränks.

Detta uppnår vi i vissa lägen bäst tillsammans med andra inom ramen för internationellt samarbete såsom FN eller Europarådet. I andra lägen finns det ett behov att enskilda stater går före, inte minst har det varit vik-

tigt när det kommer till att uppmärksamma kvinnors och hbt-personers situation samt för att bryta tystnaden runt USA:s och deras allierades brott mot de mänskliga rättigheterna.

Så länge Sverige är med i EU ska vi använda vårt medlemskap till att inom ramen för EU:s gemensamma utrikespolitik lyfta fram frågor om t.ex. nedrustning, kvinnors rättigheter och ökad global rättvisa. Sverige ska också aktivt arbeta för att alla medlemsstater ska leva upp till sina åtaganden på 0,7 % av BNI i biståndet och att biståndets kvalitet höjs samt att avräkningarna minskar. Sverige bör även agera för att i grunden reformera EU:s handelspolitik så att unionen i regionala handelsavtal utgår från fattigdomsbekämpning och minskade klyftor, inte från det europeiska näringslivets egenintressen.

Vi ser samtidigt att det är avgörande att Sverige behåller sin möjlighet att agera självständigt inom utrikespolitiken när vi bedömer att så behövs. En förutsättning för en självständig svensk utrikespolitik är vår militära alliansfrihet.

För Vänsterpartiet är den militära alliansfriheten en grundsten i svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Alliansfriheten har gynnat oss och vår omvärld väl och har goda förutsättningar att gynna oss och vår omvärld även under en lång tid framöver. Den vilar dessutom på ett starkt folkligt stöd.

Vi i Vänsterpartiet har därför motsatt oss förslag som innebär att EU skaffar sig militär kapacitet, t.ex. har vi sagt nej till svenskt deltagande i EU:s snabbinsatsstyrkor. Det var också ett av huvudskälen för oss att rösta nej till Lissabonfördraget.

4. EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser, punkt 4 – motiveringen (mp)

av Max Andersson (mp).

Vi lever på en planet med begränsade resurser och det innebär att alla människor på jorden också är beroende av varandra. Ansvar för tillståndet i världen bär vi gemensamt. Miljöpartiet arbetar för fredlig konflikthantering, för nedrustning och mot kärnvapen, för god miljö, för jämställdhet och solidaritet. Solidariteten måste vara extra stark gentemot människor som drabbas av svält, fattigdom, konflikter och miljöförstöring över hela världen. Kampen för de mänskliga rättigheterna utgör själva basen för vår politik.

Miljöpartiet tror på och står bakom FN:s målsättning om allmän och total militär avrustning. FN är en viktig aktör för att upprätthålla fred och säkerhet. Vi anser inte att Sverige ska delta i internationella insatser utan ett tydligt mandat från FN, och först efter beslut i Sveriges riksdag.

Grunden för den svenska säkerhetspolitiken är den militära alliansfriheten som i snart två sekler har tjänat vårt land väl. Den militära alliansfriheten måste värnas. Miljöpartiet tror att vapenhandeln i världen motverkar länders möjlighet till utveckling, och vi vill på sikt avveckla vapenexporten.

Miljöpartiet anser att Sverige ska ha en aktiv och självständig utrikespolitik. Sverige ska agera för och förespråka global solidaritet och en rättvis världsordning. En grön utrikespolitik prioriterar icke-våldsliga, konfliktförebyggande och icke-militära medel som metod för att skapa och upprätthålla fred, samtidigt som vi också anser att det i vissa fall kan vara nödvändigt även med militära insatser. Miljöpartiet vill främja och sprida miljöhänsyn till omvärlden, främja spridning av demokrati och agera för mänskliga rättigheter i hela världen.

EU är en av flera olika arenor där Sverige kan försöka påverka världen i rätt riktning. Exempel på frågor där vi bör trycka på inom EU är klimatpolitiken, att arbeta för att EU:s medlemsländer lever upp till FN:s mål om ett högre bistånd, och för att reformera EU:s handelspolitik som behöver stora förändringar för att bli rättvis och ge bättre förutsättningar för de fattiga länderna att utvecklas.

EU kan vara ett bra forum för att samordna utrikespolitiken, men den gemensamma utrikespolitiken får inte vara ett sätt för de stora medlemsländerna att driva igenom sin vilja över de små. Det är viktigt att Sverige behåller förmågan och viljan att driva en egen linje när så krävs.

5. Ekonomiska och finansiella frågor, punkt 5 (s)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s) och Carin Runeson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:U15 yrkande 4 och 2009/10:U16 yrkande 3.

Ställningstagande

Många medlemsländer har, i form av stigande arbetslöshet och växande budgetunderskott, drabbats hårt av finanskrisen. De kraftigt fallande tillgångsvärden som låg till grund för krisen blottade stora brister inom regleringen och tillsynen av den finansiella sektorn. Under 2009 har EU-samarbetet inom det ekonomiska och finansiella området därför i hög grad varit inriktat på att vidta åtgärder mot många av de brister som identifierats i syfte att minska risken för framtida kriser. Bland annat finns det nu en överenskommelse om en ny struktur för tillsynen över de finansiella marknaderna. För att säkerställa en kraftfull och effektiv reglering och till-

syn av den finansiella sektorn gör vi bedömningen att den svenska regeringen måste vara djupt engagerad i reformeringen av den finansiella sektorn. En prioriterad fråga för oss kommer att vara att inom ramen för det europeiska samarbetet skapa ett så enhetligt finansiellt regelverk som möjligt, och vi anser att den nuvarande regeringen måste göra detta till en prioriterad fråga. En central fråga för Sveriges agerande i det europeiska samarbetet är att säkra att det internationella kapitalet möts av internationell politik och internationella regler. På sikt vill vi se en europeisk finansiell myndighet med möjlighet att överpröva nationella inspektioner under vissa förutsättningar. Vi anser också att en utökad reglering av utformningen av rörliga ersättningssystem och förbättrade riskbedömningar av finansiella instrument är nödvändiga. En kraftfull reglering för att begränsa de s.k. skatteparadisen är också av stor vikt för att åstadkomma en tryggare finansiell sektor. Finanskrisen har också visat på brister i uppföljningen och efterlevnaden av de finanspolitiska ramverk som finns på europeisk nivå. Det är uppenbart att förtroendet för stabilitets- och tillväxtpakten riskerar att undergrävas av de ekonomiska problem som många europeiska länder har hamnat i, och vi anser att detta förtroende behöver stärkas. Det svenska ordförandeskapet säger sig ha fokuserat på åtgärder som begränsar arbetslösheten och främjar hög sysselsättning. De svenska erfarenheterna av regeringens politik på detta område är så här långt nedslående. Under krisen har arbetslösheten ökat mer i Sverige än den i genomsnitt har gjort i Europa. Ungdomsarbetslösheten i Sverige är bland de högsta i Europa. Det är uppenbart att regeringens jobbpolitik – försäkringar i trygghetsförsäkringarna i kombination med skattesänkningar – inte har varit effektiv. Den har dessutom mycket olyckliga fördelningseffekter. Vi vill att regeringen delar med sig av dessa negativa erfarenheter till övriga medlemsländer, så att liknande misstag kan undvikas. Med det anförda anser vi att riksdagen ska tillstyrka motion 2009/10:U15 yrkande 4 och motion 2009/10:U16 yrkande 3.

6. Ekonomiska och finansiella frågor, punkt 5 – motiveringen (v)

av Hans Linde (v).

Ställningstagande

Den ekonomiska och finansiella krisen har lett till stigande arbetslöshet och budgetunderskott i många länder i Europa. Det som nu sker i euro- och EU-området är tydliga tecken på att stabilitetspakten är fel tänkt. Det går inte att ha en gemensam valuta- och penningpolitik för så vitt skilda ekonomier, eftersom man då bara har nedskärningar och löner i de enskilda länderna att spela med. Det kommer att kosta gigantiska summor att hålla ihop EMU. I Sverige har regeringen varit för passiv under den finansiella krisen. Genom att t.ex. dra ned på utbildningsplatser och skära

i de automatiska stabilisatorerna har regeringen motverkat en bättre utveckling. Finanskrisen har bl.a. visat på behovet av mer samverkan mellan länder om tillsynen av finansiella företag. Jag anser att regleringen av såväl finansiella företag som deras produkter ska skärpas och att transparensen och öppenheten ska öka. Skärpta regleringar på EU-nivå bör göras i form av s.k. minimiregler, dvs. enskilda länder ska kunna formulera ett stramare regelverk om de så önskar. Friheten för det nationella självbestämmandet både i och utanför EU ska stärkas. Därför vill vi i Vänsterpartiet generellt dra ned på EU:s intäkter och utgifter. Verksamheter som i dag administreras genom EU skulle kunna skötas både mer demokratiskt och ekonomiskt effektivt om de i stället låg på medlemsländerna. Jag anser att kommissionen inte är trovärdig när det gäller de radikala reformer om jordbruksstödet och strukturfonderna som den själv fört fram. När det gäller EU 2020-strategin har Vänsterpartiet lämnat en reservation till utskottets betänkande 2009/10:FiU29 Utlåtande över EU:s framtidsstrategi 2020. Mot bakgrund av att majoriteten av EU-länderna under säkert tio års tid kommer att tvingas betala av sina alltför stora statskulder, anser jag att kommissionens förslag behöver diskuteras mycket längre. Diskussionen får leda fram till om det över huvud taget behövs sådana här strategipapper när nöden för Europas medborgare finns här och nu.

Jag anser, i likhet med utskottet, att motionerna ska avslås. När de gäller motiveringarna i Socialdemokraternas motioner instämmer jag dock till stora delar i det som anförs. Därför delar jag inte utskottsmajoritetens motiveringar till avslaget av motionsyrkandena.

7. Ekonomiska och finansiella frågor, punkt 5 – motiveringen (mp)

av Max Andersson (mp).

Ställningstagande

Det finns mycket i motionernas argumentation som Miljöpartiet håller med om, och jag kan till stora delar instämma i vad som anförs. Det finns dock även sådant som behöver lyftas fram och behandlas utförligare, som Ekonomiska och monetära unionens (EMU) roll i den ekonomiska krisen. Den grekiska krisen och det ansträngda läget i flera andra länder visar med all önskvärd tydlighet att EMU inte är ett optimalt valutaområde, och att ett EMU-medlemskap allvarligt kan försvåra situationen för länder som hamnar i kris.

8. God förvaltning i skattefrågor, punkt 6 (s, v, mp)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v), Carin Runeson (s) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:U15 yrkandena 5–7 och 2009/10:U16 yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Det var bra att överenskommelser inom G20 drev på att kommissionen skulle producera ett meddelande om god förvaltningssed på skatteområdet, vilket även utmynnade i rådsslutsatser om ändringar av sparandedirektivet. Oavsett diskussionerna i G20 borde dock det svenska ordförandeskapet ha åstadkommit detta. Det har uppenbarligen varit snarare Barack Obama och Gordon Brown än Fredrik Reinfeldt som fört kampen mot skatteparadis och internationellt skatteundandragande.

Vi konstaterar att det svenska ordförandeskapet inte heller lyckats föra vare sig en önskvärd tillämpning av sparandedirektivet med fullständigt informationsutbyte från alla medlemsländers sida i hamn eller en nödvändig utvidgning av det till att omfatta även juridiska personer och också andra kapitalinkomster än räntor.

Två medlemsstater tillämpar fortfarande den ”övergångslösning” som gällt från den 1 juli 2005 och som innebär att en källskatt (15 % de första tre åren, 20 % de nästföljande tre åren och 35 % därefter) tas ut i stället för att information lämnas. Det försvårar möjligheterna att få till stånd ett fullständigt informationsutbyte även med andra stater i Europa som inte är EU-medlemmar och som byggt upp en omfattande finansiell verksamhet med hjälp av sin banksekretess. Kapitalvinster på aktier och företagsinkomster är fortfarande undantagna.

Vi vill ha ett fullständigt informationsutbyte inom EU, och vi vill att informationsutbytet även ska omfatta andra kapitalvinster än räntor.

Vi konstaterar att det svenska ordförandeskapet inte lyckats föra vare sig en önskvärd tillämpning av sparandedirektivet med fullständigt informationsutbyte från alla medlemsländers sida i hamn eller en nödvändig utvidgning av det till att gälla fler typer av inkomster.

EU:s sparandedirektiv är i sin nuvarande utformning alltför begränsat för att vara ett verksamt instrument mot avancerad skatteplanering. I princip omfattas endast fysiska personers banktillgodohavanden. Kapitalvinster på aktier och företagsinkomster är undantagna. Våren 2008 föreslog den tyske finansministern att EU-kommissionen skulle få i uppdrag att skynd-

samt utreda om sparandedirektivet skulle kunna utvidgas från att bara gälla fysiska personers räntesparande till att också omfatta juridiska personer och t.ex. aktier. Även Sverige borde och bör enligt vår mening visa en betydligt större aktivitet till stöd för en mer omfattande revidering och utvidgning av sparandedirektivet än vad som hittills varit fallet. Sverige bör inom EU ta upp och driva en utvidgning av sparandedirektivet till att omfatta juridiska personer och också andra kapitalinkomster än räntor.

OECD:s modellavtal är ett golv, och inga signaler bör utgå till skatteparadiserna om att det är ett tak. Tvärtom måste Sverige verka för att OECD nogt följande och för medlemsstaterna sammanfattar hur avtalen praktiskt fungerar för skattemyndigheterna i de olika medlemsstaterna. Att nästan alla skatteparadis nu är beredda att skriva under modellavtalet är en signal om att det nu går att ta ytterligare ett steg mot transparens och ett informationsutbyte utan förbehåll. Sverige borde ta initiativ inom OECD för att förbättra modellavtalet i fråga om informationsutbytet. Skattemyndigheter måste få kunna lämna vidare information om misstänkt penningtvätt, försäkringsbedrägeri etc. Med dagens modellavtal kan Skatteverket inte göra det.

9. Moms, punkt 7 (s, v, mp)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v), Carin Runeson (s) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:U15 yrkande 8.

Ställningstagande

En översyn av momsundantaget i fråga om finansiella tjänster och försäkringstjänster är bra; samtidigt borde EU överväga att se över momsdirektivet för att förbättra villkoren för ideell sektor. Att ha momsundantag för finansiella tjänster samtidigt som Sverige tvingas momsbelägga välgörenhetsorganisationers second hand-försäljning är inte bra med tanke på skatters legitimitet.

10. Minimiskatt på vin, punkt 8 (s, v, mp)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v), Carin Runeson (s) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:U15 yrkande 9.

Ställningstagande

Det är bra med ett minsta skattebelopp och en lägsta skattenivå för cigaretter. Regeringen borde dock ännu hellre ha drivit frågan om en minimiskatt på vin, som i dag saknas. Frågan borde, om den inte löses tidigare, kunna föras in i förhandlingarna om reformer av den gemensamma jordbrukspolitiken, CAP, i samband med EU:s nästa långtidsbudget fr.o.m. 2014.

11. Beskattning av kostnadsersättningar till ledamöter i Europaparlamentet, punkt 9 (s, v, mp)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v), Carin Runeson (s) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:U15 yrkande 10 och 2009/10:U16 yrkande 6.

Ställningstagande

Alla som har inkomster och använder sig av våra gemensamt beslutade välfärdstjänster bör bidra till dessas finansiering genom skatt. Detta är viktigt för skattesystemets folkliga legitimitet. Skatteprivilegier som skattebefrielse är en exceptionell åtgärd som bör tillämpas med stor restriktivitet. Därför har skatteutskottet tillkännagivit att regeringen ska undersöka möjligheten att beskatta kostnadsersättningar till ledamöter i Europaparlamentet för utövande av uppdraget som inte motsvaras av utgifter som de är avsedda att täcka. Regeringen skulle återkomma till riksdagen i ärendet (bet. 2008/09:SkU36). Regeringen har tyvärr dock valt att nonchalera en enig riksdag och vad den i samråd tidigare gått med på.

12. Patientrörlighet, punkt 10 (s, mp)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Carin Runeson (s) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:U15 yrkande 11.

Ställningstagande

Vi ser positivt på att införa ett patientrörlighetsdirektiv. Vi vill samtidigt betona vikten av att direktivet utformas med respekt för att sjukvården är en nationell angelägenhet och inte omfattas av EU:s gemensamma politik. Under det svenska ordförandeskapet var patientrörlighetsdirektivet en prioriterad fråga. Regeringen misslyckades med att få till stånd en överenskomst. En anledning till misslyckandet var att regeringen drev en marknadslinje som inte respekterade att sjukvården är en nationell angelägenhet utan att den drev frågan som en utveckling av tjänstesektorn. Mot bakgrund av att idén om ett patientrörlighetsdirektiv är en direkt konsekvens av att förslaget om att reglera sjukvården utifrån ett företagsamhetsperspektiv inom ramen för tjänstedirektivet fallit, är det direkt olämpligt att driva patientrörlighetsdirektivet som en del i utvecklandet av tjänstesektorn. Trots detta har regeringen genom handelsminister Ewa Björling på nytt framfört idéer om att sjukvården ska vara en del av tjänstesektorn och omfattas av tjänstedirektivet. Vi ställer oss helt avvisande till detta resonemang. Om denna ståndpunkt förs fram av Sverige i de fortsatta diskussionerna, kommer det enligt vår mening att försvåra möjligheterna att få till stånd ett patientrörlighetsdirektiv. Med det anförda anser vi att utrikesutskottet bör tillstyrka motion U15 (s) yrkande 11.

13. Patientrörlighet, punkt 10 – motiveringen (v)

av Hans Linde (v).

Ställningstagande

Vänsterpartiet har tidigare avvisat direktivet om patients rättigheter vid gränsöverskridande vård. Vårdtagare omvandlas i och med direktivet till enskilda konsumenter på en sjukvårdsmarknad styrd av marknadsmekanismer i stället för vårdbehov. Vi motsätter oss att hälso- och sjukvården behandlas som en vara eller tjänst vilken som helst. Direktiv om gränsöverskridande vård bör ha folkhälsan som sin utgångspunkt, inte marknadens fria rörlighet. Vänsterpartiet anser att möjligheten att få vård i annan medlemsstat är värdefull. Den rättigheten finns emellertid i dag redan utan det

föreslagna direktivet. Jag anser att vi inte bör verka för en ökad överstatlighet inom det sociala området. Därför är det mycket oroande att regeringen genom handelsminister Ewa Björling framfört idéer om att sjukvården ska vara en del av tjänstesektorn och omfattas av tjänstedirektivet. Jag ställer mig helt avvisande till detta resonemang. Den svenska regeringens position bör i stället vara att verka för nationell beslutskompetens inom området.

14. Rättsliga och inrikes frågor, punkt 11 (v, mp)

av Hans Linde (v) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf211 yrkande 7 och avslår motion 2009/10:U223.

Ställningstagande

Vid den s.k. gränsförvaltningen av EU:s yttre gränser, bl.a. Medelhavet och utanför Afrikas västkust, bedrivs både av enskilda EU-stater och genom EU:s byrå för yttre kontroll, Frontex, en verksamhet som stoppar flyktingar på väg till Europa för att söka asyl. Det är av avgörande betydelse att FN:s flyktingkommissariat (UNHCR) bereds möjlighet att delta i denna verksamhet för att tillföra sitt kunnande om flyktingkonventionens riktiga tillämpning i dessa sammanhang. EU bör anslå medel för att finansiera detta. Regeringen bör därför i EU verka för att EU anslår medel för att möjliggöra för UNHCR att medverka vid förvaltningen av EU:s yttre gränser.

15. Sysselsättning och fackliga rättigheter, punkt 12 (s, v, mp)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v), Carin Runeson (s) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Sk407 yrkande 3, 2009/10:U15 yrkande 3 och 2009/10:U16 yrkande 7 och avslår motion 2009/10:U321.

Ställningstagande

Kampen för svenska kollektivavtal handlar om att alla arbetstagare ska behandlas lika, oavsett om de kommer från Ronneby, Riga eller Rotterdam. Vi menar att ökade möjligheter att arbeta i olika länder i grunden är positivt. Men fri rörlighet får inte innebära försämrade villkor för löntagarna. Därför ser vi det som en central uppgift att värna de fackliga rättigheterna och den svenska kollektivavtalsmodellen. Målsättningen med de borgerligas politik i Sverige och i EU verkar vara den motsatta.

Regeringen talar vackert om den svenska kollektivavtalsmodellen, men i praktiken vill den införa kraftiga begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter i arbetslivet. Det lagförslag som regeringen har drivit igenom i riksdagen, med anledning av Lavaldomen i EG-domstolen, öppnar för lönedumpning och illojal konkurrens. Regeringen går längre än vad som kan motiveras av EG-domstolens dom. Den angriper grundförutsättningarna för att den svenska kollektivavtalsmodellen ska fungera och utmanar föreningsfriheten som skyddas såväl i svensk grundlag som i Europakonventionen och i andra konventioner som Sverige ratificerat. Regeringen genomför historiska inskränkningar av fackets rätt att fritt förhandla och teckna kollektivavtal med utländska företag och av rätten att använda stridsåtgärder för att få ett avtal till stånd.

Vi är starkt kritiska till hur regeringen har agerat i Lavalfrågan både här hemma och i Europa. Inte minst under det svenska ordförandeskapet hade regeringen haft chansen att lyfta fram frågan, men varken statsministern eller arbetsmarknadsministern har tagit ett enda initiativ i den fråga som kan medföra allvarliga konsekvenser för Europas löntagare.

EU:s arbetstidsdirektiv är av avgörande betydelse för Europas alla löntagare. Vi anser att det inte ska vara möjligt att förhandla bort grundläggande skyddsregler när det gäller arbetstiden. Vi socialdemokrater menar att vi i EU måste driva att opt-out-möjligheten avskaffas.

Vidare måste regeringen agera betydligt mer aktivt inom EU för att utveckla EU:s inre arbetsmarknad på ett sätt som leder till ökat välbefinnande, ökad trygghet, ordning och reda på arbetsmarknaden och att gällande avtal och regler i ett land tillämpas för alla som verkar där.

16. Handlingsplan för energitrygghet och energisolidaritet, punkt 15 (s, v, mp)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v), Carin Runeson (s) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:U15 yrkande 12.

Ställningstagande

Vi anser att bekämpningen av klimatförändringarna är det primära målet och att hög prioritet ska ges åt att utveckla förnybara energikällor och insatser för ökad energieffektivitet. Här krävs ytterligare insatser. Det är dock av stor vikt att en egen basproduktion baserad på förutsättningarna i respektive land ska eftersträvas. En fortsatt konkurrenskraftig svensk basindustri förutsätter att en väl fungerande nordisk elmarknad prioriteras framför ytterligare sammankoppling med andra elmarknader.

17. Civil övervakningsmekanism för gasledningen i Östersjön, punkt 16 (s, v, mp)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v), Carin Runeson (s) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:U16 yrkande 2.

Ställningstagande

Efter höstens hotelser om att störa toppmötet mellan EU och Ryssland och därigenom sätta käppar i det svenska ordförandehjulet tackade president Medvedev för den svenska regeringens beslut att säga ja till Nord Streams gasledning på Östersjöns botten genom att till sist låta mötet bli av.

Få bedömare tvivlar på att regeringens positiva besked till gasledningen lade grunden till detta. Uppenbarligen var viljan att ha ett toppmöte i Sverige så stark att de miljö- och säkerhetspolitiska intressena vägde lätt.

Vi rödgröna har tydligt sagt nej till gasledningen. Den borgerliga regeringens ja till gasledningen ger en tydlig fingervisning om den alltför ringa vikt som regeringen ger Östersjöfrågorna. Bygget medför allvarliga miljörisker i ett mycket känsligt havsmiljöområde. Varje ny fastlåsning i miljardinvesteringar i naturgas försenar också europeiska investeringar i förnybar alternativ energi. Regeringen har också i och med detta öppnat för naturgasanvändning i Sverige.

Det är viktigt att Ryssland inte kan använda gasledningen som en förvändning för ökad militär närvaro i Östersjön. Vi utgår från att regeringen i de samtal med Ryssland som man nu haft behandlade frågan. För alla

länder runt Östersjön är det viktigt att man kommer överens om en civil övervakningsmekanism som tillgodoser alla parter, inklusive Rysslands, behov av övervakning av gasledningen.

18. EU:s gemensamma kemikalielagstiftning, punkt 18 (s, v, mp)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v), Carin Runeson (s) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:U15 yrkande 2.

Ställningstagande

Kemikaliefrågan är ytterligare ett politikområde där EU kan vara pådrivande. Den gemensamma kemikalielagstiftningen (Reach) finns på plats sedan ett par år tillbaka men kräver redan revidering. Principen om att farliga kemikalier ska ersättas med mindre farliga alternativ måste snarast skärpas. Vi vill också att Reach ska omfatta fler s.k. lågvolyämnen. Definitionen av vilka ämnen som behöver tillstånd för att användas måste förtydligas så att fler farliga ämnen omfattas. Regeringen måste bli mer aktiv i kemikaliefrågor och t.ex. lämna fler förslag till Reachs kandidatlista för farliga kemikalier.

19. Klimatförhandlingarna, punkt 19 (s, v, mp)

av Urban Ahlin (s), Carina Hägg (s), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Kerstin Engle (s), Hans Linde (v), Carin Runeson (s) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:U16 yrkande 1.

Ställningstagande

Regeringen konstaterar i sin skrivelse att klimatmötet i Köpenhamn den 7–18 december inte gav det resultat som EU hade hoppats på. Vi instämmer i den slutsatsen.

Vi instämmer dock inte i regeringens förklaring till misslyckandet. Regeringen anser att det huvudsakliga skälet är det bristande förtroende mellan parterna som har präglat klimatförhandlingarna (underförstått även före Sveriges ordförandeskap). Regeringen noterar också att ”flera länder ansåg att Köpenhamnmötet brast i rent procedurmässiga frågor, vilket bidrog till de rådande motsättningarna” (underförstått att värdlandet Danmark inte klarade av sin uppgift).

Som alltid när det gäller den borgerliga regeringens klimatpolitik ligger ansvaret någon annanstans.

Vi anser att Sverige hade mycket goda förutsättningar när det gällde att leda EU till ett framgångsrikt resultat i Köpenhamn. Men statsministern valde att redan på ett tidigt stadium spela ned förväntningarna. I stället för att driva på frånsade han sig ledarskapet. Det är en strategi som för oss är oförståelig. Nästa misstag var att miljöministern tog initiativ till ett förslag som ytterligare fördjupade misstroendet mellan i- och u-länderna. Tanken att avveckla Kyotoprotokollet blev ett taktiskt felgrepp. De fattiga ländernas representanter misstänkte att de rika länderna ville stärka sin maktställning. Ett slopat Kyotoprotokoll innebär för u-länderna ett minskat stöd i arbetet med att motverka och anpassa sig till klimatförändringarna, både vad gäller pengar och teknik.

Till hösten hålls ett nytt klimattoppmöte, denna gång i Mexiko. Vi vill att Sverige, tillsammans med övriga EU-länder, tar nya kraftfulla tag för att denna gång åstadkomma ett bindande klimatavtal. Det är dags att Sverige återtar sin position som ”ett miljövänligt land”. För några år sedan toppade vi listan; nu har Sverige rasat ned till en fjärdeplats efter Tyskland, Kanada och Schweiz (enligt Svenska institutets nyligen presenterade Sverigebildrapport).

20. Diplomatisk närvaro i Latinamerika, punkt 26 (v, mp)

av Hans Linde (v) och Max Andersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:U202 yrkande 2.

Ställningstagande

Från att ha varit en kontinent som under mer än ett halvt sekel varit känd för kupper, militärjuntor och grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna har Latinamerika under det senaste decenniet visat att en annan värld är möjlig, men utvecklingen är långt ifrån entydig. Ojämligheten inom och mellan olika länder är fortfarande stor. I många länder har vi sett hur medborgarna röstat fram progressiva företrädare som tar itu med

de problem som finns kvar i diktatureernas kölvatten. Demokratierna konsolideras, samhällsgrupper som tidigare exkluderats från inflytande är nu delaktiga i samhällsutvecklingen, samtidigt som respekten för de mänskliga rättigheterna har stärkts.

Stora framsteg har gjorts, men samtidigt är utmaningarna i framtiden många. De demokratiska landvinningarna måste nu omsättas i en politik som minskar de fortfarande enorma klyftorna mellan fattiga och rika. Svifterna av de ekonomiska åtgärdsprogram som många stater påtvingades under 1980- och 1990-talen syns än i dag. Orimliga krav på avregleringar har fått förödande konsekvenser för de fattiga, inte minst för urfolken. Sverige bör, såväl bilateralt som i EU och FN, verka för att Latinamerikas ekonomiska självbestämmande ökar och att kontinentens länder får ökat inflytande över sina naturresurser.

Det civila samhället spelar en stor roll för en fortsatt positiv utveckling. Sverige har ett långvarigt engagemang, med många upparbetade kontakter, bakom sig. Vi har en hög grad av trovärdighet och kompetens, som riskerar att slösas bort om inte relationerna vårdas och fortsätter att utvecklas.

Latinamerika har vuxit i ekonomisk betydelse för Sverige. Handel, investeringar och ekonomiskt utbyte har ökat. I synnerhet Brasilien är en viktig ekonomisk och politisk partner för Sverige, inte bara på kontinenten utan också i ett globalt perspektiv.

Det faktum att många latinamerikaner tog sin tillflyktsort till Sverige under diktatureernas tidevarv har inneburit att det finns en unik möjlighet för ett fortsatt samarbete med Latinamerika. De i diaspora i Sverige har till stor del behållit kontakten med sina hemländer och dess samhällen. Detta förtroendekapital är en stor tillgång som en framtida rödgrön regering kommer att förvalta och utveckla.

Vi vill att regeringen lägger större vikt vid Sveriges relationer med Latinamerika. Vi rödgröna kommer att presentera en samstämmig strategi och vi kommer att öka, bredda och fördjupa vårt samarbete med Latinamerika under kommande mandatperiod. Vi vill bl.a. arbeta för en ökad svensk diplomatisk närvaro i Latinamerika.

Särskilt yttrande

Antidiskrimineringslagstiftning och andra åtgärder till skydd för hbt-personer, punkt 13 (v, mp)

Hans Linde (v) och Max Andersson (mp) anför:

Under de senaste åren har det blivit tydligt att ett EU-medlemskap inte är en garant för att hbt-personer ska undgå diskriminering eller att sexuella och reproduktiva rättigheter ska respekteras. Inte minst har detta blivit tydligt när länder som Lettland och Litauen försökt stoppa Pridefiranden och inskränka hbt-personers mänskliga rättigheter. Abortförbudet i Polen, på Irland och Malta är också exempel på detta. Sverige bör se över möjligheten för ytterligare åtgärder mot de medlemsländer som inte efterlever de mänskliga rättigheterna avseende sexuell läggning och könsidentitet. Vi vill inte se gemensamma regler på EU-nivå för t.ex. abortlagstiftning, men anser att EU måste stå upp för alla medborgares mänskliga rättigheter oavsett kön och sexualitet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelse 2009/10:150

Regeringens skrivelse 2009/10:150 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2009.

Följdmotion med anledning av skrivelse 2009/10:150

2009/10:U15 av Urban Ahlin m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU som utrikespolitisk aktör.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en skärpning av EU:s gemensamma kemikalielagstiftning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jobben.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ekonomiska och finansiella frågor.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fullständigt informationsutbyte i enlighet med sparandedirektivet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att informationsutbytet också ska gälla andra kapitalinkomster än räntor.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skattemyndigheter måste ges rätt att lämna vidare information till berörda myndigheter då andra brott än skattebrott föreligger.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genom ministerrådet begära att momsdirektivet ses över för att förbättra villkoren för den ideella sektorn.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör driva att det inom EU införs en minimiskatt på vin.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska undersöka möjligheten att beskatta sådana kostnadsersättningar till ledamöter i Europaparlamentet för utövande av uppdraget som ej motsvaras av de utgifter som de är avsedda att täcka.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om patientrörlighetsdirektivet.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en handlingsplan för energitrygghet och energisolidaritet.

Skrivelse 2009/10:174

Regeringens skrivelse 2009/10:174 Redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009 .

Följdmotion med anledning av skrivelse 2009/10:174

2009/10:U16 av Urban Ahlin m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om klimatet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en civil övervakningsmekanism för gasledning i Östersjön.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ekonomi och sysselsättning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fullständigt informationsutbyte i enlighet med sparandedirektivet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att informationsutbytet också ska gälla andra kapitalinkomster än räntor.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska undersöka möjligheten att beskatta kostnadsersättningar till ledamöter i Europaparlamentet för utövande av uppdraget som ej motsvaras av utgifter som de är avsedda att täcka.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jobben.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:U243 av Anne Ludvigsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om frivilligorganisationernas kompetens och engagemang under Sveriges ordförandeskap i EU.

2008/09:U282 av Anneli Särnblad och Marita Ulvskog (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska prioritera sexuell och reproduktiv hälsa under det svenska EU-ordförandeskapet 2009.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:Sk407 av Lars Ohly m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att garantera fackliga rättigheter i EU:s fördrag.

2009/10:U202 av Hans Linde m.fl. (v):

2. Riksdagen begär att regeringen ska återkomma till riksdagen med besked om hur svensk diplomatisk närvaro kan utökas i Latinamerika.

2009/10:U205 av Hans Linde m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör agera inom EU för att villkora ett turkiskt EU-medlemskap med att kurdernas rättigheter ska respekteras och att det politiska systemet ska genomgå en grundläggande reformering för att exkluderingen av kurderna ska upphöra.

2009/10:U209 av Lars Ohly m.fl. (v):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för att ytterligare åtgärder vidtas mot de medlemsländer som inte efterlever de mänskliga rättigheterna avseende sexuell läggning och könsidentitet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för EU ska verka för en skärpning av Köpenhamnskriterierna avseende hbt-personers rättigheter.

2009/10:U212 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hanteringen av skattemedel inom EU.

2009/10:U223 av Thomas Strand m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att Sveriges regering i EU agerar för att förhindra penningtvätt i Europa och arbetar för att företag i EU följer ”Global Compact”.

2009/10:U282 av Annelie Enochson (kd):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige på EU-nivå bör se till att religionsfrihetsfrågor och diskriminering på grund av religion och tro integreras i EU:s utvecklingssamarbete, både i relation till hur bistånd fördelas och i uppföljning av hur det har använts.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta för att införa en kommissionär för mänskliga rättigheter inom EU-kommissionen och för att Europaparlamentets underkommitté för mänskliga rättigheter blir en huvudkommitté.

2009/10:U286 av Monica Green m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att en särskild barnkommissionär inrättas i EU.

2009/10:U300 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU-myndigheter.

2009/10:U309 av Lars-Axel Nordell (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att koncentrera Europaparlamentet till en ort.

2009/10:U321 av Ronny Olander m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en social klausul i EU-fördraget.

2009/10:U324 av Hans Rothenberg och Lars-Arne Staxäng (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över miljardbegreppet inom EU:s verksamheter.

2009/10:U335 av Christer Winbäck (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att även krav på mänskliga rättigheter för den albanska minoriteten i södra Serbien (känd som Preshevadalen) ska vara en del av den svenska hållningen till Serbiens närmande till EU.

2009/10:U340 av Urban Ahlin m.fl. (s):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 2.10 EU-bistånd.

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 3.4 Avskaffa jordbrukssubventionerna.
56. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.1 Grunden för EU-samarbetet.
57. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.2 EU:s grannskap.
58. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.3 Öster om EU.
59. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.4 Söder om EU.
60. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.5 Ökad öppenhet och insyn inom EU.
61. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.6 Ett föredöme för det internationella samarbetet.
62. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.7 En bättre värld.
63. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.8 Europaparlamentets säte.

2009/10:U343 av Börje Vestlund m.fl. (s):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förändring av regelverket för diskriminering på EU-nivå.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder mot de medlemmar i EU som inte respekterar hbt-personers mänskliga rättigheter.

2009/10:U345 av Anna Kinberg Batra (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillhandahålla tillgång till Internet för besökande vid Sveriges ambassader i utlandet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att driva på för att när Lissabonfördraget genomförs göra detta möjligt även inom EU:s kommande gemensamma utrikesrepresentation.

2009/10:U350 av Ulf Holm och Max Andersson (båda mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en pakt för att säkerställa homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter i EU.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att EU ska använda de möjligheter som finns att vidta åtgärder mot medlemsstater som kränker skyddet för hbt-personers mänskliga fri- och rättigheter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla medlemsländer i EU ska göra utbildnings- och informationsinsatser om de övergrepp hbt-personer utsätts för.

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om anslag av medel för FN:s flyktingkommissariats medverkan vid förvaltningen av EU:s yttergränser.

2009/10:N490 av Hans Linde m.fl. (v):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU avskaffar stöd till jordbrukare inom unionen som leder till dumpning av överskott i fattiga länder.

2009/10:A443 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter i EU:s kandidatländer och ansökarländer.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU:s insatser mot diskriminering.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om diskriminerande bestämmelser för personal inom EU:s olika organ samt andra organisationer på europeisk eller global nivå.

BILAGA 2

Finansutskottets yttrande 2009/10:FiU5y

Verksamheten i Europeiska unionen 2009 och ordförandeskapet i Europeiska unionens ministerråd andra halvåret 2009

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 29 april 2010 att bereda finansutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2009/10:150 med berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2009 och skrivelse 2009/10:174 med redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009.

Med anledning av skrivelse 2009/10:150 med berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2009 har motion 2009/10:U15 av Urban Ahlin m.fl. (s) väckts. Yrkande 4 om ekonomiska och finansiella frågor rör finansutskottet.

Med anledning av skrivelse 2009/10:174 med redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009 har motion 2009/10:U16 av Urban Ahlin m.fl. (s) väckts. Yrkande 3 om ekonomi och sysselsättning rör finansutskottet.

I yttrandet finns avvikande meningar från (s) och (v).

Utskottets överväganden

Skrivelserna

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2009 (skr. 2009/10:150)

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2009 i enlighet med 10 kap. 1 § riksdagsordningen. Skrivelsen är uppdelad utifrån arbetet i ministerrådets olika sammansättningar. Finansutskottets beredningsområde berörs främst av följande avsnitt i skrivelsen:

4 Lissabonstrategin (s. 25–27)

6 Översynen av EU:s budget (s. 29–30)

12 Ekonomi och finans (s. 88–95)

14 EU:s budget (s. 101–103)

15 Skydd av EU:s finansiella intressen (s. 103–104)

16 Statistik (s. 105)

23 Sysselsättningspolitik (s. 142–146)

29.6 Offentlig upphandling (s. 171–172)

30.2 Fri rörlighet för finansiella tjänster (s. 174–178)

32.1.3 Näringspolitik: Finansiering (s. 185–186)

32.4 Konkurrens och statsstöd (s. 188–191)

32.5 Fordonsindustrin

38 Utvecklingen av framtidens e-förvaltning i Europa

Redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009 (skr. 2009/10:174)

Skrivelsen innehåller en kortfattad redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd. I skrivelsen beskrivs hur ordförandeskapet förbereddes inom Regeringskansliet, hur det genomfördes och de viktigaste resultaten som uppnåddes. Dessutom lämnas en kostnadsredogörelse. Finansutskottets beredningsområde berörs främst av följande avsnitt i skrivelsen:

4.3 Ordförandeskapets resultat: Ekonomi och sysselsättning – EU stärkt ur den ekonomiska krisen

Den ekonomiska och finansiella krisen

Skrivelserna

Under året har en viktig uppgift för framför allt Europeiska rådet och Ekofinrådet varit att fortsätta att hantera den ekonomiska kris som bröt ut under hösten 2008. Det har handlat om att enas om regler och åtgärder på EU-nivå, att följa upp redan vidtagna åtgärder och att koordinera de åtgärder som vidtas av medlemsstaterna. Mot bakgrund av att EU är på väg ur den ekonomiska krisen och att den negativa utvecklingen har börjat vända har arbetet i Ekofinrådet och Europeiska rådet även i stor utsträckning inriktats på att öka den finansiella sektorns motståndskraft mot framtida kriser. Enligt skrivelserna ges en god översikt över de åtgärder som vidtagits med anledning av krisen i kommissionens meddelande inför Europeiska rådet i mars 2009 (KOM(2009) 114 slutlig).

Under den senare delen av året har fokus framför allt legat på att enas om principer för hur EU:s medlemsstater ska fasa ut de stimulansåtgärder som vidtagits under krisen och för hur balansen i de offentliga finanserna kan återupprättas, med andra ord en exitstrategi. På Ekofinrådets informella möte i Göteborg den 1–2 oktober enades finansministrarna om principerna för exitstrategin samt att exitstrategin skulle utformas inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten, och med utgångspunkt från dessa diskussioner antogs rådsslutsatser om exitstrategin på Ekofinrådets möte den 20 oktober. Europeiska rådet antog sedan vid sitt möte den 29–30 oktober slutsatser om en finanspolitisk exitstrategi utifrån de principer som antogs av Ekofinrådet.

Enligt skrivelserna har riksdagen informerats om EU:s åtgärder mot den ekonomiska krisen i och med de samråd som skett med EU-nämnden inför samtliga formella Ekofinrådsmöten under året (9 stycken). Dessutom har finansutskottet vid två tillfällen, den 8 juni 2009 och den 15 oktober 2009, informerats om arbetet med att hantera den ekonomiska krisen.

I skrivelsen med redogörelse för det svenska ordförandeskapet under andra halvåret 2009 konstaterar regeringen att en av de två frågor som ordförandeskapet präglades av var den finansiella och ekonomiska krisen där det svenska ordförandeskapet hade ambitionen att EU skulle gå starkt ur krisen. En viktig uppgift blev att hantera uppföljningen av krisen och lägga grunden för tillväxtarbetet för nästa årtionde. Det var under det svenska ordförandeskapet som arbetet inriktades på att utarbeta strategier för avveckling av genomförda stödåtgärder när tiden är mogen samt att enas om åtgärder för att förbättra stabiliteten i och tillsynen över det finansiella systemet. Den nya tillsynsstrukturen kommer, enligt skrivelsen, att innebära en förbättrad övervakning av EU:s finansiella sektor, ökad harmonisering av tillsynsområdena inom EU samt förbättrade förutsättningar för att upptäcka risker i tid. Det antogs också en allmän inriktning om änd-

ringar i kapitaltäckningsdirektiven. Ändringarna innebär, enligt skrivelsen, skärpta kapitaltäckningsregler och bindande regler för ersättningssystem, inklusive begränsning av bonusar.

Motionerna

I kommittémotion 2009/10:U15 av Urban Ahlin m.fl. (s), yrkande 4, anför motionärerna att den ekonomiska och finansiella krisen har sitt ursprung i kraftigt fallande tillgångsvärden och att detta har blottlagt stora brister inom regleringen och tillsynen av den finansiella sektorn.

Motionärerna gör bedömningen att den svenska regeringen måste vara djupt engagerad i reformeringen av den finansiella sektorn under de kommande åren för att säkerställa en kraftfull och effektiv reglering och tillsyn och att det för Socialdemokraterna kommer att vara en prioriterad fråga inom ramen för det europeiska arbetet att skapa ett så enhetligt finansiellt regelverk som möjligt. De anser även att den nuvarande regeringen måste göra detta till en prioriterad fråga. Motionärerna konstaterar att det nu i rådet finns en överenskommelse om europeiska regler för kapitaltäckning. Andra viktiga regleringsområden är, enligt motionärerna, utformningen av rörliga ersättningssystem och förbättrade riskbedömningar av finansiella instrument och institutioner. Vidare anser motionärerna att arbetet för att begränsa de s.k. skatteparadisens verksamhet och öka transparensen är av stor vikt för att åstadkomma en tryggare finansiell sektor och att det på alla dessa områden finns behov av kraftfull reglering. En annan fråga som är central för Sveriges agerande inom det europeiska samarbetet är att säkra att det internationella kapitalet möts av internationell politik och internationella regler. På sikt vill motionärerna se en europeisk finansiell myndighet med muskler. Motionärerna vill att den europeiska myndigheten ska ha möjlighet att, under vissa förutsättningar, överpröva nationella inspektioner. Motionärerna avslutar med att konstatera att finanskrisen också har visat på brister i uppföljning och efterlevnad i de finanspolitiska ramverk som finns på europeisk nivå. Det är, enligt motionärerna, uppenbart att förtroendet för stabilitets- och tillväxtpakten riskerar att undergrävas av de ekonomiska problem som många europeiska länder har hamnat i. Motionärerna menar att detta förtroende därför behöver stärkas.

Kommittémotion 2009/10:U16 av Urban Ahlin m.fl. (s) har väckts med anledning av skrivelse 2009/10:174 Redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009. I motionens yrkande 3 anförs, liksom i motion 2009/10:U15, att den ekonomiska och finansiella krisen har sitt ursprung i kraftigt fallande tillgångsvärden och att detta har blottlagt stora brister inom regleringen och tillsynen av den finansiella sektorn. Därefter gör motionärerna bedömningen, liksom i motion 2009/10:U15, att den svenska regeringen måste vara djupt engagerad i reformeringen av den finansiella sektorn under de kommande åren för att säkerställa en kraftfull och effektiv reglering och tillsyn och att det

för Socialdemokraterna kommer att vara en prioriterad fråga inom ramen för det europeiska arbetet att skapa ett så enhetligt finansiellt regelverk som möjligt. De anser även att den nuvarande regeringen måste göra detta till en prioriterad fråga. Motionärerna vill på sikt se en europeisk myndighet med muskler som ska ha möjlighet att, under vissa förutsättningar, överpröva nationella inspektioner. De resonemang om utökad reglering på finansmarknaden och begränsningar av skatteparadis som återfinns i motionen överensstämmer också med dem som finns i motion 2009/10:UU15. Motionen avslutas, liksom motion 2009/10:UU15, med konstaterandet att det är uppenbart att förtroendet för stabilitets- och tillväxtpakten riskerar att undergrävas av de ekonomiska problem som många europeiska länder har hamnat i. När det gäller det svenska EU-ordförandeskapet anser motionärerna att det är uppenbart att regeringens jobbpolitik – försämringar i trygghetsförsäkringarna i kombination med skattesänkningar – inte har varit effektiv och att den har mycket olyckliga fördelningseffekter. Mot bakgrund av detta vill motionärerna att regeringen delar med sig av dessa negativa erfarenheter till övriga medlemsländer, så att liknande misstag kan undvikas. När motionärerna i sin utvärdering av det svenska EU-ordförandeskapet söker efter konkreta resultat inom de prioriterade områdena finanskrisen, klimatet och arbetslösheten hittar de få svenska initiativ och utblivna resultat.

Tidigare behandling

I sitt utlåtande 2008/09:FiU42 Finansiell tillsyn framhåller utskottet bl.a. att rapporter från det föreslagna EU-rådet för systemrisker ska vara offentliga i så stor utsträckning som möjligt. Dessutom anser utskottet att det föreslagna systemet med tre tillsynsmyndigheter på EU-nivå bör ses över inom två eller högst tre år. Tillsynen på längre sikt bör bedrivas av enbart en enda konsoliderad myndighet på EU-nivå. Vidare är det utskottets mening att frågan om huruvida tillsynsmyndigheter på EU-nivå ska kunna utöva direkt tillsyn över enskilda institut bör bli föremål för ytterligare överväganden. Detsamma gäller frågan om vilka befogenheter dessa EU-myndigheter ska ha i krissituationer.

I utskottets överväganden i betänkande 2008/09:FiU16 Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet menar utskottet att förslagen till stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet ska ses i sitt europeiska och globala sammanhang. Utskottet anser att det är mycket värdefullt att finansörerna möts av samordnade åtgärder inom hela EU och även andra delar av världen. Utskottet konstaterar att åtgärderna bland EU-länderna kräver samordning och att det är värdefullt att Europeiska kommissionen verkar för att medlemsländernas stödåtgärder inte innebär olagligt statsstöd eller att konkurrensen snedvrids.

I utskottets utlåtande 2009/10:FiU29 Utlåtande över EU:s framtidsstrategi EU 2020 (s. 26) framför utskottet, liksom kommissionen framhåller i sitt meddelande Europa 2020 – En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla (KOM(2010) 2020), att en hög offentlig skuldnivå inte kan fortsätta i det oändliga. Det krävs en trovärdig exitstrategi från de akuta åtgärder som vidtagits med anledning av den ekonomiska krisen. I det sammanhanget framhåller utskottet vikten av att respekten för stabilitets- och tillväxtpakten upprätthålls. Det långsiktiga ansvaret för statsfinanserna är av central betydelse, både för att bevara trovärdigheten och för att förhindra stora och drastiska nedskärningar i välfärdssystemen. När det gäller exitstrategier för åtgärderna på finansmarknaden hänvisar utskottet i utlåtandet till de rådsslutsatser som antogs av Ekofin i december 2009 under det svenska ordförandeskapet.

Utskottet har också vid tre tillfällen (den 19 februari, 8 juni och 3 november) under 2009 haft överläggningar med statsrådet Mats Odell och statssekreterare Urban Karlström om finansiell tillsyn och ytterligare reglering av finansmarknaden. Vid samtliga tre tillfällen har ordföranden konstaterat att det funnits en majoritet för regeringens redovisade ståndpunkt. Vid överläggningen den 3 november underströk utskottet särskilt sina synpunkter som redovisades i utlåtande 2008/09:FiU42 Finansiell tillsyn.

Finansutskottets konferens för ordförande i finans- och budgetutskotten den 6–7 september 2009

Finansutskottet stod värd när parlamentariker från EU:s medlems- och kandidatländer träffades i riksdagen den 6–7 september 2009. Hållbara finanser och ekonomiska aspekter av klimatförändringarna var temat för mötet, som var öppet för allmänheten. Talarna kom från den akademiska världen, Finansdepartementet, Riksrevisionen och internationella organisationer.

Lissabonstrategin och EU 2020

Skrivelserna

När Lissabonstrategin antogs av Europeiska rådet våren 2000 sattes år 2010 som måldatum. Arbetet kring Lissabonstrategin under året har i stor utsträckning handlat om strategin efter 2010 och hur en förnyad strategi bättre ska kunna möta framtida utmaningar och bana väg för en långsiktigt hållbar tillväxtpotential i Europa.

Enligt skrivelserna var hösten 2009 en viktig tidpunkt för att föra diskussionen om efterföljaren av Lissabonstrategin framåt, och frågan fanns tidigt med i förberedelserna av det svenska ordförandeskapet. Diskussion kring centrala frågor för den framtida strategin fördes och slutsatser antogs i ett antal berörda rådskonstellationer under hösten, bl.a. i Ekofinrådet, EPSCO-rådet, konkurrenskraftsrådet, miljørådet, telekom- och energirådet

samt rådet för utbildning, ungdom och kultur. En policydiskussion fördes även i allmänna rådet. Arbetet i rådet föregicks av ett antal högnivåkonferenser och informella ministermöten under ordförandeskapet som diskuterade efterföljaren till Lissabonstrategin där syftet var att identifiera och enas kring ett antal centrala områden.

På Europeiska rådets vårtoppmöte den 19–20 mars presenterade kommissionen ett meddelande om uppföljningen av genomförandet av Europas ekonomiska återhämtningsplan (KOM(2009) 114). Europeiska rådet bad kommissionen att under andra halvåret 2009 presentera förslag till förnyad Lissabonstrategi efter 2010, men förslaget kom att skjutas upp till våren 2010.

Tidigare behandling

Finansutskottet behandlade i sitt utlåtande 2009/10:FiU29 kommissionens dokument Europa 2020 – En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla (KOM(2010) 2020) och Samråd om framtidsstrategin EU 2020 (KOM(2009) 647). I utlåtandet konstaterar utskottet att EU och dess medlemsstater står inför flera stora utmaningar. Vid sidan av att i det korta perspektivet hantera den ekonomiska och finansiella krisen måste EU också möta de ekonomiska, sociala och miljömässiga utmaningarna av mer strukturell art. Utskottet menar att den nya EU 2020-strategin måste bli en central del av EU:s politik för att det ska gå att ta sig ur krisen och styra mot en långsiktigt hållbar utveckling i en värld av nya marknader och nya konkurrenter. Strategin ska enligt utskottet bidra till hållbara offentliga finanser och främja en konkurrenskraftig, grön och resurseffektiv ekonomi. Utskottet stöder de prioriteringar som regeringen anser vara angelägna:

- Stärk den inre marknaden och utnyttja de fördelar som kommer av utrikeshandel och öppenhet.
- Säkerställ hållbara offentliga finanser för att främja trovärdigheten hos framtida sociala åtaganden.
- Upprätta inkluderande arbetsmarknader för att främja tillväxt och social sammanhållning och garantera jämställdhet mellan könen.
- Omvandla miljömässiga utmaningar till möjligheter genom en grönare ekonomi och ett innovativt företagsklimat.
- Investera i framtiden: främja kunskapsbaserad tillväxt.

Kommissionen pekar ut tre områden: När det gäller smart tillväxt understryker utskottet betydelsen av forskning för den långsiktiga ekonomiska utvecklingen. Beträffande hållbar tillväxt erinrar utskottet om vikten av ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken. Utskottet framhåller särskilt, när det gäller tillväxt för alla, att Sverige driver frågan om kvinnors deltagande på arbetsmarknaden.

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden föranledde 4 reservationer. I en gemensam motivreservation (s, v, mp) menar reservanterna att det behövs en stor öppenhet i processen kring EU:s 2020-strategi

och att det krävs tid för diskussion och debatt för att få en folklig förankring. Det är, enligt reservanterna, dags för medborgarnas Europa där människan går före marknaden. Reservanterna menar att EU-kommissionens förslag tyvärr kännetecknas mer av en krisstrategi än en framtidsstrategi. Enligt reservanterna står EU inför flera stora, långsiktiga utmaningar och det är i dessa som Lissabonstrategins efterföljare måste ta sin utgångspunkt. EU 2020-strategin måste därför ses som tredelad, dvs. socialpolitiken, den ekonomiska politiken och miljöpolitiken ska ömsesidigt stödja varandra. I en motivreservation (v) vad gäller vissa frågor om ekonomisk politik och styrformer menar reservanten att Sverige bör agera för att beslut om strategin inte tas under våren 2010, detta mot bakgrund av att många års återhämtning från den ekonomiska krisen väntar Europas länder och att kommissionens trovärdighet, i fråga om reformering av EU-budgeten och upprätthållandet av EMU-projektet, troligen är satt ur spel. Reservanten avslutar med att den tid som då kommer att finnas för diskussion får utvisa om det över huvud taget behövs strategipapper, vars mål tycks vara helt uppe i det blå, medan nöden för Europas medborgare finns här och nu. Slutligen har (v) och (mp) varsin motivreservation när det gäller vissa konsumentfrågor som rör den inre marknaden. I Vänsterpartiets reservation framhålls bl.a. att konsumentskyddsaspekterna inte beaktas i tillräcklig utsträckning i kommissionens förslag på åtgärder för att stärka den inre marknaden. Reservanten anser att strävan efter likformiga regler inom EU inte får gå ut över varje nations möjligheter att ha en konsumentskyddslagstiftning som är strängare till förmån för konsumenternas intressen. I motivreservationen från Miljöpartiet anser reservanterna bl.a. att ett regelverk på EU-nivå när det gäller konsumentskydd bör vara ett regelverk med miniminivåer. Varje enskilt land ska kunna gå före vad gäller skyddsnivå för konsumenterna.

Översyn av EU:s budget

Skrivelserna

I enlighet med Europeiska rådets beslut 2005 om budgetramen för perioden 2007–2013 samt 2006 års interinstitutionella avtal om budgetdisciplin mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen, skulle kommissionen senast före utgången av 2009 presentera en rapport om en heltäckande översyn av EU:s budget. Kommissionen fullföljde dock inte Europeiska rådets begäran eller det interinstitutionella avtalet. Stats- och regeringscheferna diskuterade tidtabellen för översynen vid Europeiska rådets möte den 10–11 december. I slutsatserna från toppmötet uppmanas kommissionen att lägga fram rapporten om budgetöversynen så att riktlinjer för prioriteringar kan lämnas under 2010.

Enligt skrivelserna prioriterar regeringen översynsfrågan. Regeringens övergripande ståndpunkt är att översynen – utifrån en diskussion om framtida gemensamma prioriteringar – bör leda till en djupgående reform av EU:s budgetram och utgiftsstruktur samt en omprioritering av utgifter. Den framtida budgeten bör grunda sig på subsidiaritet, europeiskt mervärde, proportionalitet och sund ekonomisk förvaltning. Andra centrala utgångspunkter är budgetrestriktivitet och samstämmighet mellan politikområden. Av skrivelsen framgår att regeringen förordar omfattande reformer och kraftiga minskningar av utgifterna för den gemensamma jordbrukspolitiken, och även sammanhållningspolitiken måste reformeras. Regeringen anser också att inkomstsystemet bör vara rättvist och att det gemensamma budgetsytemet bör leda fram till en rättvis bördefördelning mellan medlemsländerna, vilket bara kan uppnås om utgiftssidan också reformeras. Om tillräckliga utgiftsreformer inte genomförs, krävs fortsatta korrigeringar, rabatter etc. på inkomstsidan för att upprätthålla en rättvis bördefördelning.

Tidigare behandling

I utlåtande 2007/08:FiU14 Översyn av EU:s budget behandlade utskottet kommissionens meddelande om budgetreform (SEK(2007) 1188). Utskottet konstaterar i utlåtandet att tillkomsten av budgetöversynen var en viktig förutsättning för att Sverige skulle godkänna långtidsbudgeten för 2007-2013.

Utskottet ställde sig i utlåtandet bakom de principer och utgångspunkter som regeringen ansåg skulle vara styrande för budgeten: subsidiaritet, europeiskt mervärde, proportionalitet, sund ekonomisk förvaltning och restriktivitet. Utskottet konstaterade vidare att trots att sammansättningen av budgetens utgifter har förändrats domineras utgifterna fortfarande kraftigt av jordbrukspolitik och regionalpolitik, och utskottet anser att EU-budgetens förmåga att anpassa sig till förändrade förutsättningar och krav inte har varit tillräcklig. Utskottet anser att det behövs genomgripande omprioriteringar av EU-budgetens utgifter och att förändringarna ska göras utan att budgetens utgifter ökar.

I sitt utlåtande över EU:s framtidsstrategi (utl. 2009/10:FiU29) tas också frågan om EU:s budget upp. I utlåtandet konstaterar utskottet att det ställningstagande som utskottet gjorde i betänkande 2007/08:FiU14 Översyn av EU:s budget också är relevant i arbetet med EU 2020.

Effektiv och korrekt användning av EU-medel

Skrivelserna

I april lämnade regeringen för första gången ett intygande avseende EU-medel. Intyget som avser 2008, innehåller en årlig räkenskapsammansättning över medel mottagna från EU:s budget samt en redogörelse för

hur dessa medel har använts. Intygandet, som ingår som en del i Årsredovisning för staten, överlämnades till riksdagen med kopia till Europeiska kommissionen och Europeiska revisionsrätten. I intygandet bedömer regeringen om EU-räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande samt intygar att det finns ett ramverk för staten som syftar till att säkerställa en betryggande intern styrning och kontroll av EU-medlen.

Tidigare behandling

I sitt betänkande 2008/09:FiU26 Årsredovisning för staten 2008 konstaterar utskottet att det är bekymmersamt att revisionsrätten under lång tid inte kunnat lämna en ren revisionsberättelse angående hanteringen av EU:s medel. Utskottet noterar att regeringen den 1 januari 2008 infört ett ramverk i syfte att säkerställa en korrekt hantering av EU-medel och i årsredovisningen för första gången lämnar ett nationellt intygande till riksdagen, revisionsrätten och EU-kommissionen som dels försäkrar att redovisningen i allt väsentligt är rättvisande, dels att ett ramverk som säkerställer styrning och kontroll av EU-medlen finns på plats. Utskottet erinrar om att modellen med gemensam förvaltning av stora delar av EU:s budgetmedel lägger ett betydande ansvar på medlemsstaterna och deras förmåga att hantera medlen på ett korrekt sätt. Därför välkomnar utskottet att regeringen utfärdar ett nationellt intygande, vilket är ett väsentligt steg i riktning mot förbättrad kontroll av EU:s budgetmedel och kan stärka revisionsrättens möjligheter att avge en ren revisionsförklaring. Finansutskottet hoppas att det ska inspirera andra medlemsstater i unionen att också förbättra sin kontroll över EU-medel.

I sitt utlåtande över EU:s framtidsstrategi (bet. 2009/10:FiU29) betonar utskottet att den svenska budgetpolitiken i EU innebär bl.a. att Sverige ska verka för en kostnadseffektiv användning av EU:s budgetmedel.

Finansutskottets ställningstagande

Regeringens skrivelse med berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2009 ger en översiktlig beskrivning av EU-samarbetet under det gångna året enligt utskottet. Utskottet noterar att samarbetet under 2009 har innehållit en mängd händelser och beslut inom finansutskottets område. Mycket av arbetet inom EU under 2009 har handlat om att hantera uppföljningen av den finansiella och ekonomiska krisen, vilket inte minst framgår av regeringens skrivelse med redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009.

Som framgår av de kompletterande uppgifterna har utskottet vid flera tillfällen under det senaste året haft anledning att ta ställning till åtgärder som har föranletts av den finansiella och ekonomiska krisen. Utskottet har ställt sig bakom regeringens ståndpunkter och uttryckt vikten av samordnade åtgärder inom hela EU för att lindra effekterna av krisen och vikten

av trovärdiga exitstrategier från de akuta krisåtgärderna. Utskottet har också tagit ställning till kommissionens meddelande om den finansiella tillsynen i Europa. Dessutom har utskottet under 2009 haft överläggningar med Finansdepartementet i frågor om finansiell tillsyn och ytterligare reglering av finansmarknaderna. Mot bakgrund av utskottets tidigare ställningstaganden och mot bakgrund av den svenska regeringens insatser som ordförande i Europeiska unionens råd under andra halvåret 2009, kan utskottet konstatera att den svenska regeringen har varit djupt engagerad i reformeringen av den finansiella sektorn och arbetat med den inriktning som motionärerna anger i motionerna 2009/10:U15 och 2009/10:U16. Regeringen framhåller i skrivelse 2009/10:150 att den ekonomiska och finansiella krisen har satt stabilitets- och tillväxtpakten på prov och att en mycket viktig uppgift har varit att upprätthålla förtroendet för pakten när så många länder samtidigt har hamnat i ekonomiska svårigheter och blivit föremål för underskottsförfarande. Utskottet kan inte se att detta skiljer sig från vad motionärerna i motionerna 2009/10:U15 och 2009/10:U16 anför när det gäller stabilitets- och tillväxtpakten. Utskottet har också i sitt utlåtande över EU:s framtidsstrategi 2020 framhållit vikten av att respekten för stabilitets- och tillväxtpakten upprätthålls. Utskottet delar inte motionärernas bedömning att det är svårt att hitta svenska initiativ och uteblivna resultat på det svenska ordförandeskapets prioriterade områden. Tvärtom, vilket också framgår av skrivelsen om det svenska ordförandeskapet, har medlemsstaterna under det svenska ordförandeskapet bl.a. tagit viktiga steg mot en gemensam tillsynsmyndighet inom den finansiella sektorn och antagit slutsatser i Europeiska rådet om en finanspolitisk exitstrategi utifrån de principer som arbetades fram under det informella Ekofinrådets möte i Göteborg i oktober 2009. För övrigt anser utskottet att regeringen genom att sätta arbetslinjen och jobben främst, även under krisen, har motverkat risken för att arbetslösheten i längden biter sig fast på en hög nivå. Utskottet vill erinra om att Sverige genom sin expansiva finanspolitik, utan att äventyra de offentliga finanserna, har varit en förebild för andra EU-länder under krisen. Utskottet finner mot bakgrund av det anförda inte skäl till att riksdagen ska vidta någon åtgärd med anledning av de båda motionerna. Motionerna bör således avstyrkas.

Regeringen redovisar också arbetet i EU under 2009 vad avser EU 2020-strategin, översynen av EU:s budget och arbetet med en effektiv och korrekt användning av EU-medel. Av de kompletterande uppgifterna framgår att utskottet har behandlat dessa frågor i tidigare betänkanden. Utskottet står fast vid de ställningstaganden som gjorts i dessa betänkanden.

Stockholm den 6 maj 2010

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Bertil Kjellberg (m), Anna Lilliehöök (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinderson (m), Roger Tiefensee (c), Monica Green (s), Nina Lundström (fp), Hans Hoff (s), Peder Wachtmeister (m), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd), Jörgen Hellman (s), Christina Zedell (s) och Mats Pertoft (mp).

Avvikande meningar

1. Verksamheten i Europeiska unionen 2009 och ordförandeskapet i Europeiska unionens ministerråd andra halvåret 2009 (s)

Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Tommy Terne-
mar (s), Jörgen Hellman (s) och Christina Zedell (s) anför:

Många medlemsländer har, i form av stigande arbetslöshet och växande budgetunderskott, drabbats hårt av finanskrisen. De kraftigt fallande tillgångsvärden som låg till grund för krisen blottade stora brister inom regleringen och tillsynen av den finansiella sektorn. Under 2009 har EU-samarbetet inom det ekonomiska och finansiella området därför i hög grad varit inriktat på att åtgärda många av de brister som identifierats i syfte att minska risken för framtida kriser. Bland annat finns det nu en överenskom-
melse om en ny struktur för tillsynen över de finansiella marknaderna. För att säkerställa en kraftfull och effektiv reglering och tillsyn av den finansiella sektorn gör vi bedömningen att den svenska regeringen måste vara djupt engagerad i reformeringen av den finansiella sektorn. En prioriterad fråga för oss kommer att vara att inom ramen för det europeiska samarbetet skapa ett så enhetligt finansiellt regelverk som möjligt, och vi anser att den nuvarande regeringen måste göra detta till en prioriterad fråga. En central fråga för Sveriges agerande i det europeiska samarbetet är att säkra att det internationella kapitalet möts av internationell politik och internationella regler. På sikt vill vi se en europeisk finansiell myndighet med möjlighet att överpröva nationella inspektioner under vissa förutsättningar. Vi anser också att en utökad reglering av utformningen av rörliga ersättningsystem och förbättrade riskbedömningar av finansiella instrument är nödvändiga. En kraftfull reglering för att begränsa de s.k. skatteparadisen är också av stor vikt för att åstadkomma en tryggare finansiell sektor. Finanskrisen har också visat på brister i uppföljningen och efterlevnaden av de finanspolitiska ramverk som finns på europeisk nivå. Det är uppenbart att förtroendet för stabilitets- och tillväxtpakten riskerar att undergrävas av de ekonomiska problem som många europeiska länder har hamnat i, och vi anser att detta förtroende behöver stärkas. Det svenska ordförandeskapet säger sig ha fokuserat på åtgärder som begränsar arbetslösheten och främjar hög sysselsättning. De svenska erfarenheterna av regeringens politik på detta område är så här långt nedslående. Under krisen har arbetslösheten ökat mer i Sverige än den i genomsnitt har gjort i Europa. Ungdomsarbetslösheten i Sverige är bland den högsta i Europa. Det är uppenbart att regeringens jobbpolitik – försämringar i trygghetsförsäkringarna i kombination med skattesänkningar – inte har varit effektiv. Den har

dessutom mycket olyckliga fördelningseffekter. Vi vill att regeringen delar med sig av dessa negativa erfarenheter till övriga medlemsländer, så att liknande misstag kan undvikas.

Med det anförda anser vi att riksdagen tillstyrker motion 2009/10:U15 yrkande 4 och motion 2009/10:U16 yrkande 3.

2. Verksamheten i Europeiska unionen 2009 och ordförandeskapet i Europeiska unionens ministerråd andra halvåret 2009 (v)

Ulla Andersson (v) anför:

Den ekonomiska och finansiella krisen har lett till stigande arbetslöshet och budgetunderskott i många länder i Europa. Det som nu sker i euro- och EU-området är tydliga tecken på att stabilitetspakten är fel tänkt. Det går inte att ha en gemensam valuta- och penningpolitik för så vitt skilda ekonomier, eftersom man då bara har nedskärningar och löner i de enskilda länderna att spela med. Det kommer att kosta gigantiska summor att hålla ihop EMU. I Sverige har regeringen varit för passiv under den finansiella krisen. Genom att t.ex. dra ned på utbildningsplatser och skära i de automatiska stabilisatorerna har regeringen motverkat en bättre utveckling. Finanskrisen har bl.a. visat på behovet av mer samverkan mellan länder beträffande tillsynen av finansiella företag. Jag anser att regleringen av såväl finansiella företag som deras produkter ska skärpas och att transparensen och öppenheten ska öka. Skärpta regleringar på EU-nivå bör göras i form av s.k. minimiregler, dvs. enskilda länder ska kunna formulera ett stramare regelverk om de så önskar. Friheten för det nationella självbestämmandet både i och utanför EU ska stärkas. Därför vill vi i Vänsterpartiet generellt dra ned på EU:s intäkter och utgifter. Verksamheter som i dag administreras genom EU skulle kunna skötas både mer demokratiskt och ekonomiskt effektivt om de i stället låg på medlemsländerna. Jag anser att kommissionen inte är trovärdig när det gäller de radikala reformer som den själv fört fram avseende jordbruksstödet och strukturfonderna. När det gäller EU2020-strategin har Vänsterpartiet lämnat en reservation till utskottets betänkande 2009/10:FiU29 Utlåtande över EU:s framtidsstrategi 2020. Mot bakgrund av att majoriteten av EU-länderna under säkert tio års tid kommer att tvingas betala av sina alltför stora statskulder, anser jag att kommissionens förslag behöver diskuteras mycket längre. Diskussionen får leda fram till om det över huvud taget behövs sådana här strategipapper när nöden för Europas medborgare finns här och nu.

Jag anser, i likhet med utskottet, att skrivelsen ska läggas till handlingarna och att motionerna ska avslås. När de gäller motiveringarna i Socialdemokraternas motioner instämmer jag dock till stora delar i det som anförs. Därför delar jag inte utskottsmajoritetens motiveringar till avslaget av motionsyrkandena.

BILAGA 3**Socialutskottets yttrande
2009/10:SoU4y****Verksamheten i Europeiska unionen under
2009**

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 29 april 2010 beslutat bereda bl.a. socialutskottet tillfälle att avge yttrande över regeringens skrivelse 2009/10:150 Årsboken om EU, Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2009 jämte en motion.

Socialutskottet begränsar yttrandet till att avse den fråga som tas upp i yrkande 11 i motion U15, av Urban Ahlin m.fl. (s).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

I avsnittet Hälso- och sjukvård (s. 160 f.) anför regeringen att det finns flera olika sakfrågor som hanteras på EU-nivå och som på olika sätt påverkar Sverige. Trots att hälso- och sjukvårdsområdet huvudsakligen utgör nationell kompetens är det viktigt att medlemsstaterna samarbetar och utbyter erfarenheter. Detta gäller inte minst de frågeställningar som medlemsstaterna inom unionen delar till följd av gränsöverskridande vårdssituationer.

Regeringen erinrar om att kommissionen den 2 juli 2008 presenterade ett förslag till direktiv om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande vård, ”patientrörlighetsdirektivet” (se faktapromemoria 2007/08: FPM134). Direktivet syftar främst till att kodifiera EG-domstolens rättspraxis om patienters rätt till ersättning för planerad hälso- och sjukvård i andra EU-länder. Europaparlamentet antog ett första yttrande om förslaget den 23 april 2009. I rådet fortsatte förhandlingarna under det tjeckiska och det svenska ordförandeskapet. Vid Epsco-rådets möte den 1 december kunde dock inte kvalificerad majoritet uppnås för det svenska ordförandeskapets förslag, varför arbetet med att nå en politisk överenskommelse fortsätter under 2010. Regeringen hade överläggningar om frågan med socialutskottet den 19 maj 2009, informerade utskottet den 1 oktober och hade förnyade överläggningar den 24 november. Regeringen samrådde med EU-nämnden den 5 juni och den 26 november.

Motionen

I motion U15 av Urban Ahlin m.fl. (s) yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om patientrörlighetsdirektivet.

Motionärerna är positiva till att införa ett patientrörlighetsdirektiv. De betonar vikten av att direktivet utformas med respekt för att sjukvården är en nationell angelägenhet.

Motionärerna anför kritik mot att handelsministern i tidningsartiklar framfört idéer om att sjukvården ska vara en del av tjänstesektorn och omfattas av tjänstedirektivet. Motionärerna ställer sig helt avvisande till ett sådant resonemang. Om sådana ståndpunkter förs fram av Sverige i de fortsatta diskussionerna, kommer det enligt motionärerna att försvåra möjligheterna att få till stånd ett patientrörlighetsdirektiv.

Överläggning med regeringen enligt 10 kap. 3 § riksdagsordningen

Den 24 november 2009 överlade utskottet med regeringen, genom statssekreterare Karin Johansson, Socialdepartementet, om patientrörlighetsdirektivet.

Av utskottets protokoll (2 §) framgår följande.

Underlaget inför överläggningen om KOM (2008) 414 utgörs av överlämnad promemoria från Socialdepartementet (dnr 130-677-2009/10), faktabromemoria 2007/08:FPM134 "Patientrörlighetsdirektivet" och rådspromemoria 2009-11-17 (S2009/8626/EIS).

Regeringens förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen anser att ordförandeskapets kompromissförslag bör godkännas. Förslaget innebär att domstolens rättspraxis om patienters rätt till ersättning för vård i andra EU-länder förtydligas och får genomslag i samtliga EU-länder, och att informationen till patienter om dessa rättigheter stärks betydligt. Ytterligare mervärde skapas genom direktivets bestämmelser om ömsesidigt erkännande av recept, som kommer att förenkla för patienter som söker vård över gränserna. Dessutom lägger direktivet grund för vidareutveckling av "Europeiska referensnätverk" och stöd till EU-ländernas samarbete kring utvärdering av medicinska metoder, två områden som på sikt kan betyda mycket för tillgången till högkvalitativ och säker hälso- och sjukvård i alla EU-länder.

Regeringen delar kommissionens uppfattning att patientrörligheten i dag knappast är av en omfattning som motiverar krav på förhandstillstånd annat än i undantagsfall. En klar majoritet av medlemsstaterna anser dock att möjligheten att införa förhandstillstånd för sjukhusvård är av största vikt för att planera den nationella hälso- och sjukvården, vilket måste respekteras med hänsyn till medlemsstaternas kompetens för att organisera och ge hälso- och sjukvård. Det bör framhållas att direktivet inte tvingar medlemsländer att införa förhandstillstånd eller på andra sätt begränsa patienters fria rörlighet, och att ordförandeskapet har arbetat nära rådets rättstjänst för att se till att förslaget inte strider mot domstolens rättspraxis och andra EG-rättsliga principer.

Regeringen anser att det är av största vikt att rådet kan anta en politisk överenskommelse under det svenska ordförandeskapet. Annars är risken stor att denna fråga förblir oreglerad för en överskådlig framtid, och att de rättigheter som patienter fått genom domstolens rättspraxis inte får genomslag på ett konsekvent sätt i ett stort antal medlemsstater.

Ordföranden konstaterade att det fanns en majoritet för regeringens nu redovisade ståndpunkt. En avvikande mening anmäldes av v-ledamoten.

Utskottets bedömning

Det svenska ordförandeskapet arbetade fram ett kompromissförslag till patientrörlighetsdirektiv inför Epsco-rådets möte den 1 december 2009. Vid överläggningen i utskottet fanns majoritet för regeringens ståndpunkt. En avvikande mening anmäldes av v-ledamoten. Tyvärr kunde inte kvalificerad majoritet uppnås för det svenska ordförandeskapets förslag vid Epsco-rådets möte. Vid ett informellt hälsoministermöte den 22–23 april 2010 fick det spanska ordförandeskapet generellt stöd för att söka en politisk överenskommelse kring patientrörlighetsdirektivet. Enligt uppgift (rapport 26 april från den svenska representationen i Bryssel) är texten från december 2009 utgångspunkt för den fortsatta diskussionen. Det spanska ordförandeskapets ambition är att nå en politisk överenskommelse vid Epsco-rådets möte i början av juni.

Utskottet gör ingen annan bedömning än att regeringens ståndpunkt inför Epsco-rådet i december 2009 alltjämt ligger fast. Yrkande 11 i motion U15 (s) är därmed i huvudsak tillgodosett och bör därför avstyrkas.

Stockholm den 6 maj 2010

På socialutskottets vägnar

Kenneth Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth Johansson (c), Cecilia Widegren (m), Magdalena Andersson (m), Marianne Kierkemann (m), Lars U Granberg (s), Barbro Westerholm (fp), Marina Pettersson (s), Jan R Andersson (m), Lennart Axelsson (s), Anders Andersson (kd), Margareta B Kjellin (m), Elina Linna (v), Catharina Bråkenhielm (s), Thomas Nihlén (mp), Per Svedberg (s), Ann Arleklo (s) och Gunnel Wallin (c).

Avvikande meningar

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2009 (s, v, mp)

Lars U Granberg (s), Marina Pettersson (s), Lennart Axelsson (s), Elina Linna (v), Catharina Bråkenhielm (s), Thomas Nihlén (mp), Per Svedberg (s) och Ann Arleklo (s) anför:

Vi ser positivt på att införa ett patientrörlighetsdirektiv. Vi vill samtidigt betona vikten av att direktivet utformas med respekt för att sjukvården är en nationell angelägenhet och inte omfattas av EU:s gemensamma politik. Under det svenska ordförandeskapet var patientrörlighetsdirektivet en prioriterad fråga. Regeringen misslyckades med att få till stånd en överenskommelse. En anledning till misslyckandet var att regeringen drev en marknadslinje som inte respekterade att sjukvården är en nationell angelägenhet utan drev frågan som en utveckling av tjänstesektorn. Mot bakgrund av att idén om ett patientrörlighetsdirektiv är en direkt konsekvens av att förslaget om att reglera sjukvården utifrån ett företagsamhetsperspektiv inom ramen för tjänstedirektivet fallit, är det direkt olämpligt att driva patientrörlighetsdirektivet som en del i utvecklandet av tjänstesektorn. Trots detta har regeringen genom handelsminister Ewa Björling på nytt framfört idéer om att sjukvården ska vara en del av tjänstesektorn och omfattas av tjänstedirektivet. Vi ställer oss helt avvisande till detta resonemang. Om denna ståndpunkt förs fram av Sverige i de fortsatta diskussionerna, kommer det enligt vår mening att försvåra möjligheterna att få till stånd ett patientrörlighetsdirektiv. Med det anförda anser vi att utrikesutskottet bör tillstyrka motion U15 (s) yrkande 11.

BILAGA 4

EU-nämndens yttrande

2009/10:EUN1y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2009 (skr. 2009/10:150) samt Redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens ministerråd andra halvåret 2009 (skr. 2009/10:174)

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 29 april beslutat att ge EU-nämnden tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2009/10:150 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2009 samt regeringens skrivelse 2009/10:174 Redogörelse för det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens ministerråd andra halvåret 2009.

Regeringens skrivelser

I skrivelsen om det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009 redogör regeringen för hur ordförandeskapet förbereddes inom Regeringskansliet, hur det genomfördes och de viktigaste resultat som uppnåddes. Skrivelsen innehåller även en kostnadsredogörelse.

I skrivelsen om verksamheten i Europeiska unionen under 2009 behandlas Europeiska unionens övergripande utveckling och vissa horisontella frågor (del 1), unionens förbindelser med omvärlden (del 2), ekonomiska och finansiella frågor (del 3) samt rättsliga och inrikes frågor (del 4). Vidare behandlas unionens övriga politikområden (delarna 5–10). Slutligen redogörs för unionens institutioner m.m. (del 11). I bilagor redogörs också för mål av svenskt intresse vid EU-domstolen och tribunalen, för pågående överträdelseärenden mot Sverige samt för beslut i ministerrådet som Sverige inte stöttat.

EU-nämnden

EU-nämnden behandlar inledningsvis regeringens skrivelse angående ordförandeskapet i Europeiska unionens råd och därefter skrivelsen om verksamheten i Europeiska unionen under 2009.

Det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd andra halvåret 2009

I skrivelsen redogörs först för hur ordförandeskapet förbereddes, inklusive arbetet med 18-månaders- och 6-månadersprogrammen. Därefter redogörs för de huvudsakliga resultaten av ordförandeskapet, uppdelat efter de främsta prioriteringarna (Lissabonfördraget, klimatet, den ekonomiska krisen, Stockholmsprogrammet, Östersjöstrategin och EU som global aktör). Slutligen redogörs för relationerna med Europaparlamentet, mötesverksamheten i Sverige, kommunikationen under ordförandeskapet och kostnaderna för ordförandeskapet.

Det framgår av skrivelsen att förberedelserna inför ordförandeskapet inleddes under våren 2007 med ett inventeringsarbete av samtliga sakfrågor. Under hösten 2007 identifierades de huvudsakliga prioriteringarna för det svenska ordförandeskapet inför arbetet med 18-månadersprogrammet som Sverige skulle anta tillsammans med Frankrike, som innehade ordförandeskapet hösten 2008, och Tjeckien som innehade ordförandeskapet våren 2009. Information om 18-månadersprogrammet gavs främst informellt inom ramen för EU-nämndens särskilda beredningsgrupp vari företrädare för samtliga riksdagspartier ingår. Möten i beredningsgruppen med EU-minister Cecilia Malmström om 18-månadersprogrammet ägde rum i oktober 2007 och april 2008. Programmet fastställdes av EU-ministrarna i trioländerna i maj 2008 och antogs formellt av rådet i juni. Regeringen samrådde med EU-nämnden den 13 juni inför detta beslut.

EU-nämndens beredningsgrupp hade även möten med EU-ministern för att få information om prioriteringarna för det svenska ordförandeskapet som skulle fastställas i 6-månadersprogrammet. Möten med beredningsgruppen hölls i oktober 2008, december 2008, april 2009 och slutligen den 12 juni 2009. Ordförandeskapsprogrammet presenterades därefter av regeringen i kammaren den 23 juni. Beredningsgruppen diskuterade även formerna för samråd och återrapportering under ordförandeskapet med EU-ministern.

EU-nämnden konstaterar att regeringen även under detta svenska ordförandeskap på ett tillfredsställande sätt samrådde med och informerade nämnden om verksamheten under ordförandeskapet samt att samarbetet mellan regeringen och Regeringskansliet å ena sidan och EU-nämnden å andra sidan fungerade väl. EU-nämnden vill särskilt uppmärksamma att underlag inför samråden oftast levererades i god tid och att det var hög närvaro av statsråd på EU-nämndens möten.

En fråga som gav upphov till upprepade diskussioner var hur Sveriges ståndpunkt som medlemsstat förhöll sig till Sveriges roll som ordförande i rådet och hur regeringen uttryckte detta i kontakterna med nämnden. Liksom under det tidigare svenska ordförandeskapet 2001 förekom inte sällan i det underlag som regeringen överlämnade inför samråden formuleringar med innebörden att ”Sverige stöder ordförandeskapets förslag”. Ibland var det oklart om detta skulle tolkas som att ordförandeskapets förslag stämde helt överens med svenska ståndpunkter eller om ordförandeskapets förslag var en kompromisslösning som avvek från den svenska ståndpunkten i syfte att nå resultat.

EU-nämnden utgick, vid de samråd med regeringen som ägde rum under det svenska ordförandeskapet, från att regeringen även under denna period avsåg att i varje fråga driva endast en uppfattning i ministerrådet. En annan sak är att Sverige i vissa frågor, i syfte att uppnå resultat, haft anledning att i samband med ordförandeskapet inta en mer flexibel position än annars. EU-nämnden anser sig kunna konstatera att samrådet de facto rörde hur den svenska regeringen avsåg att agera i egenskap av ordförande. EU-nämnden har med den utgångspunkten kunnat stödja ståndpunkter som syftat till att uppnå acceptabla kompromisser snarare än specifika lösningar i de utestående frågorna.

Sammanfattningsvis konstaterar EU-nämnden, trots de principiella oklarheter som antytts ovan, att regeringen sammantaget på ett tillfredsställande sätt informerat och samrått om sitt arbete i EU:s ministerråd under det svenska ordförandeskapet.

Det svenska ordförandeskapet innebar för EU-nämnden även att vara ordförande i Cosac, konferensen mellan parlamentariska organ för EU-frågor. Redan under våren 2009 intensifierades arbetet med Cosacförberedelser i och med att Sverige var del av den s.k. trojkan fr.o.m. den 1 januari 2009. Under Sveriges ordförandeskap var EU-nämnden värd för två möten som arrangerades i riksdagen. Den 6–7 juli hölls ett möte på ordförandenivå, med deltagande av utrikesminister Carl Bildt, EU-minister Cecilia Malmström och EU-kommissionär Margot Wallström. Den 4–6 oktober hölls det ordinarie Cosac-mötet i plenum, med deltagande av H.K.H. kronprinsessan Victoria, statsminister Fredrik Reinfeldt, justitieminister Beatrice Ask, migrationsminister Tobias Billström, miljöminister Andreas Carlgren och EU-kommissionär Margot Wallström. Ämnen som togs upp på mötet var klimatfrågan, Stockholmsprogrammet och öppenhet inom EU:s institutioner, vilka stämde väl överens med det svenska ordförandeskapets prioriteringar. Även Lissabonfördraget diskuterades mot bakgrund av den irländska folkomröstningen dagarna innan Cosacs möte.

Verksamheten i Europeiska unionen under 2009

Synpunkter av övergripande karaktär

EU-nämnden vill även detta år uttrycka sin uppskattning av skrivelsen som ger en bred översikt över det gångna årets verksamhet i EU.

Relationerna mellan regeringen och riksdagen behandlas övergripande i avsnitt 1.1. EU-nämnden kan konstatera att de förändrade arbetsformer för EU-frågor som infördes 2007 och som bl.a. innebär nya uppgifter för utskotten i behandlingen av EU-frågor, och därmed en ny arbetsfördelning mellan EU-nämnden och utskotten, har funnit sin form samt att samarbetet mellan nämnden och utskotten har utvecklats och fungerar väl. Under 2009 inleddes en utredning inom riksdagen för att följa upp de nya arbetsformerna med målet att klargöra arbetsfördelningen och rekommendera en modell för hur arbetet ska bedrivas framöver. Utredningen förväntas lägga fram sina förslag under denna mandatperiod.

I detta sammanhang vill EU-nämnden fästa uppmärksamheten på att reformen av riksdagens arbete med EU-frågor även medfört utökade uppgifter för nämnden då nämnden numera även samråder om samtliga A-punkter på rådets dagordning. I syfte att öka öppenheten kring de skriftliga samråd som sker med nämndens ledamöter om A-punkterna publiceras numera information om dessa skriftliga samråd på riksdagens webbplats.

Som noteras i avsnitt 1.1 samrådde regeringen under året med EU-nämnden inför samtliga möten i Europeiska rådet och ministerrådet. Liksom tidigare vill EU-nämnden framhålla att kontakterna mellan å ena sidan riksdagen och å andra sidan regeringen och Regeringskansliet präglades av god samarbetsanda, skyndsamt och effektiv handläggning och beredskap till nödvändig flexibilitet. Detta var särskilt viktigt då 2009 kännetecknades av flera pågående eller uppblående frågor av brådskande karaktär som orsakade extrainsatta rådsmöten och extramöten i Europeiska rådet, bl.a. den ekonomiska och finansiella krisen, ratificeringen av Lissabonfördraget och tillsättningen av nya poster med anledning av fördraget, klimatförhandlingarna, den nya influensan och gaskrisen mellan Ryssland och Ukraina i början av året. Dock kan det noteras att nämndens ledamöter i vissa fall fick väl kort tid på sig för att lämna synpunkter på skriftliga samråd.

Regeringens återrapportering är en viktig del av helheten i samrådet och utgör en del av riksdagens kontrollmakt. Genom en tillräckligt tydlig och informativ återrapportering kan nämndens ledamöter följa ärendenas utveckling och få underlag till uppföljande frågor vid nästa samrådstillfälle. Inte minst har nämndens ledamöter vid flera tillfällen efterlyst information om vilka medlemsstater som står bakom de ståndpunkter som redogörs för i återrapporterna. Muntliga kompletteringar vid nämndens möten har därför varit nödvändiga. Nämnden vill i detta sammanhang påminna om behovet av att

återrapporteringen uppfyller sådana krav och är så enhetlig som möjligt samt att nämnden har fullgoda rutiner för att hantera sekretessbelagda uppgifter. Inte minst är en god återrapportering från informella ministermöten av betydelse, eftersom dessa rådsmöten kan vara nog så viktiga för utvecklingen av olika EU-frågor.

EU-nämnden vill även i år ta upp språkfrågan. För att samråden ska kunna genomföras på ett tillfredsställande sätt är det nödvändigt att relevanta dokument översänds i svensk översättning när sådana finns tillgängliga och att det i andra fall ges kompletterande information på svenska i lämplig form.

Nämnden vill också, liksom förra året, betona att det är viktigt att Regeringskansliet i sin planering försöker undvika krockar mellan arbetet i kammaren och arbetet i nämnden.

Avslutningsvis noterar EU-nämnden att det korta övergripande avsnittet om relationerna mellan regering och riksdag (avsnitt 1.1) kompletteras av referenser till riksdagskontakter (samråd, överläggningar och information) i övriga delar av skrivelsen. EU-nämnden välkomnar referenser till när samråd har skett med nämnden i olika sakfrågor, men noterar en viss brist på enhetlighet och att referenser ibland helt saknas.

Synpunkter med anledning av de olika sakavsnitten

I det följande lyfter EU-nämnden fram några utvecklingslinjer och enskilda frågor som är av intresse för att belysa samrådet mellan regeringen och riksdagen.

När det gäller *den övergripande utvecklingen av EU-samarbetet (del 1)* kan det konstateras att EU:s verksamhet 2009, liksom tidigare år, i hög utsträckning präglades av ett par stora och horisontella frågor som berörde flera rådskonstellationer. Det gällde framför allt den ekonomiska och finansiella krisen. Även om frågan hade sin huvudsakliga hemvist i Ekofinrådet, diskuterades den i flertalet rådskonstellationer och möten med Europeiska rådet. Klimatfrågan som återkommande diskuterades på miljörådet, Ekofinrådet, energirådet och Europeiska rådet var också en av de stora horisontella frågorna. Klimatfrågan berördes också i diskussionerna om bistånd och jordbruk. Vidare behandlades energifrågor inte bara inom ramen för rådet för transport, telekommunikation och energi (TTE-rådet) utan även i Europeiska rådet, Ekofinrådet och miljörådet. Mot slutet av året blev förberedelserna för den nya EU 2020-strategin ännu en fråga som kom att behandlas i flera rådskonstellationer. Nämnden vill i detta sammanhang också framhålla EU:s strategi för Östersjöregionen som ytterligare ett viktigt exempel på en horisontell fråga som behandlats i Europeiska rådet, allmänna rådet och miljörådet. Nämnden konstaterar att strategin är det första exemplet på en makroregional strategi inom EU och att den berör många olika politikområden som miljö, energi, transporter, jordbruk, fiske, regionalpolitik och konkurrenskraftsfrågor.

EU-nämnden har en särskilt viktig roll för samrådet mellan regering och riksdag i denna typ av frågor, eftersom EU-nämnden är det enda riksdagsorgan som har ett horisontellt ansvar för samtliga EU-frågor. I EU-nämnden kan därmed diskussionerna inför ett specifikt rådsmöte sättas i sitt större sammanhang och relateras till liknande diskussioner inom andra rådskonstellationer, vilket borgar för kontinuitet och samstämmighet i riksdagens behandling av dessa frågor. Kombinerat med fackutskottens överläggningar med regeringen inom sina respektive ansvarsområden ger det en parlamentarisk behandling av EU-frågorna och ett parlamentariskt inflytande gentemot regeringen i dessa frågor som har både bredd och djup.

I skrivelsen framhålls vidare att den fortsatta *utvidgningsprocessen (del 1 avsnitt 7)* är av strategisk betydelse för unionen som helhet. Utvidgningen är en av EU-samarbetets största framgångar och har starkt bidragit till säkerhet, stabilitet och ekonomisk utveckling i Europa. EU-nämnden gav under året ett aktivt och brett stöd i det fortsatta arbetet med utvidgningsprocessen. EU-nämnden gjorde t.ex. ett studiebesök till Kroatien i mars för att få inblick i hur Kroatien arbetar för att bli medlem. Besöket resulterade bl.a. i ett initiativ att starta en svensk-kroatisk parlamentarikerförening i riksdagen.

Målen med den *gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (del 2, avsnitt 8)* är bl.a. att skydda unionens gemensamma värden och intressen, stärka unionens säkerhet och främja internationellt samarbete. EU:s globala aktörsroll utgår från en tydlig agenda för fred, utveckling, demokrati och mänskliga rättigheter. EU-nämnden ägnade stor uppmärksamhet åt dessa frågor. Samråden har liksom tidigare år präglats av öppna och ingående diskussioner i EU-nämnden med ett brett parlamentariskt stöd. En av de frågor som fortlöpande diskuterades var kriget i Gaza och fredsprocessen i Mellanöstern då bl.a. vikten av EU:s aktiva roll i freds- och försoningsprocessen framhölls.

Samråden kring *ekonomiska och finansiella frågor (del 3)* under 2009 dominerades av tre frågor som kontinuerligt återkom på agendan. Den första gällde effekterna av den finansiella krisen och EU:s återhämtningsplan och om hur EU-länderna ska avveckla tidigare stödinsatser, både generella finanspolitiska insatser och stöd till finanssektorn, genom s.k. exitstrategier. Den andra gällde framtida regler för övervakning av finanssektorn, bl.a. genom etablerandet av nya EU-myndigheter. Den tredje gällde tillståndet för EU-ländernas offentliga finanser i ljuset av att ovanligt många länder har budgetunderskott som överskrider gränserna i EU:s stabilitets- och tillväxtpakt. I hanteringen av dessa frågor fick regeringen i regel EU-nämndens enhälliga stöd. Viktiga principer som ofta lyftes fram i diskussionerna var nödvändigheten att undvika protektionism som svar på den ekonomiska krisen och att upprätthålla regelverket på den inre marknaden.

Inom området för *rättsliga och inrikes frågor (del 4)* var utarbetandet av det nya arbetsprogrammet, Stockholmsprogrammet, i fokus. Arbetet med det blivande programmet pågick även under tiden före det svenska ordförandeskapet, bl.a. i den s.k. framtidsgruppen med deltagande av ministrar från ett flertal länder, däribland Sverige, samt i diskussioner inom ramen för infor-

mella ministermöten. EU-nämnden informerades vid flera tillfällen om arbetet, men utkastet till program behandlades formellt vid samråd för första gången inför RIF-rådets möte i december 2009 samt därefter vid statsministerns samråd inför Europeiska rådets möte den 11 december då programmet skulle antas. Det blivande Stockholmsprogrammet var också ett ämne för diskussionerna vid det möte för parlamentens EU-organ, Cosac, som EU-nämnden stod värd för i oktober. Frågan om människohandel stod på rådets agenda i flera sammanhang och föranledde engagerade diskussioner i EU-nämnden. Människohandel är en viktig fråga också i EU:s yttre förbindelser, och i nämnden uppmärksammades även kopplingen mellan frågan om ensamkommande barn och människohandel.

När det gäller samråden kring *sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård (del 5)* kan särskilt nämnas de samråd som hölls inför de extrainsatta rådsmötena den 30 april och den 12 oktober om hanteringen av den nya influensan (svininfluensan). Vid båda dessa samråd fick regeringen nämndens enhälliga stöd för sin ståndpunkt och för det svenska ordförandeskapets hantering av frågan.

Vid regeringens samråd med EU-nämnden om *jordbruk, fiske och livsmedel (del 8)* gav nämnden sitt uttryckliga stöd till regeringen i att verka för en ökad marknadsorientering av den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) efter 2013. Det råder en bred samsyn i nämnden om att omfattande reformer inom GJP är att betrakta som ett nationellt intresse för Sveriges del. I nämnden uttrycktes det bl.a. kritik mot det sätt på vilket en majoritet av unionens medlemsstater träffades, utan deltagande av det svenska ordförandeskapet, under ett medlemslands ledning inför rådsmötena för att samordna sig i några politiskt avgörande frågor. Diskussionerna rörde särskilt vad som föregick rådsmötena den 19–20 oktober i fråga om mejerimarknaden och den 14–16 december i fråga om den gemensamma jordbrukspolitikens framtid vad avser landsbygdsutveckling.

Inom området *miljö (del 9)* återfanns en av de mest tongivande frågorna under 2009, regeringens samråd med EU-nämnden inför de internationella förhandlingarna i Köpenhamn om ett nytt klimatavtal efter Kyotoprotokollet. Frågan behandlades inför framför allt möten i Europeiska rådet, allmänna rådet, miljørådet och Ekofinrådet. Nämnden ser positivt på att regeringen prioriterat samråd med riksdagen inför de olika rådsmöten såsom skett samt förmedlat information om det rådande förhandlingsläget inför klimatkonferensen i Köpenhamn. Under konferensens slutförhandling hade regeringen ett extrainsatt telefonmöte för samråd med nämnden om den överenskommelse (Copenhagen Accord) som blev utfallet av Köpenhamnsmötet och som innehåller de övergripande ambitionerna i det globala klimatarbetet. Nämnden delar regeringens ståndpunkt om vikten av att inte sänka ambitionsnivån och betonar att klimatfrågan måste ha högsta prioritet i det internationella arbetet med EU som en tongivande aktör.

Institutionella frågor

När det gäller de institutionella frågorna dominerades EU-nämndens verksamhet av utvecklingen kring ratificeringen av Lissabonfördraget och regeringens samråd om nomineringen av ordföranden till kommissionen samt utnämningen av de nya poster som skapats genom det nya fördraget.

EU-nämnden följde kontinuerligt processen kring Lissabonfördragets ratificering. Information om denna process, bl.a. gällande folkomröstningen på Irland och situationen i Tjeckien och Polen, gavs både informellt inom ramen för EU-nämndens beredningsgrupp och i samråd med nämnden.

Frågan om nominering av ny kommissionsordförande diskuterades under EU-nämndens möte den 17 juni då statsminister Fredrik Reinfeldt samrådde med nämnden inför Europeiska rådets möte den 18–19 juni.

Samråd med nämnden om Europeiska rådets beslut att utse en permanent ordförande för Europeiska rådet och en hög representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik enligt Lissabonfördraget skedde i två steg. Statsministern hade ett inledande samråd med nämnden den 17 november inför stats- och regeringschefernas informella möte den 19 november, då stats- och regeringscheferna skulle nå en politisk överenskommelse om dessa utnämningar. Den 19 november hade statssekreterare Gustaf Lind även telefonsamråd med nämnden. De formella besluten togs av Europeiska rådet den 1 december i samband med Lissabonfördragets ikraftträdande. Sverige tillhörde den minoritet av medlemsstater där statsministern hade samråd med parlamentet i dessa frågor. Nämnden vill dock i detta sammanhang framhålla den bristande öppenheten och svårigheterna i att få tillfredsställande insyn i nomineringsprocessen.

Stockholm den 7 maj 2010

På EU-nämndens vägnar

Susanne Eberstein

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Susanne Eberstein (s), Monica Green (s), Peder Wachtmeister (m), Billy Gustafsson (s), Sofia Arkelsten (m), Krister Hammarbergh (m), Karin Granbom Ellison (fp), Ulf Holm (mp), Gustav Blix (m), Margareta Cederfelt (m), Marina Pettersson (s), Christina Axelsson (s), Leif Pagrotsky (s), Else-Marie Lindgren (kd), Kerstin Lundgren (c), Eva Olofsson (v), Gunnar Andrén (fp).